

NACRT

**STRATEŠKI PLAN
RAZVOJA OPŠTINE BIJELO POLJE
2022-2026. GODINE**

Bijelo Polje, januar 2022. godine

SADRŽAJ		Strana
I	UVOD	4
II	REZIME	7
III.	ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA	11
3.1.	Geografske karakteristike	11
3.1.1.	Položaj	11
3.1.2.	Reljef	11
3.1.3.	Geološki sastav	12
3.1.4.	Klima	12
3.1.5.	Hidrologija	13
3.1.6.	Biodiverzitet	13
3.2.	Demografija	14
3.2.1.	Demografski trend	14
3.2.2.	Starosna struktura stanovništva	15
3.2.3.	Polna i starosna struktura	15
3.2.4.	Obrazovna struktura stanovništva	16
3.2.5.	Struktura stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti	16
3.2.6.	Ranjive grupe stanovništva	17
3.2.7.	Nacionalna struktura stanovništva	18
3.3.	Analiza ekonomske situacije	19
3.3.1.	Ukupan prihod i dobitak/gubitak	19
3.3.2.	Uvoz i izvoz	23
3.3.3.	Privredna društva i preduzetnici	24
3.3.3.1	Privredna društva prema veličini	25
3.3.4.	Prioritetni sektori privređivanja	28
3.3.4.1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	28
3.3.4.2.	Prerađivačka industrija	36
3.3.4.3.	Usluge	36
3.3.4.4.	Turizam i ugostiteljstvo	36
3.4.	Analiza tržišta rada	39
3.4.1.	Zaposlenost	39
3.4.1.1.	Mehanizmi za podršku zapošljavanju	41
3.4.2.	Nezaposlenost	41
3.4.3.	Standard stanovništva	47
3.5.	Društvene djelatnosti	48
3.5.1.	Vaspitanje i obrazovanje	48
3.5.1.1.	Predškolsko vaspitanje	48
3.5.1.2.	Osnovno obrazovanje	48
3.5.1.3.	Srednje obrazovanje	49
3.5.1.4.	Visoko obrazovanje	50
3.5.1.5.	Obrazovanje i osposobljavanje odraslih	50

3.5.2.	Zdravstvena zaštita	51
3.5.3.	Kultura	53
3.5.4.	Sport	54
3.5.5.	Socijalna zaštita	55
3.6.	Tehnička infrastruktura	59
3.6.1.	Saobraćajna infrastruktura	59
3.6.2.	Elektroenergetski sistem	62
3.6.3.	Hidrotehnička infrastruktura	63
3.6.3.1.	Upravljanje vodama i vodosnabdijevanje	63
3.6.4.	Telekomunikacije i ICT	65
3.7.	Zaštita životne sredine	68
3.7.1.	Upravljanje otpadom	68
3.7.2.	Upravljanje otpadnim vodama	69
3.7.3.	Upravljanje kvalitetom vazduha	70
3.7.4.	Upravljanje prostorom	70
3.8.	Administrativni kapaciteti	71
3.9.	Budžetsko finansiranje	77
3.10.	Potencijali za privlačenje starnih i domaćih investitora	79
3.11.	Analiza realizacije Strateškog plana razvoja opštine za period 2017-2021. god.	82
3.12.	Dalji razvoj demokratskih odnosa, dijaloga i tolerancije	85
3.13.	Usaglašenost sa Nacionalnom strategijom regionalnog razvoja	86
3.14.	SWOT ANALIZA	89
3.14.1.	Swot analiza radne snage	89
3.14.2.	Swot analiza ekonomskog razvoja	90
3.14.3.	Swot analiza socijalnih pitanja	91
3.14.4.	Swot analiza životne sredine	92
IV.	CILJEVI RAZVOJA PERIOD 2022-2026. GODINE	94
4.1.	Povećanje zaposlenosti	95
4.1.1.	Kreiranje radnih mjesta	95
4.1.1.1.	Stimulisanje novog zapošljavanja subvencijama i olakšicama	96
4.1.2.	Prevazilaženje deficitarnosti određenih zanimanja	97
4.1.2.1.	Organizovanje javnih radova	97
4.1.2.2.	Suzbijanje sive ekonomije	97
4.2.	Razvoj prioritetnih djelatnosti	98
4.2.1.	Razvoj poljoprivrede i šumarstva	98
4.2.2.	Razvoj prerađivačkih privrednih djelatnosti	100

4.2.3.	Razvoj turizma	100
4.3.	Unaprjeđenje društvenih djelatnosti	102
4.3.1.	Unaprjeđenje zdravstvene zaštite	102
4.3.2.	Unaprjeđenje vaspitno obrazovnog sistema	104
4.3.3.	Unaprjeđenje uslova za razvoj kulture	105
4.3.4.	Unaprjeđenje uslova za razvoj sporta	106
4.3.5.	Unaprjeđenje socijalne i dječije zaštite	107
4.4.	Unaprjeđenje tehničke infrastrukture	108
4.4.1.	Revitalizacija, rekonstrukcija i izgradnja elektroenergetskih objekata	108
4.4.2.	Rekonstrukcija i izgradnja vodovodne mreže	110
4.4.3.	Rekonstrukcija i izgradnja saobraćajne infrastrukture	112
4.4.4.	Rekonstrukcija i izgradnja stambenih i komunalnih objekata	113
4.4.5.	Rekonstrukcija i izgradnja objekata zaštite životne sredine	114
4.5.	Projekti Strategije razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine	116
4.6.	Dalji razvoj demokratskih odnosa, dijaloga i tolerancije	151
4.6.1.	Razvoj demokratskih odnosa	151
4.6.2.	Unaprjeđenje dijaloga i tolerancije	151
V.	AKCIONI PLANovi ZA SPROVOĐENJE STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA 2022-2026. GOD. ZA 2022. GOD. I 2023. GOD.	153
5.1.	Akcioni plan za sprovođenje Strateškog plana razvoja 2022-2026. god. u 2022. god.	153
5.2.	Akcioni plan za sprovođenje Strateškog plana razvoja 2022-2026. god. u 2023. god.	167
VI.	PRAĆENJE I KONTROLA SPROVOĐENJA (MONITORING) STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA	179
	Legenda	184

I POGLAVLJE

UVOD

Kraj 2021. godine je istovremeno označio i kraj proteklog srednjoročnog planskog perioda za koji je bio donesen Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje 2017-2021. godine. Stoga je neophodno donijeti Strateški plan razvoja za period 2022-2026. godine.

Strateški plan razvoja kao regulacioni instrument ima za cilj uspostavljanje ravnoteže između razvojnih potencijala i mogućnosti njihove valorizacije u svim sferama društvenog života. Svrha donošenja Plana je identifikacija ključnih problema i iznalaženje mogućnosti za njihovo prevazilaženje.

Prema Pravilniku o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave Plan treba da bude strukturiran tako da sadrži uvod koji treba da pruži opšte informacije o potrebi i svrsi Strateškog plana za period za koji se donosi, informacije o očekivanim rezultatima koji će se ostvariti sprovođenjem plana, zatim kratak prikaz (siže) Strateškog plana, opštem cilju i specifičnim strateškim ciljevima i prioritetima i najznačajnijim očekivanim rezultatima, zatim analizu postojećeg stanja i Swot analizu, razvojne ciljeve opštine, godišnji Akcioni plan sa projekcijom i za sledeću godinu uz opis planiranih projekata i način praćenja izvršenja Plana.

Ovaj Strateški Plan razvoja sadrži opis trenutnog stanja, analizu potencijalnih razvojnih mogućnosti, njihovu valorizaciju i davanje smjernica za njihovo što kvalitetnije korišćenje, u cilju podizanja standarda života stanovništva.

Izvestan dio planiranih zadataka koji nije izvršen u prethodnom planskom periodu a još uvijek je aktuelan, prenesen je u naredni planski period. Istovremeno, njegov predmet biće i novih mogućnosti korišćenja privrednih, prirodnih i ljudskih resursa, naročito u oblastima poljoprivrede, turizma, energetike, prerađivačke industrije kojima se povećava zaposlenost, štiti životna sredina i dr.

S tim u vezi, Rješenjem predsjednika Opštine Petra Smolovića br. 01-018/21-569 od 30.08.2021 godine formirana je Konsultativna grupa, koju čine predstavnici lokalne samouprave, javnih i privatnih institucija i organizacija i predstavnici NVO sektora, koji svojim radom, iskustvom i uticajem mogu doprinijeti identifikovanju problema, potencijala, razvojnih šansi, razvojnih ciljeva, razvojnih prioriteta i mjera za njihovo ostvarivanje, za pojedine oblasti života i rada. Njen sastav je:

1. Milorad Rmandić, dipl.ecc, koordinator Konsultativne grupe,
2. Dalibor Đogović, šef KLER-a, sekretar Konsultativne grupe,
3. Nemša Omerhodžić, predsjednica Skupštine opštine Bijelo Polje, član,
4. Nermin Bećirović, potpredsjednik Opštine, član,
5. Ernad Suljević, potpredsjednik Opštine, član,
6. Fahrudin Begović, menadžer Opštine, član,
7. Slobodan Jelić, sekretar Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj, član,
8. Duško Ružić, sekretar Sekretarijata za stam.komunalne poslove i saobraćaj, član,
9. Milanko Minić, direktor Direkcije za izgradnju i investicije, član,
10. Alida Nuhodžić, sekretarka Sekretarijata za finansije, član,
11. Aleksandra Bošković, sekretarka Sekretarijata za uređenje prostora, član,
12. Jasmin Ćorović, sekretar Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, član,

13. Miloš Kljajević, Kancelarija za mlade u Sekretarijatu za lokalnu samoupravu, član,
14. Violeta Obradović, direktorka Turističke organizacije Bijelo Polje, član,
15. Miloš Konatar, CEDIS, član,
16. Milan Bulatović, direktor Doo Vodovod »Bistrica« Bijelo Polje, član,
17. Radenko Vujošević, direktor Doo Komunalno »Lim« Bijelo Polje, član,
18. Milko Kovačević, direktor Centra za kulturu Bijelo Polje, član,
19. Marko Maslovarić, direktor Centra za sport i rekreaciju Bijelo Polje, član,
20. Hilmija Franca, privrednik, direktor Doo »Mesopromet« Bijelo Polje, član,
21. Arsenije Vujičić, privrednik, direktor Doo »Eko Meduza« Bijelo Polje, član,
22. Vukman Obradović – privrednik, direktor Doo »AP Petrol«, član,
23. Hasan Ramović, privrednik, direktor Doo »Put – Gross« Bijelo Polje, član,
24. Neđeljko Jeremić, privrednik, direktor Doo »Lu Monte«, član,
25. Smail Hodžić, privrednik, direktor Doo »Selektor«, član,
26. Džemal Ećo, privrednik, direktor Doo »Drvex«, član,
27. Muzafer Ljuca – privrednik, direktor Doo »Mikromont«, član,
28. Slobodan Vojinović, privrednik, član,
29. Dimitrije Dulović, privrednik, Eko-imanje Ravna Rijeka, član,
30. Novo Konatar, privrednik, direktor Doo »Novoprevoz«, član,
31. Dejan Zejak, koordinator NVO »Centar za razvoj agrara«, član,
32. Željko Đukić, direktor NVO »Multimedijal Montenegro«, član,
33. Miodrag Ivezić, profesor Srednje elektro-ekonomske škole, član,
34. Miloš Šaponjić, VD direktor JZU Dom zdravlja Bijelo Polje, član,
35. Kenan Erović, VD direktor JZU Opšta bolnica Bijelo Polje, član,
36. Slađana Nedović, direktor ZZZCG PJ Bijelo Polje, član,
37. Vesna Minić, direktor JU Centar za socijalni rad Bijelo Polje, član,
38. Branko Lazarević, predsjednik Sindikata Opštine Bijelo Polje, član.

Zadatak Konsultativne grupe je da:

- Analizira materijale koje je pripremila Radna grupa i kroz inpute i komentare doprinese finalizaciji svih poglavlja iz Strateškog plana;
- Nakon prikupljanja podataka u vezi sa postojećim stanjem razvoja opštine Bijelo Polje izanalizira i ocijeni prikupljene podatke;
- Nakon izrade Nacrta SWOT analize, ocijeni kvalitet izvršene analize i da prijedlog za njenu konačnu verziju;
- Utvrdi opšti cilj razvoja i strateške ciljeve sa prioritetima, mjerama i smjernicama za ostvarivanje Prijedloga Strateškog plana;
- Odredi orijentaciona sredstva za sprovođenje Prijedloga Strateškog plana, način njihovog obezbjeđivanja i druga pitanja od značaja za razvoj;
- Odobri Prijedlog Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje, nakon diskusija i sastanaka;
- Prati implementaciju i sprovođenje Strateškog plana razvoja opštine za period 2022-2026. godine nakon usvajanja istog na sjednici Skupštine Opštine Bijelo Polje.
- Kad je potrebno izvrši i revidiranje Strateškog plana Opštine za period 2022-2026. godine,
- Priprema i podnosi predsjedniku Opštine i nadležnom Ministarstvu jednom godišnje izvještaj o realizaciji Strateškog plana Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine,

- Prati i analizira realizaciju projekata iz Godišnjih planova Opštine i razmatra Godišnji plan za naredni jednogodišnji period.

I rješenjem br.01-018/21-570 od 30.08.2021. godine radna grupa za izradu Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2022-2026 godine u sledećem sastavu:

1. Milorad Rmandić, dipl.ecc, koordinator Radne grupe,
2. Dalibor Đogović, šef Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj, sekretar Radne grupe,
3. Fahrudin Begović, menadžer Opštine, član,
4. Slobodan Jelić, sekretar Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj, član,
5. Jasmin Čorović, sekretar Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, član,
6. Duško Ružić, sekretar Sekretarijata za stam. – komun. poslove i saobraćaj, član,
7. Milanko Minić, direktor Direkcije za izgradnju i investicije, član,
8. Haris Malagić, sekretar Sekretarijata za lokalnu samoupravu, član,
9. Aleksandra Bošković, sekretarka Sekretarijata za uređenje prostora, član,
10. Ljubomir Sošić, direktor Direkcije za imovinu i zaštitu prava opštine, član,
11. Kevera Dizdarević, rukovodilac Sektora biznis zona, član,
12. Violeta Obradović, direktorica Turističke organizacije Bijelo Polje, član,
13. Milko Kovačević, direktor JU Centar za kulturu Bijelo Polje, član,
14. Marko Maslovarić, direktor Centra za sport i rekreaciju Bijelo Polje, član,
15. Marko Bulatović, tehnički direktor Doo Vodovod »Bistrica«, član,
16. Radenko Vujošević, direktor Doo »Komunalno-Lim«, član,
17. Miloš Šaponjić, VD direktor JZU Dom zdravlja Bijelo Polje, član,
18. Kenan Erović, VD direktor JZU Opšta bolnica Bijelo Polje, član,
19. Hasan Ramović, privrednik, predsjednik Savjeta za ekonomski razvoj Opštine, član,
20. Miloš Konatar, CEDIS, član,
21. Slađana Nedović, direktor ZZZCG PJ Bijelo Polje, član;
22. Vesna Minić, direktor JU Centar za socijalni rad Bijelo Polje, član,
23. Miodrag Ivezić, profesor Srednje elektro-ekonomske škole, član.

Zadatak Radne grupe je da:

- Na operativnom nivou podrži funkcionisanje Konsultativne grupe za izradu predloga Strateškog plana opštine za period 2022-2026. godine, kroz prikupljanje podataka i informacija;
 - Prikuplja podatke i informacije u vezi sa postojećim stanjem razvoja opštine Bijelo Polje i ostale potrebne podatke i dostavlja iste Konsultativnoj grupi za izradu Prijedloga Strateškog plana;
 - Prikuplja podatke za izradu Nacrta SWOT analize i dostavlja iste Konsultativnoj grupi za izradu Prijedloga Strateškog plana;
 - Priprema inicijalne verzije poglavlja Strateškog plana razvoja;
 - Prikuplja analizu komentara od strane Konsultativne grupe i unosi izmjene;
- Sekretar Radne grupe obavlja stručno – administrativne poslove i druge poslove za potrebe Radne i Konsultativne grupe.

II POGLAVLJE REZIME

Predlog Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. god. pripreman je na osnovu Pravilnika o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinice Lokalne samouprave koji je donijelo Ministarstvo ekonomije 11.10.2016. godine.

U izradi ovog akta Radna grupa održala je 4 sastanka a Konsultativna grupa takođe 4 sastanka.

Kao strateški ciljevi razvoja Opštine formulisani su:

OPŠTI CILJ:

Obezbeđenje uslova za kvalitetniji život lokalnog stanovništva.

Specifični ciljevi:

- 1. Povećanje zaposlenosti;**
- 2. Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti (poljoprivreda, turizam, prerađivačka industrija);**
- 3. Unapređenje društvenih djelatnosti;**
- 4. Unapređenje tehničke infrastrukture;**
- 5. Dalji razvoj demokratskih odnosa, dijaloga i tolerancije.**

Opšti cilj je više nego jasan svakom stanovniku i tom cilju teži svaki naš građanin.

Specifični ciljevi definišu sve aktivnosti koje je potrebno obaviti da bi se ostvario osnovni cilj. Prvo je povećanje zaposlenosti od 1500 iznad rasta ili opadanja broja evidentirano nezaposlenih. Ako je u prethodnom srednjoročnom periodu zaposlenost povećana za 1200 onda je planski zadatak od 17% (1500 lica) realan.

Drugo što treba da doprinese stvaranju kvalitetnijih uslova za bolji život stanovništva je dinamičniji razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti: poljoprivrede, turizma, prerađivačke industrije. Ukupan prihod privrede treba da poraste sa 261 mil. € u 2020. god. na 350 mil. € (5% prosječno godišnje). Broj privrednih društava će porasti za 90.

Treće što treba da poboljša uslove života stanovništva je unapređenje društvenih djelatnosti. Redosled prioriteta određen je planom: unapređenje zdravstvene zaštite, unapređenje vaspitanja i obrazovanja, poboljšanje uslova za razvoj kulture i sporta i unaprjeđenje socijalne zaštite.

Četvrto što treba da poboljša uslove života stanovništva je unapređenje tehničke infrastrukture. Redosled prioriteta određen je planom: rekonstrukcija elektroenergetskih objekata, rekonstrukcija i izgradnja vodovodne mreže, rekonstrukcija saobraćajne infrastrukture, rekonstrukcija i izgradnja komunalnih i stambenih objekata i rekonstrukcija i izgradnja objekata zaštite životne sredine.

Za ostvarivanje drugog, trećeg i četvrtog specifičnog cilja planirana su investiciona ulaganja u ukupnom iznosu 117,5 mil. €.

Struktura planiranih ulaganja na osnovu spiska projekata je :

	Sektori	Iznos	%
1.	Poljoprivreda (po projektima privatnih investitora)	6.000.000	5,1
2.	Turizam	12.892.000	11,0
3.	Unaprjeđenje zdravstvene zaštite	2.500.000	2,1
4.	Unaprjeđenje vaspitno-obrazovnog sistema	5.889.200	5,0
5.	Unaprjeđenje uslova za razvoj kulture	2.285.000	1,9
6.	Unaprjeđenje uslova za razvoj sporta	4.650.000	3,9
7.	Revitalizacija, rekonstrukcija i izgradnja elektroenergetskih objekata	4.313.659	3,7
8.	Rekonstrukcija i izgradnja vodovodne mreže	4.718.000	4,0
9.	Rekonstrukcija željezničke infrastrukture	2.127.456	1,8
10.	Rekonstrukcija i izgradnja putne mreže	21.804.000	18,7
11.	Rekonstrukcija i izgradnja stambeno komunalnih objekata	9.210.760	7,9
12.	Rekonstrukcija i izgradnja objekata zaštite životne sredine	41.131.607	34,9
	Ukupno	117.521.682	100,0

Izvor: Spisak projekata

Završiće se započeti infrastrukturni objekti za razvoj turizma na Bjelasici i Đalovića pećini, nastaviti istrage termalnih voda na kisjelim vodama, podići otkupni centar za poljoprivredne proizvode i povećati ukupan prihod privrede sa 260 na 350 miliona godišnje.

Rekonstrukcijom i adaptacijom raspoloživog prostora u Opštoj bolnici osavremeniće se uslovi za rad internog i dječijeg odjeljenja, a od značajnije opreme nabaviti magnetna rezonanca.

Izgradiće se tri dječija vrtića (Zajmovića livade, Rasovo i Ravna Rijeka); završiće se nova zgrada OŠ „Dušan Korać“ i izgraditi zgrade područnih odjeljenja OŠ „Risto Ratković“ u Pripčićima i OŠ „Rifat Burdžović Tršo“ u Trubini;

rekonstruisaće se zgrade osnovnih škola u Njegnjevu, Kanjama, Loznoj, Tomaševu, Goduši i fiskulturna sala u srednjoj stručnoj školi, a izgraditi fiskulturne sale za osnovne škole u Njegnjevu i Nedakusima.

Završiće se rekonstrukcija zgrade muzeja, prostorija bioskopa, galerije i biblioteke i uspostaviti kreativni hab; izgradiće se spomen dom Avdu Međedoviću i izvršiti valorizacija spomen kuće Miodraga Bulatovića.

Izvršiće se rekonstrukcija zapadne tribine uz njeno nadkrivanje; obezbijediće se prostor za pomoćni fudbalski teren; rekonstruisaće se atletska staza; izgradiće se bazen za plivanje; uradiće se trim staza na Obrovu i mali sportski tereni na seoskim područjima (Prijelozima, Brzavi, Goduši, Cerovu, Lješnici i na ušću Bistrice).

Izvršiće se rekonstrukcija i izgradnja 30 trafostanica, 5 dalekovoda kao i niskonaponske mreže na selu i u gradu.

Izvršiće se rekonstrukcija cjevovoda FI 300Ø od Ravne Rijeke do Ribarevina i izgraditi glavni cjevovod FI 500Ø od izvorišta Bistrice do hlorne stanice u Ravnoj Rijeci; izgradiće se vodovod na Babića Brijegu, Bistrici, Pavinom Polju, Boljanini, Crvioču, Zmincu, Rastoci, Negobratini, Baricama, Gubavču, Pisanoj Jeli, Obrovu, Trumbarinama; rekonstruisaće se vodovod na Bjelasici (Femića rupe), Loznoj kao i kaptaža u Bioču i bazen na Gojevićima.

Završiće se rekonstrukcija puta Bijelo Polje – Rasovo – Njegnjevo – Gubavač – Bistrica; Srđevac – Sušica; Šćepanica - Godijevo; završiće se rekonstrukcija lokalnih puteva asfaltiranjem u dužini 65km i nasipanje tamponom u dužini od 150 km; uradiće se priključak na auto put a raditi na izgradnji puta od Ribnika preko Pripčića do Ribarevina; rekonstruisaće se magistralni put od državnog značaja od Lepenca do Ribarevina i dalje do Berana.

Izgradiće se stambena zgrada sa 20 stanova za penzionere na Ribarevinama; rješavaće se stambeno pitanje ugroženih porodica romske populacije u Rakonjama; uradiće se obaloutvrda sa šetalištem i biciklističkom stazom od Vatrogasne jedinice do Doma zdravlja kao i na desnoj obali Lima od mosta u Loznicama do gradskog mosta u Nikoljcu; postaviće se kućice na autobuskim stajalištima od Dobrakova do Slijepča Mosta (gdje nisu postavljene); izgradiće se društvene prostorije u naseljima : Potkrajci, Tomaševu, Loznoj, i izvršiti rekonstrukcija prostorija: u Ravnoj Rijeci, Pavinom Polju i Gubavču; postaviće se rasvjeta u Pavinom Polju, Kovrenu, Bliškovu, Ravnoj Rijeci i Zatonu i Cerovu.

Izgradiće se infrastruktura odvoda i prečišćavanja otpadnih voda (kanalizaciona mreža, kolektor i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda).

Zapoćeće se sa izgradnjom regionalne sanitarne deponije, reciklažnih dvorišta, puta do sanitarne deponije, i odrediti deponija građevinskog otpada; izgradiće se na gradskom području atmosferska i fekalna kanalizaciona mreža; odrediće se lokacija i izgraditi azil za napuštene životinje.

Za zaštitu životne sredine neposredno su zaduženi DOO Vodovod Bistrica i DOO Komunalno Lim te će biti potrebno i tehničko opremanje ovih preduzeća radi obavljanja ovih aktivnosti.

Izvori sredstava za planirane investicije :

	Izvori sredstava	Iznos u €	%
1.	Budžet Crne Gore	48.051.351	41,0
2.	Budžet Opštine	10.058.450	8,5
3.	Donacije i fondovi	31.022.012	26,3
4.	Privatni kapital	9.603.659	8,2
5.	Krediti	18.786.210	16,0
	Svega:	117.521.682	100,0

Izvor: Spisak projekata

Dinamika investicionih ulaganja zavisiće od aktuelnosti u zadovoljavanju određenih potreba, pripremljenosti projekata za realizaciju kao i težnje da se teret investiranja što ravnomjernije rasporedi.

Dinamika investiranja uslovljena je finansijskim mogućnostima pojedinih izvora finansiranja u određenim periodima kao i od usklađenosti pripreme projekata sa procedurama donošenja odluka o finansiranju izvođenja projekata.

Dinamika će se određivati godišnjim akcionim planovima.

Dalji razvoj demokratskih odnosa, dijaloga i tolerancije kao specifičan cilj, treba da stvara ambijent u kojem je jedino moguće ostvarivati sve prethodno pomenute ciljeve.

III POGLAVLJE

3. Analiza postojećeg stanja

3.1. Geografske karakteristike

3.1.1. Položaj

Opština Bijelo Polje se nalazi na sjeveru Crne Gore, između $42^{\circ} 55'$ i $43^{\circ} 10'$ sjeverne geografske širine i $19^{\circ} 30'$ i $20^{\circ} 05'$ istočne geografske dužine.

Prostire se na 924 km^2 , pokrivajući 6,7% teritorije Crne Gore, što je čini četvrtom opštinom po površini u Crnoj Gori. Pripada brdsko – planinskom dijelu sjeverne Crne Gore, okružena visokim planinama. Nalazi se između planina Bjelasice, Lise i Pešterske visoravni.

Graniči se sa crnogorskim opštinama Pljevlja, Mojkovac, Berane, Petnjica i opštinama Srbije: Prijepolje i Sjenica.

3.1.2. Reljef

Područje Opštine pripada brdsko-planinskom području sjeverne Crne Gore. Oko 95% njene teritorije nalazi se iznad 650m nadmorske visine. Središnjim dijelom, uz rijeku Lim, prostire se dolina dužine 12km i širine 3km, čija je najniža nadmorska visina 531m.

Gradsko jezgro opštine nalazi se na dvije terase, nadmorske visine 575m i 620m. Okolne planine, Bjelasica sa najvišim vrhom Crna Glava (2.137m), Lisa (1.509m) i Stožer (1.576m), čine reljef opštine veoma zanimljivim.

3.1.3. Geološki sastav

Područje Opštine sastoji se od stijena paleozojske i kvartalne starosti. Obod i dno njene kotline sastoji se od stijena paleozojske starosti. Od stijenskih masa najčešći su škriljci sive i crne boje.

Gornja terasa Lima zasuta je poluvijalnim i deluvijalnim sastojcima, a čine je pjeskovita i prašinasta glina i šljunak, čiji su slojevi slabo vezani i paleozojske su starosti.

Srednja terasa Lima je najrasprostranjenija, i na njoj je Opština najvećim dijelom pozicionirana. Sastoji se od pijeska, malo prašinastog i zaglinjenog, i šljunka slabo sortiranog razne granulacije. Donja terasa ima iste sedimente kao srednja.

Prema stabilnosti, tereni su svrstani u stabilne, uslovno stabilne i nestabilne. Stabilni tereni su oni koji imaju postojana svojstva stijenskih masa pri izvođenju radova na njima. To su poluvezani i nevezani sedimenti koji čine ravničarski dio terena. Uslovno stabilni tereni su oni gdje svako zasijecanje, kvašenje i novo opterećivanje može izazvati deformacije reljefa.

U pogledu seizmičnosti, područje Opštine se svrstava u 7-8 stepeni seizmičnosti, pri čemu koeficijent ubrzanja, za period od 100 godina, iznosi $0,063 \text{ cm/s}^2$. Nestabilne padine, strmi odsjeci, tereni sa visokim nivoom podzemnih voda su seizmički više ugroženi.

3.1.4. Klima

Opština ima umjereno kontinentalnu klimu sa jasno izraženim godišnjim dobima, pri čemu je jesen toplija od proljeća, što pogoduje sazrijevanju biljnih kultura.

Bjelopoljska kotlina je okružena planinskim masivima koji utiču na klimu, pojavu temperaturnih razlika, tišinu, atmosferske padavine i magle u jesenjim, zimskim i prolječnim mjesecima. Prosječna temperatura u proljeće je $9,6^{\circ}\text{C}$, u toku ljetnjih mjeseci $16,9^{\circ}\text{C}$, na jesen $9,6^{\circ}\text{C}$ i u zimskom periodu $-0,2^{\circ}\text{C}$.

U vrijeme duvanja zapadnih i sjeverozapadnih vjetrova ima dosta padavina, sa godišnjim prosjekom 923,9 litara po m^2 , bez većih kolebanja u pojedinim godinama. Padavine su ravnomjerno rasporedjene u toku godine, tako da nema izrazito sušnih ili izrazito vlažnih perioda. Najviše padavina ima u novembru, a najmanje u maju. Sa povećanjem nadmorske visine raste i količina padavina, tako da ogranci Bjelasice dobijaju oko 1.500 mm padavina godišnje. Godišnji prosjek je 139 kišnih, 52,8 sniježnih, 26,0 vedrih i 147,0 oblačnih dana.

3.1.5. Hidrologija

Najznačajniji hidrografski potencijal u Bijelom Polju je rijeka Lim, koja kroz Opštinu protiče srednjim tokom, dužine 40 km, sa prosječnim proticajem 70,2 m³/sek.

Najveće pritoke Lima su Ljubovidja dužine 35 km i bjelopoljska Bistrica dužine 23 km. Od manjih pritoka, na urbanom području, najznačajnije su: Lješnica, Lipnica, Sljepašnica i Boljanska rijeka.

Jedan od većih izvora nalazi se pri ušću Boljanske rijeke u Lim (5,51 lit/sec), koji je kaptiran i koristi se za vodosnabdijevanje. Ostali izvori su manje izdašnosti, najčešće 0,1 lit/sec. Najveći izvor nalazi se u podnožju Bjelasice sa kojeg se snabdijeva grad, prigradska i druga naselja, čiji kapacitet nove i stare kaptaže iznosi oko 510 lit/sec. Trenutni kapacitet cjevovoda iznosi 240 lit/sec.¹

Mineralni i termalni izvori su registrovani u Nedakusima, u dolini rijeke Sljepašnice, u gornjim Nedakusima, Rajkovićima, Dobrom Dolu, Dubravi, Papama i Bučju. Iako male izdašnosti, značajniji izvor nalazi se u Čeoču sa 1,20 lit/sec (Odluka o dodjeli koncesije za korišćenje mineralne vode sa izvorišta „Čeoče“, Sl.CG br. 025/18 od 20.04.2018.godine), koji je kaptiran za industrijsku preradu u fabrici „Rada“. Pored mineralnih, u Nedakusima su registrovani termalni izvori, u krugu fabrike za preradu voća i povrća doo „Eko-meduza“ i doo „Imperijal“.

3.1.6. Biodiverzitet

Tipovi i kvalitet zemljišta, geološki sastav terena, klima, reljef, erozivni uticaji, determinišu brojnost i strukturu biljnog i životinjskog svijeta. Na fluvijalnim terasama oko Lima najzastupljeniji su voćnjaci i njive, a na padinama voćnjaci, šume i livade. Najznačajnije asocijacije čine listopadne šume. Na pojasu hrasta nadovezuje se pojas bukve, a na visini od preko 1.000 m jela i smrča.

Na okolnim planinama su prisutni divokoze, medvjedi, vukovi, lisice, srne, jeleni i mufloni, a od ptica: orlovi, sove, gavranovi i dr. Od stoke se najviše uzgajaju goveda, a u višim predjelima ovce.

U rijekama Limu, Bistrici i Ljuboviđi zavidan je riblji fond plemenitih vrsta, i to pastrmke, lipljena, skobalja i dr.

¹ Izvor: Izvještaj o radu i poslovanju DOO Vodovod „Bistrica“ za 2018. godinu

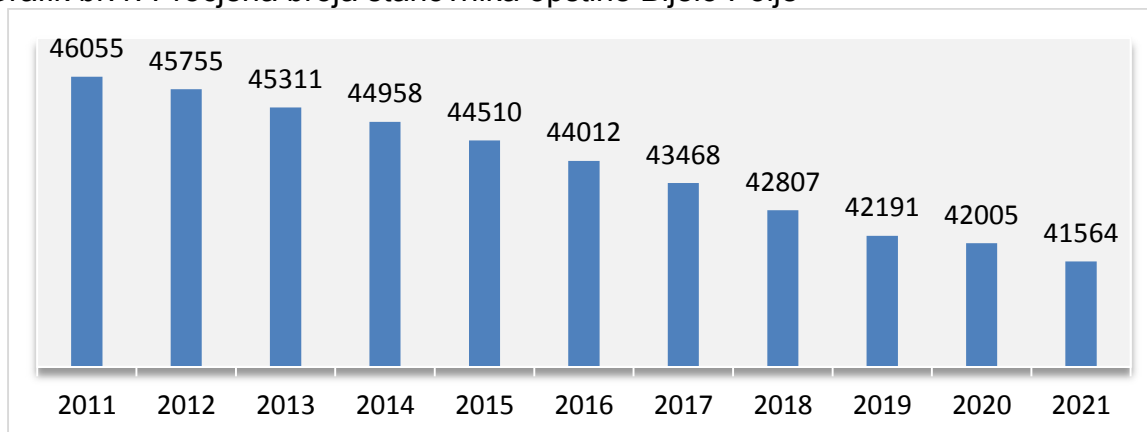
3.2. Demografija

3.2.1. Demografski trend

Stanovništvo, odnosno njegov broj i struktura, predstavlja najznačajniji faktor društvenog razvoja na svim nivoima. Nepovoljne demografske procese, koji se ogledaju u migraciji iz ruralnih ka urbanim sredinama i pražnjenju nedovoljno razvijenih područja, što potkrepljuju i podaci iz popisa stanovništva 2003. i 2011. godine, uslovlja je nedovoljna valorizacija značajnih prirodnih, privrednih i humanih potencijala opština, sjevernog regiona pa i Bjelog Polja. Naime, broj stanovnika u opštini je konstantno rastao do 1981. godine, da bi nakon toga uslijedio pad.

Daje se prikaz broja stanovnika u opštini Bjelo Polje po godinama u periodu 2011 – 2021. god:

Grafik br.1: Procjena broja stanovnika opštine Bjelo Polje

Izvor: MONSTAT- Uprava za statistiku

Na gradskom području živi 33 % stanovništva. Prosječna gustina naseljenosti stanovništva je 45 stanovnika na 1 km².

U nasatavku se se prikazuju prirodni priraštaj i unutrašnje migracije u opštini po godinama :

Tabela br.1: Prirodno kretanje i unutrašnje migracije stanovništva

Godina	Živo rođeni			Umrli			Vitalni indeks	Prirodni priraštaj	Doseljeni	Odseljeni
	Muški	Ženski	Svega	Muški	Ženski	Svega				
2016	250	246	496	263	235	498	1,00	-2	209	633
2017	264	219	483	241	241	482	1,00	1	151	638
2018	217	228	445	218	245	463	0,96	-18	200	780
2019	212	217	429	238	231	469	0,92	-40	193	714
2020	233	204	437	329	262	591	0,74	-154	134	485
2021 (I-XI)	167	162	329	258	231	489	0,67	-160	191	579
Ukupno (2017-2021)	1093	1030	2123	1284	1210	2494	0,88	-371	869	3196

Izvor : MONSTAT- Uprava za statistiku 2016-2021. godine

3.2.2. Starosna struktura stanovništva

Jedna od najvažnijih struktura stanovništva je starosna struktura, budući da ima snažan uticaj na društveno-ekonomski razvoj određene populacije. U ekonomskom smislu, starenje stanovništva utiče na kretanje broja radno sposobnog stanovništva, odnosno na stepen aktivnosti ukupnog stanovništva. U narednoj tabeli data je uporedni pregled starosne strukture stanovništva:

Tabela br.2: Uporedni pregled starosne strukture stanovništva

God. starosti	Broj stanovnika u Bijelom Polju	%	Broj stanovnika u Crnoj Gori	%
0-19	11920	28,6	163207	26,3
20-64	24592	59,0	343791	55,4
65 i više	5167	12,4	113562	18,3
Ukupno:	41679	100,0	620560	100,0

Izvor: Monstat 2020. godina (sa procjenom za 2021. godinu). Ova struktura je adekvatna strukturi iz popisa. Popisom 2021. godine moguće je da se iskaže drugačija sa neznatnim odstupanjem.

U odnosu na starosnu strukturu stanovništva Crne Gore, starosna struktura stanovništva Opštine ima neznatna pozitivna odstupanja: +2,3; +3,6 i +5,9 procentnih poena po prikazanim starosnim grupama. Međutim, bez obzira na ovu činjenicu, stanovništvo Opštine spada u kategoriju starijeg stanovništva, što zahtijeva ozbiljan pristup ovom problemu, u smislu vođenja adekvatne populacione politike.

U prilog gore navedene konstatacije je i indeks starenja populacije, koji iznosi 61,0 ukazujući da se i u narednom periodu može očekivati nepovoljan trend, usljed negativnih promjena u broju populacije. Posmatrajući po polu, negativna komponentna starosne strukture je izraženija kod ženske populacije sa prosječnom starošću 37,1 godinu, u odnosu na mušku populaciju, kod koje je prosjek 35,1 godinu. Starosna struktura je nepovoljnija u ruralim područjima, sa prosječnom starošću 37,1 u odnosu na gradsko područje, gdje je prosjek 35,1 godina starosti.

3.2.3 Polna i starosna struktura stanovništva

U strukturi stanovništva prema polu u opštini nešto veće učešće ima muška populacija, koja čini 51,7 % ukupne populacije starosti do 65 godina. Ovo je pozitivan pokazatelj, imajući u vidu da razlika nije značajna i da je struktura dosta ujednačena.

Posmatrano po starosnim grupama najveća razlika je u populaciji preko 65 godina, i iznosi 18,8 strukturnih poena ili 46,3% više u korist ženske populacije.

Tabela br.3: Polna i starosna struktura stanovništva

	0-19	%	20-64	%	65 +	%
Muški	6148	51,5	127774	51,9	2090	40,6
Ženski	5786	48,5	11827	48,1	3054	59,4
Svega	11934	100,00	24601	100,0	5144	100,0

Izvor: Monstat 2020. godine (sa procjenom za 2021. godinu). Ova struktura je adekvatna strukturi iz popisa. Popisom 2021. godine moguće je da se iskaže drugačija sa neznatnim odstupanjem.

3.2.4. Obrazovna struktura stanovništva

Potreba za analizom obrazovne strukture stanovništva proizlazi iz činjenice da postoji veoma visok stepen korelacije između obrazovnog nivoa stanovništva i stepena društveno-ekonomskog razvoja.

U obrazovnoj strukturi stanovništva, najveće učešće ima stanovništvo srednjeg obrazovanja (47,3 %) a zatim osnovnog (28,4 %). Stepen pismenosti, ako se i stanovništvo sa nepotpunom osnovnom školom računa kao pismeno, je 97 %, a stepen akademskog obrazovanja je 6,6%.

U odnosu na obrazovnu strukturu stanovništva u Crnoj Gori i obrazovna struktura stanovništva je nepovoljnija jer je broj stanovnika svih stepena stručnosti od srednjeg do postdiplomskih studija veći u Crnoj Gori a svih stepena ispod srednjeg manji. Daje se prikaz obrazovne strukture :

Tabela br.4: Obrazovna struktura stanovništva (starosti 15 i više godina)

Rb.	Stepen obrazovanja	Bijelo Polje %		Crna Gora %	
1.	Bez školske spreme	1045	3,0	11358	2,3
2	Nepotpuna osnovna škola	3496	10,2	36893	7,3
3	Osnovno obrazovanje	9737	28,4	104728	20,0
4	Srednje obrazovanje	16216	47,3	261058	51,9
5	Više obrazovanje	1388	4,0	26249	5,2
6	Visoko obrazovanje	1931	5,6	49617	9,9
7	Postdiplomske studije	62	0,2	3009	0,6
8	Doktorat	17	0,1	967	0,2
9	Osnovne akademske studije	125	0,4	2764	0,5
10	Osnovne primijenjene studije	63	0,2	1347	0,3
11	Postdiplomske specijalističke studije	52	0,1	1533	0,3
12	Postdiplomske magistarske studije	21	0,1	715	0,1
13	Ostalo (bez izjašnjenja)	160	0,4	2544	0,4
	Svega	34313	100,00	502782	100,00

Izvor: Monstat 2020. godine (procjena). Napomena: Izvjestan (nepoznat) broj lica moguće da pripada u više kategorija pa se podaci moraju rezervisano posmatrati.

3.2.5 Struktura stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti

Prema procjeni na kraju proteklog planskog perioda radno aktivno stanovništvo čini 13972 ili 33,5% ukupnog stanovništva.

U radno aktivno stanovništvo spadaju zaposleni prema evidenciji Monstata i nezaposleni prema evidenciji Zavoda za zapošljavanje. Struktura stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti prikazana je sledećom tabelom:

Tabela br.5: Struktura stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti

Rb	Kategorija	2016	2021	2016 %	2021 %	Index (2021/2016)
1.	Djeca do 15 godina	9211	9069	20,9	21,8	98,4
2.	Aktivno stanovništvo	12116	13972	27,4	33,5	115,3
	- Nezaposleni	4507	4798	10,2	11,5	106,4
	- Zaposleni	7609	9174	17,2	22,0	120,6
3.	Neaktivno stanovništvo	32039	27707	72,6	66,5	86,5

Izvor: Monstat 2016, 2021 god., ZZZCG PJ Bijelo Polje na dan 30.11.2021. god.

Radno aktivno stanovništvo predstavljaju zaposleni i nezaposleni. Ostalo stanovništvo je neaktivno. U odnosu na 2016. godinu kada je broj radno aktivnog stanovništva iznosio 12116 odnosno 27,4%, broj radno aktivnog stanovništva u 2021. godini povećan za 1856 ili 15,3%.

Broj neaktivnog stanovništva u 2021. godini je 27707 što je, u odnosu na 2016. godinu kada je bio 32039, smanjenje za 4332 stanovnika ili 13,5%.

3.2.6. Ranjive grupe stanovništva

Narednom tabelom prikazuje se broj stanovnika po ranjivim grupama :

Tabela br.6: Pregled ranjivih grupa stanovništva

Br.	Kategorija	Bijelo Polje	%
1	Stanovništvo preko 50 godina	13280	60,9
2	Lica sa invaliditetom	696	3,2
3	Lica bez obrazovanja	4824	22,1
4	Lica nezaposlena preko 2 godine	2070	9,5
5	Romi	337	1,6
6	Osipnici	560	2,6
	Svega	21 767	100,0

Izvori: - Monstat (1) septembar 2021. godine

- Udruženje organizacija osoba sa invaliditetom Bijelo Polje (2) septembar 2021. godine;

- Zavod za zapošljavanje Crne Gore (3,4,6) septembar 2021. godine;

- Kancelarija za Rome Opštine Bijelo Polje (5) septembar 2021. godine.

U odnosu na ukupan broj stanovnika opštine Bijelo Polje, broj lica koja pripadaju ranjivim grupama iznosi 52,2%, odnosno 21 767.

Procjenjuje se da broj lica sa invaliditetom ima više ali se iz njima određenih razloga ne žele prijaviti radi evidencije. Lica sa invaliditetom imaju 7 organizacija koje imaju zajedničko udruženje.

Radi unaprjeđenja uslova života lica sa invaliditetom usvojeni su lokalni planovi akcija i to :

- Lokalni plan akcije u oblasti invalidnosti 2017-2021. godina ;
- Lokalni plan akcije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2018-2021. god. ;
- Lokalni plan za razvoj usluga socijalne zaštite 2017-2021. god. ;

Realizacija ovih planova nije ostvarena u željenom obimu. Jedan broj organa i organizacija pristupio je poboljšanju pristupnosti tim institucijama licima sa invaliditetom. U najvećem broju slučajeva je teško obezbijediti pristupnost iz ekonomsko-tehničkih razloga. U okviru Centra za socijalni rad licima sa invaliditetom je obezbijeđena naknada u iznosu od 120 € godišnje na ime povlastica u saobraćaju. Od strane Kancelarije za lica sa invaliditetom obezbijeđene su identifikacione kartice za ostvarivanje prednosti kod zdravstvenih ustanova u odnosu na ostala lica.

Lica sa invaliditetom imaju pravo na naknadu za nezaposlenost u iznosu od 77 € mjesečno, a ako se zaposle imaju subvenciju kod poslodavca 75% isplaćene zarade, kao i na pokriće troškova asistenta, troškova prilagođavanja radnog mjesta i na kredite pod povoljnijim uslovima.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede uvelo je staračke naknade za poljoprivrednike preko 65 god. u iznosu od 102 € mjesečno.

3.2.7. Nacionalna struktura stanovništva

Nacionalna struktura stanovništva može se do sledećeg popisa izraziti samo podacima iz popisa 2011. godine.

Tabela br.7: Nacionalna struktura stanovništva

Nacionalnost	Broj	%
Srbi	16 562	36
Bošnjaci	12 592	27
Crnogorci	8 808	19
Muslimani	5 985	13
Romi	334	0,7
Srbi-Crnogorci	136	0,2
Muslimani-Bošnjaci	97	0,17
Bošnjaci-Muslimani	84	0,15
Albanci	57	0,10
Hrvati	41	0,09
Crnogorci-Srbi	32	0,07
Jugosloveni	27	0,05
Crnogorci-Muslimani	21	0,04

Turci	18	0,039
Makedonci	14	0,030
Rusi	13	0,028
Muslimani-Crnogorci	10	0,022
Njemci	9	0,020
Bosanci	6	0,013
Goranci	5	0,011
Mađari	3	0,007
Italijani	1	0,002
Slovenci	1	0,002
Ne žele da se izjasne	952	2
Ostalo	243	0,5
Ukupno	46 051	100.000

Izvor : MONSTAT- Uprava za statistiku

3.3. Analiza ekonomske situacije

3.3.1 Ukupan prihod i dobit/gubitak

Za period 2017-2021.god. bjelopoljska privreda je prešla put od 256,3 miliona € ukupnog prihoda u 2016. god. do zaključno sa 2020. god. 261,7 miliona €, ostvarujući ukupan prihod za 4 godine 1.120.132.447 €.

Prikazuje se pregled ukupnog prihoda po sektorima u sledećoj tabeli :

Tabela br.8: Ukupan prihod po sektorima privređivanja u €

Rb	Sektor	2016		2017		2018		2019		2020	
			%		%						
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	5.974.143	2,3	6.336.790	2,2	7.363.542	2,6	7.265.756	2,4	5.864.674	2,2
2	Prerađivačka industrija	100.533.023	39,2	107.555.044	38,5	110.792.051	39,9	127.848.081	42,9	108.609.597	41,7
3	Građevinarstvo	7.087.772	2,7	9.753.207	3,4	11.658.860	4,2	13.413.654	4,4	12.590.766	4,8
4	Trgovina na veliko i malo	118.648.125	46,2	130.630.534	46,7	119.346.420	43,5	122.594.657	40,8	110.417.135	42,2
5	Saobraćaj i skladištenje	6.689.815	2,6	7.970.499	2,8	9.084.063	3,2	9.995.896	3,3	7.864.273	3,0
6	Usluge smještaja i ishrane	4.049.801	1,5	3.614.031	1,2	3.646.512	1,3	3.076.575	1,0	2.920.713	1,1
7	Snadbijevanje vodom i upravljanje otpadom	2.863.292	1,1	3.266.027	1,1	3.163.437	1,1	3.441.610	1,1	2.381.850	0,9
8	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	6.067.316	2,3	5.913.820	2,1	5.628.498	2,0	7.448.481	2,4	6.728.500	2,5
9	Administartivne i pomoćne uslužne djelatnosti	145.334	0,05	588.091	0,2	613.065	0,2	745.211	0,2	480.629	0,1
10	Ostale uslužne djelatnosti	1.829.519	0,7	2.043.064	0,7	2.703.518	0,9	1.909.450	0,6	1.183.826	0,5
11	Ostalo	2.382.076	0,9	3.131.667	1,1	3.194.765	1,1	2.721.824	0,9	2.641.784	1,0
	Svega	256.270.216	100,0	280.802.774	100,0	277.184.731	100,0	300.461.195	100,0	261.683.747	100,0

Izvor : Centralna banka CG 2016-2020. godine

Prikazuje se pregled ostvarenog neto rezultata po sektorima privređivanja i godinama :

Tabela br. 9: Neto rezultat po sektorima privređivanja u eurima

Rb.	Sektori	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	32.919	-15.665	-54.907	40.266	-48.282
2.	Prerađivačka industrija	2.234.857	2.651.545	1.626.088	2.549.831	3.676.907
3.	Građevinarstvo	65.512	195.897	181.033	659.673	1.048.155
4.	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila	2.967.473	3.792.575	1.862.404	2.343.102	2.111.159
5.	Saobraćaj i skladištenje	174.663	328.972	139.912	260.010	-114.730
6.	Usluge smještaja i ishrane	9.836	-163.797	-691.348	-180.707	282.736
7.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	-2.339	75.986	328.386	750.165	1.079.259
8.	Administrativne, pomoćne i uslužne djelatnosti	-274	9.258	10.104	12.307	-12.576
9.	Snadbijevanje vodom i upravljanje otpadom	-13.994	157.064	-4.116	954	-19.968
10.	Ostale uslužne djelatnosti	359.325	279.598	100.157	96.727	25.717
11.	Ostalo	-147.827	-19.633	-114.028	-59.418	-33.830
	Svega	5.680.151	7.291.800	3.383.685	6.472.911	7.994.547

Izvor: Centralna banka CG 2016-2020. godine

Okosnicu razvoja privrede Bijelog Polja čini 10 najuspješnijih preduzeća u Bijelom Polju mjereno veličinom i rastom ukupnog prihoda i neto dobitka. Oni učestvuju u ukupnom prihodu privrede 64,4%, a u neto dobitku 78,8%. Daje se prikaz 10 preduzeća koja su ostvarila najveći ukupan prihod sa neto dobitkom u 2020. godini.

Tabela br.10: 10 najuspješnijih preduzeća u 2020. godini

	Naziv kompanije	Ukupan prihod	Neto dobitak
1	Franca marketi DOO	67.942.714	772.836
2	Mesopromet DOO	53.755.068	1.322.283
3	DOO Put-gross	14.165.534	299.401
4	Pelengić trade DOO	9.034.324	722.725
5	Imperijal DOO	6.383.539	599.514
6	Matino company DOO	5.837.052	291.063
7	Mikromont DOO	5.703.111	162.046
8	AP Petrol DOO	5.012.661	179.662
9	Unipred DOO	4.058.506	413.307
10	Konstruktor group DOO	2.518.523	334.818
	Ukupno	168.573.980	5.097.655

Izvor: Agencija LRC (BIS) Business intelligence system – „Profil industrije Bijelo Polje“

Sektor poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, ostvarujući dio prihoda na tržištu iskazanih preko žiro računa privrednih društava ima učešće u ukupnom prihodu privrede 2,2% koje se značajnije nije mijenjalo tokom planskog perioda 2017-2020. god. Za to vrijeme ostvaren je ukupan prihod kumulativno 26.8 miliona €. Do 2019. god. ukupan prihod ovog sektora je porastao 21,2%, da bi samo u 2020. god. usled pojave pandemije i zbog toga pada poslovne aktivnosti opao 19,3% ostvarujući u 2020. god. iznos od 5.8 miliona €.

Neto dobitak je ostvaren samo u 2019. god. (40.266 €) dok je u ostalim godinama ostvaren neto gubitak od 118.854 €.

Sektor prerađivačke industrije učestvuje u ukupnom prihodu privrede 41,7%. U periodu 2017-2020. god. ostvario je ukupan prihod kumulativno u iznosu od 454.8 miliona €. Do 2019. god. ukupan prihod je porastao 27,2%, da bi u 2020. god. zbog pojave pandemije i pada poslovne aktivnosti opao 15% i iznosio 108,6 miliona €.

Neto dobitak je do 2019. god. rastao u kontinuitetu prosječnom stopom 16,1%, ostvarujući kumulativni rast za 4 godine 10,5 miliona €, dostižući iznos od 3,7 miliona € u 2020. god.

Sektor usluga smještaja i ishrane iako prioritetan za razvoj Bijelog Polja ostvarivao je negativne finansijske rezultate iz godine u godinu. Tako je, padom ukupnog prihoda u periodu 2017-2020. god. od 27,9%, uspio da zadrži svoje učešće u ukupnom prihodu privrede na samo 1,1%, ostvarujući kumulativno 13,2 miliona € a u 2020. god. 2,9 miliona €.

U prve tri godine perioda 2017-2020. god. ovaj Sektor ostvario je neto gubitak od 1,0 milion €, a neto dobitak samo u 2020. god. 2,8 hiljada €.

Sektori ostalih usluga su: građevinarstvo; trgovina na veliko i malo; saobraćaj i skladištenje; snabdijevanje vodom i upravljanje otpadom; stručne,

naučne i tehničke djelatnosti; administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti i ostale uslužne djelatnosti.

Učešće sektora ostalih usluga u ukupnom prihodu privrede čini 55,0%. Kumulativno je za period 2017-2020. god. ostvareno 606,1 milion €.

Do 2019. god. ukupan prihod sektora ostalih usluga rastao je prosječnom stopom 2,9%, a zatim je u 2020. god. došlo do pada 11,1%. Neto dobitak sektora ostalih usluga čini 50,8% neto dobitka ukupne privrede.

Za četiri godine planskog perioda 2017-2021. god. kumulativno je ostvareno 12,8 miliona neto dobitka ukupne privrede, uz rast prosječnom stopom od 4% dostizanjem iznosa u 2020. god. od 8,0 miliona €.

Mjerena odnosom neto i bruto rezultata akumulativna sposobnost privrede u periodu 2016-2020. godine izražena je sa 2,24%, dok je u periodu 2012-2016. god. bila izražena stopom 1,31%. Upoređujući akumulativnu sposobnost privrede dolazi se do pokazatelja o rastu akumulativne sposobnosti privrede za period 2017-2020. god. 71% (2,24/1,31).

3.3.2. Uvoz i izvoz

U periodu 2017-2021. god. vrijednost uvoza i izvoza ostvarena je u većim iznosima nego u periodu 2012-2016. god.

Vrijednost uvoza ostvarena je u iznosu od 409,0 miliona €, tj. u iznosu većem za 144,4 miliona € ili 54,6% većem nego u periodu 2012-2016. god.

Vrijednost izvoza u periodu 2017-2021. god. ostvarena je u iznosu 75,8 miliona € tj. u iznosu većem za 54,1 milion € ili 248,7% većem nego u periodu 2012-2016. god.

Pokrivenost uvoza izvozom je takođe povećana sa 8,2% u periodu 2012-2016. god. na 18,5% u periodu 2017-2021. god. ili 125,6%. Daje se pregled ostvarenog izvoza i uvoza po godinama:

Tabela br. 11: Uvoz i izvoz po godinama

Godina	Uvoz	Lančani indeks	Izvoz	Lančani indeks
2016	54.683.300	100	5.071.428	100
2017	83.461.347	152,6	11.101.036	218,9
2018	82.778.111	99,2	12.249.156	110,3
2019	84.718.435	102,3	15.658.549	127,8
2020	73.133.733	86,3	17.543.791	120,0
2021	84.956.030	116,2	19.199.617	109,4
2017-2021	409.047.656		75.752.149	
2012-2016	264.617.300		21.710.256	
Indeks 2017-2021/ 2012-2026		154,6		348,7
Izvoz/uvoz		8,2		18,5

Odnos između uvoza i izvoza kod pravnih lica – uvoznika i izvoznika je veoma različit zavisno od prirode odnosno vrste djelatnosti. O tome govori sledeći pregled :

Tabela br. 12: Veći uvoznici i izvoznici u Bijelom Polju

Uvoznici	Iznos u €	Izvoznici	Iznos u €
Mesopromet	180.344.028	Pelengić trade	28.428.567
Put gross	27.622.432	Mesopromet	22.813.503
Čatić CO	19.842.455	Bekom CO	8.482.302
Mikromont	17.737.327	Šik Lim	3.510.070
Matino company	11.678.063		
Bravera	10.980.753		
Veritas	10.639.054		
Pelengić	6.055.709		

Pravna lica – uvoznici prikazani u gornjoj tabeli učestvuju u ukupnom uvozu 68,17%, a prikazana pravna lica izvoznici učestvuju u ukupnom izvozu 83,48%.

Najveći uvoznik je Mesopromet koji učestvuje 44,1% u ukupnoj vrijednosti uvoza, a najveći izvoznik je Pelengić trade koji učestvuje 37,5% u ukupnoj vrijednosti izvoza. Najveći uvoznik (Mesopromet) ima stepen pokrivenosti uvoza izvozom 12,6%, a najveći izvoznik Pelengić trade ima stepen pokrivenosti uvoza izvozom 369,5%.

Stepen pokrivenosti uvoza izvozom 100% i više imaju sledeća pravna lica : „Pelengić trade“, „Bekom CO“, „Šik Lim“, „Stožer“, „Senzal“ i „Eko Plant“. Svi ostali uvoznici imaju malu pokrivenost uvoza izvozom ili je uopšte nemaju.

3.3.3 Privredna društva i preduzetnici

Opština Bijelo Polje ima 1638 privrednih društava i 868 preduzetnika. Prikazuje se pregled privrednih subjekata prema oblicima organizovanja :

Tabela br.13: Broj privrednih subjekata po oblicima organizovanja

1.	Akcionarska društva	17
2.	Društva sa ograničenom odgovornošću	1582
3.	Komaditna društva	1
4.	Dio stranih društava	16
5.	Ortačka društva	22
	Svega	1638
6.	Preduzetnici	868

Izvor: Centralni registar privrednih subjekata na dan 18.10.2021.god.

Izvor: Za preduzetnike - Centralni registar privrednih subjekata na dan 31.03.2021.god.

Prethodni podaci su preuzeti iz Centralnog registra privrednih subjekata gdje se registruju privredna društva prilikom osnivanja. Međutim, mnoga privredna društva koja prestanu sa radom ili zapadnu u finansijske teškoće ne podnose zahtjev

za brisanje iz Registra privrednih subjekata, pa se i dalje vode kao aktivna. Stoga se za potrebe ove analize, kao relevantni o broju aktivnih privrednih društava, uzimaju podaci o privrednim društvima sa predatim završnim računima Upravi prihoda i carina Crne Gore, koji se prikazuju u daljem tekstu ovog Plana.

Prikazuje se pregled promjena broja privrednih subjekata za period 2017-2021. god. (do 31.03.2021. god.) :

Tabela br.14: Promjene broja privrednih subjekata u protekle 3 godine i I kvartal 2021. godine planskog perioda

Prijavljeno/Odjavljeno	Prijavljena/Odjavljena				Ukupno
	2018	2019	2020	2021 do 31.03.2021	
Prijavljena Preduzeća	107	124	126	36	393
Odjavljena Preduzeća	23	49	22	10	104
Prijavljeni Preduzetnici	15	13	14	11	53
Odjavljeni Preduzetnici	28	36	27	13	104

Izvor: Centralni registar privrednih subjekata na dan 31.03.2021.god. i podaci agencije „Business Intelligence consulting“

U protekle 3 godine i prvom kvartalu 2021. godine prijavilo se 289 preduzeća više nego što je odjavljeno. Za isti period 53 preduzetnika su prijavila poslovanje a u tom periodu 104 preduzetnika su odjavila djelatnost, odnosno za 51 manje.

3.3.3.1 Privredna društva prema veličini

Prikazuje se pregled privrednih društava prema veličini koja su u periodu 2017-2020. god. dostavljala završne račune :

Tabela br.15: Privredna društva prema veličini

Velicina preduzeća	2017	2018	2019	2020	18.10.2021.
Velika	2	2	2	2	2
Srednja	3	3	3	3	3
Mala	46	49	52	49	48
Mikro	792	851	857	924	856
Ukupno:	843	905	912	978	909

Izvor: Agencija Business intelligence consulting

Uz ovaj pregled unesen je i podatak o promjenama ovog broja privrednih društava za period od 01.01.2021. do 18.10.2021.godine.

Na osnovu datog pregleda zaključuje se da smanjenje broja preduzeća u 2021. godini potiče od smanjenja broja malih preduzeća za 2% i mikro preduzeća za 7,4 %.

Zaključno sa 2020. godinom u odnosu na 2017. godinu broj malih preduzeća je porastao za 6,5%, a mikro privrednih društava za 16,7 %. Smanjenje broja malih i mikro privrednih društava u 2021. godini odnosi se samo na broj tih privrednih društava u prethodnoj godini.

Razlozi ovakog trenda mogu se naći u nedovoljno raspoloživim sredstvima za osnivanje većih privrednih subjekata ali i u pribjegavanju jednostavnijem upravljanju i rukovođenju mikro privrednim društvima i njihovom lakšem prilagođavanju na otežane uslove privređivanja.

Radi sagledavanja položaja pojedinih privrednih djelatnosti u privrednoj strukturi Opštine kroz protekli planski period 2017-2020.godina (na osnovu podnesenih završnih računa) daje se pregled broja privrednih društava po djelatnostima za 4 godine u tom periodu kao i broja preduzetnika.

Tabela br.16: Privredna društva prema sektorima djelatnosti

R. br.	Vrsta djelatnosti	2017	2018	2019	2020
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	39	42	38	38
2	Vađenje ruda i kamena	4	4	3	2
3	Prerađivačka industrija	143	151	147	164
4	Sanbdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpadom i dr.	3	3	3	3
5	Građevinarstvo	76	87	88	108
6	Trgovina na veliko, malo, poravka motornih vozila i motocikala	267	383	275	272
7	Saobraćaj i skladištenje	60	58	60	64
8	Usluge smještaja i ishrane	88	101	97	103
9	Informisanje i komunikacije	15	14	19	23
10	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2	1	0	/
11	Poslovanje nekretninama	3	3	4	6
12	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	78	87	98	101
13	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	10	11	17	21
14	Obrazovanje	6	6	6	7
15	Zdravstvena i socijalna zaštita	26	27	26	25
16	Umjetnost, zabava i rekreacija	8	8	9	10
17	Ostale uslužne djelatnosti	15	18	23	31
	Ukupno	843	904	913	978

Izvor : Centralni registar privrednih subjekata CG

Najveće učešće od svih privrednih djelatnosti u strukturi privrede Opštine imao je Sektor trgovine, istina sa opadajućim trendom učešća sa 31,7% u 2017. godini do 27,8% u 2020. godini. Broj privrednih subjekata u 2020. godini u odnosu na 2017. godinu je neznatno porastao (1,9%), dok su ostale značajnije djelatnosti imale veći rast za isti period od Sektora trgovine.

Prerađivačka industrija zauzima drugo mjesto sa približnim trendom razvoja ukupne bjelopoljske privrede. U 2017. godini učešće ove djelatnosti je bilo veće od predhodnih godina 17% sa blagim opadanjem u 2018. godini (16,7%) u 2019. (16,1%) da bi u 2020. godini ostvarila rast učešća na 16,8%. Broj privrednih društava u 2020. godini bio je veći 14,7% u odnosu na 2017. godinu.

Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo poslije 2018. godine ima trend opadajućeg učešća sa 4,6% na 4,2% u 2019. i 3,9% u 2020. godini. Broj privrednih društava u ovoj djelatnosti u 2020. godini u odnosu na 2017. god. smanjen je 2,6%.

Građevinarstvo je imalo rast učešća broja privrednih društava u strukturi privrede sa 9,0% u 2017. god. na 11,0% u 2020. god. dok je broj privrednih subjekata za isto vrijeme povećan za 42,1%.

Sektor saobraćaj i skladištenje imao je opadanje učešća sa 7,1% u 2017. god. na 6,5% u 2020. god. i pored rasta broja privrednih subjekata za isto vrijeme za 6,7%.

Sektor usluga smještaja i ishrane povećale su svoje učešće sa 10,4% u 2017. god. na 10,5% u 2020. god., a broj privrednih društava u 2020. god. u odnosu na 2017. god. povećan je 17,0%.

Stručne, naučne i tehničke djelatnosti kao jedan od značajnijih sektora poslije pomenutih povećale su svoje učešće sa 9,3% u 2017. god. na 10,3% u 2020. god., uz porast broja privrednih društava u 2020. god. u odnosu na 2017. godinu 29,5%.

Trend razvoja mreže preduzetnika u značajnijim djelatnostima je sličan privrednim društvima. Prisutna je stagnacija ili neznatno opadanje. Broj preduzetnika u trgovini je opao za 2,6%, saobraćaju i skladištenju 5%, uslugama smještaja i ishrane 5%. Od značajnijih sektora jedino je u poljoprivredi broj preduzetnika rastao 12%. Opadanje broja preduzetnika u trgovinskoj djelatnosti je očekivano jer je u zadnje vrijeme otvoren veći broj supermarketa (Voli, Laković, Mesopromet, Elkos ETC) što je umanjilo interes za otvaranjem klasičnih maloprodajnih objekata. Jedan broj subjekata je pod uticajem pandemije stao sa radom.

3.3.4. Prioritetni sektori privređivanja

3.3.4.1. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo

Poljoprivreda za Opštinu predstavlja prioritetno područje razvoja, koje joj može obezbijediti dobro pozicioniranje u odnosu na okruženje, tim prije, što za razvoj poljoprivrede opština posjeduje značajne resurse, kako zemljište, tako i relativno povoljne klimatske uslove i broj poljoprivrednih domaćinstava kojih ima 6 407.

Poljoprivredno zemljište obuhvata 40392 ha, što čini 43,7 % ukupne površine opštine, odnosno 7,8% poljoprivrednog zemljišta Crne Gore. U najvećem dijelu zastupljena su 2 povoljna tipa zemljišta za obradu: smedje, zemljište na šljunku i smedje kiselo zemljište na škriljcima i pješčarima dubine 50-70 cm.

Obradiva površina zauzima 23 984 ha, odnosno 12,7 % obradive površine Crne Gore. Na njoj je zastupljena ratarska proizvodnja sa 35,3 %, voćarska sa 7,8 % obradive površine, a ostala površina od 57 % je pod livadama. Pašnjaci čine 40,6% poljoprivredne površine. Od ukupne površine zasijane žitaricama u Crnoj Gori 23,4% je u opštini Bijelo Polje, a pod povrćem 20,7%.

Klimatske prilike pogoduju gajenju žitarica (kukuruz, pšenica, raž, ječam, heljda), povrća (krompir, kupus, paprika) i kontinentalnog voća (jabuka, kruška, šljiva, orah, malina, jagoda, kupina). U narednoj tabeli se prikazuju kapaciteti za razvoj poljoprivrede u Bijelom Polju:

Tabela br.17: Kapaciteti za razvoj poljoprivrede u Bijelom Polju

r.br.	Kapaciteti	Ha	Svega u tonama	Vrijednost
I	Ratarstvo	28.420	10.139.5	9.159.375
a)	Žitarice	705	4.530	1.851.500
	- Kukuruz	600	4.200	1.470.000
	- Pšenica	30	120	120.000
	- Raž ozima	13	12	3.900
	- Raž jara	2	8	2.600
	- Ječam ozimi	5	20	20.000
	- Ječam jari	30	120	120.000

	- Ovas jari	5	20	40.000
	- Heljda	30	30	75.000
b)	Krmno Bilje	27.715	5.609.5	7.307.875
	Djetelina	15	90	20.700
	Lucerka	60	420	96.600
	Grahorica	5	45	10.350
	Travne smješe	60	360	46.800
	Stočna repa	10	360	11.700
	Livadsko sijeno	14.000	30.800	4.004.000
	Sijeno sa pašnjaka	13.000	7.150	929.500
	Sijeno iz voćnjaka	250	286	32.500
	Leguminoze	15	82.5	10.725
	Kukuruz za krmu	300	16.500	2.145.000
II	Povrtarstvo	2.787	95.401	52.198.000
	Krompir	1700	35.700	24.375.000
	Krompir sjemenski	100	1.800	1.800.000
	Pasulj	40	60	240.000
	Boranija	50	80	160.000
	Kupus	600	54.000	21.600.000
	Paprika	205	2.075	2.075.000

	Krastavac	7	195	195.000
	Paradajz	25	475	475.000
	Zelena salata	5	76	38.000
	Mrkva	10	300	300.000
	Luk crni	30	540	540.000
	Luk bijeli	10	50	300.000
	Grašak	5	50	100.00
III	Voćarstvo		6 641.06	6.564.070
a)	Jagodičasto voće	98	634	1.610.000
	Maline	80	520	1.300.000
	Jagode	8	64	160.000
	Aronija	10	50	150.000
	Kapaciteti	Stabla	Svega u tonama	Vrijednost
b)	Koštičavo voće	386 220		4.954.070
	Jabuke	128 740	2 574.8	1.544.880
	Kruške	25 748	257.48	386.220
	Šljive	193 110	2 896.65	2.317.320
	Orasi	6 437	20.65	61.950
	Trešnje	19 311	193.11	482.775
	Višnje	12 874	64.37	160.925

Izvor : Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj

Stočarstvo	Kapacitet	Jed. mjere	Količina	Vrijednost
<i>Govedarstvo</i>				
Krave muzare	6.000	grlo		
- Mlijeko		l	14.400.000	10.080.000
- Telad		t	1.140	3.648.000
<i>Ovčarstvo</i>				
Ovce	10.000	grlo		
- Mlijeko		l	5.400.000	3.780.000
- Jagnjad		t	200	700.000
<i>Kozarstvo</i>				
Koze	1.800	grlo		
- Mlijeko		l	648.000	1.296.000
- Jarad		t	18	72.000
<i>Živinarstvo</i>				
Koke nosilje	100.000	perad		
- Jaja		kom.	8.000.000	1.040.000
- Pilad		t	225	675.000
<i>Svinjogojstvo</i>				
Svinje	2.500	grlo		
- Prasad		t	960	3.360.000
<i>Pčelarstvo</i>				
Košnice	4.000	košnice		
- Med		t	30	390.000
Ukupno				25.041.000

Izvor : Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj

Radi dinamičnijeg razvoja poljoprivrede opština Bijelo Polje svake godine donosi i realizuje Program podrške. U Bijelom Polju je ukupno registrovanih 2.111² poljoprivrednih gazdinstava što predstavlja 14,23 % u odnosu na ukupan broj registrovanih gazdinstava u Crnoj Gori, koji iznosi 14 832. Od registrovanih poljoprivrednih gazdinstava 230 su poljoprivredni osiguranici kojih je 28 ili 13,9% više nego 2016. godine, dok ih je u Crnoj Gori 1620 ili 1,3% više nego 2016. godine.

Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj u 2017. godini realizovao je 7 podsticajnih mjera da bi već u 2020. godini broj podsticajnih mjera bio povećan na 16. Za čitavo vrijeme planskog perioda 2017-2021. godina iz Budžeta opštine, zaključno sa 2021. godinom izdvojeno je 860.643 €. Prikazuje se pregled mjera podrške sa iznosima u € :

Tabela br.18: Pregled mjera podrške za razvoj poljoprivrede

r.b.	Naziv mjere	Iznos u €
1.	Podrška poljoprivrednim proizvođačima na izrazito ruralnim područjima	21.200,00
2.	Podrška ratarskoj i povrtarskoj proizvodnji	28.654,00
3.	Podrška razvoju tržišne proizvodnje mlijeka	257.879,00
4.	Podrška za preradu mlijeka	12.150,00
5.	Podrška izgradnji plastenika	36.419,00
6.	Podrška proizvodnji zasada voća	8.070,00
7.	Podrška razvoju proizvodnje maline	123.306,00
8.	Podrška organskoj proizvodnji	30.200,00
9.	Podrška razvoju pčelarstva	26.247,00
10.	Nabavka rasnih steonih junica	2.000,00
11.	Promocija proizvoda poljoprivrede	10.452,00
12.	Učešće Opštine u stvaranju Klastera	121.288,00
13.	Upravljanje rizicima u poljoprivredi (osiguranje)	27.470,00

² Izvor : Vlada Crne Gore, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - Javni registri i javne evidencije od 29.07.2021.godine.

14.	Subvencija za nabavku poljoprivredne mehanizacije	146.711,00
15.	Subvencija za izgradnju sistema za navodnjavanje	10.497,00
16.	Podrška preradi voća i povrća	100,00
Ukupno		860.643,00

Izvor : Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj

Prikazuje se pregled broja korisnika podsticajnih mjera za razvoj poljoprivrede po godinama :

Tabela br.19: Broj korisnika podsticajnih mjera po godinama

Godina	Broj korisnika
2017	518
2018	678
2019	967
2020	995
2021	998

Izvor : Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj

Naročito interesovanje poljoprivredni proizvođači su pokazali za korištenje podsticajnih mjera podrške razvoju tržišne proizvodnje mlijeka (1402 korisnika) kao i za proizvodnju maline u 2019. i 2020. godini (504 korisnika).

Značajan broj mjera za razvoj ruralnih područja i održivi razvoj realizovao je Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj. Za planski period 2017-2021.godina uloženo je 347.834 €. Prikazuje se pregled realizovanih mjera podrške za podsticaj ruralnog i održivog razvoja iznosima u € :

Tabela br.20: Pregled realizovanih mjera podrške za podsticaj ruralnog i održivog razvoja

r.b.	Naziv mjere	Iznos u €
1.	Podsticaj proizvodnje i prerade na ruralnom području	5.346,00
2.	Obnova i razvoj sela i izgradnja infrastrukture	30.096,00
3.	Razvoj društvenog života na selu	5.790,00
4.	Održivo korištenje planinskih pašnjaka	26.100,00

5.	Podrška osnivanju i funkcionisanju kooperativa	11.420,00
6.	Očuvanje broja grla stoke	15.760,00
7.	Podrška održivom korištenju zemljišta	21.196,00
8.	Podrška organskoj proizvodnji	451,00
9.	Podsticaj nabavke hladnjača za prevoz voća i povrća	11.180,00
10.	Ublažavanje uticaja prirodnih hazarda	16.750,00
11.	Promocija i edukacija ruralnog i održivog razvoja	39.885,00
Ukupno		347.834,00

Izvor : Sekretarijat za održivi razvoj i ruralni razvoj

Bijelo Polje je koristilo i programe Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede kao što su „Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja“ u okviru IPARD-a, i nacionalne mjere podrške kao što je Program unaprjeđenja stočarstva.

Već postoje klasteri drvoprerade, potočne pastrmke a osnovani su klasteri maline i klaster lanca vrijednosti koji pored proizvođača uključuje hladnjače, otkupivače i prerađivače maline.

U sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribarstva za oblast poljoprivrede organizovano je 38 privrednih društava, 36 preduzetnika a postoje i udruženja : stočara (4), heljde (1), malinara (2), pčelara (1) i organskih proizvođača (1).

Šumarstvo

Pod šumama se nalazi 45% odnosno 55.114 ha ukupne površine opštine. Šumska površina opštine čini 7,6% ukupne površine pod šumama u Crnoj Gori a 23,3% šumske površine Sjevernog regiona. Bruto drvna masa odnosno zalihe iznose 5.087.033 m³ u čemu je učešće četinara 55%. Od ukupne drvne mase 44,5% se koristi kao tehničko i prostorno drvo, a 39,8% za ogrev dok otpadak čini 15,7%. Vlasništvo nad šumama je 73,7% državno a 26,3% privatno. Šumom upravlja Uprava za šume Crne Gore a u Bijelom Polju PJ Bijelo Polje.

Upravljanje šumama vrši se dodjeljivanjem koncesionih ugovora. Do sada je zaključeno 15 koncesionih ugovora: ŠIK „Lim“, Pelengić Trade i 13 ugovora sa preduzetnicima. Ugovori su zaključeni za korištenje 4 od 7 gazdinskih jedinica: „Bjelasica“, „Korita“, „Bliškovo“ i „Rudo Polje“. Ugovori su zaključeni na vrijeme korištenja do kraja 2022. godine.

Koncesionari uplaćuju na ime naknade za koncesije Budžetu Opštine 70% i Budžetu Crne Gore 30%. Ugovorima nijesu precizirane obaveze za izgradnju šumskih puteva već se izvlačenje drvne mase vrši vlakama.

Vrši se redovno godišnje pošumljavanje goleti sa 200.000 sadnica. Pored sadnje u sopstvenoj režiji dodjeljuju se besplatno sadnice fizičkim licima. Valorizacija ovog prirodnog bogatstva mogla bi se postići ulaganjem u više faze prerade do finalnog proizvoda.

Šume čuva 21 šumar od ukupno 33 zaposlenih radnika u PJ Bijelo Polje. I pored čuvarske Službe ima pojava bespravnih sječa a za nesavjestan rad pojedinih šumara vode se disciplinski postupci. Oblast šumarstva kontroliše šumarski inspektor u okviru Uprave za inspekcijske poslove – Odsjek šumarstva, lovstva i zaštite bilja Crne Gore.

Pored pojava bespravnih sječa svake godine u sušnom periodu dešavaju se požari na područjima gazdinskih jedinica „Lisa“, „Rudo Polje“ i „Ljuboviđa“ i u zasadima „Gubavač“ i „Šanci“³.

Ribarstvo

U bjelopoljskim rijekama zastupljen je zavidan fond plemenitih vrsta ribe, i to pastrmke mladice, lipljena, skobalja i dr. Ribarstvo, za koje evidentno postoje povoljni uslovi, realizuje se kroz sportski ribolov na rijekama i proizvodnjom ribe, uglavnom pastrmke u ribnjacima. Ribarenjem na rijekama upravlja Sportski ribolovni klub „Sinjavac“, koji broji 200 članova. Proizvodnjom ribe, u ribnjacima, bavi se 4 preduzetnika, 4 Doo privredna društva u Bistrici, Bliškovu, Sutivanu i Zekića rijeci, ribnjak u Majstorovini.

Na teritoriji opštine Bijelo Polje, kada je u pitanju fauna riba, najugroženije su plemenite pastrmske vrste, na prvom mjestu mladica zatim potočna pastrmka i lipljen. Njihove populacije su znatno prorijeđene u većem dijelu rijeke Lim iz tri osnovna razloga koji djeluju sinergetski. Prvi je neadekvatno gazdovanje ribljim resursima što ima za posledicu veliko prisustvo krivolova i prekomjernog izlovljavanja ovih vrsta dozvoljenim ali i nedozvoljenim sredstvima. Drugi razlog je eksploatacija šljunka koja je prisutna na potezu Zaton – Ribarevine, a treći je organsko zagađenje duž čitavog vodotoka, a naročito u dijelu kroz gradsko područje.

U manjim vodotocima i pritokama Lima fauna pastrmke je prorijeđena, možda čak i više nego u samom Limu. Na njima je pored divljih deponija ipak najveći problem krivolov nedozvoljenim sredstvima kojima se ove rijeke tokom niskih prolječnih i ljetnjih vodostaja skoro potpuno prazne od plemenite ribe ali i od skobalja, klijena i mreke koje tada zalaze u donje djelove većih pritoka.⁴

³ Izvor : Uprava za šume, PJ Bijelo Polje

⁴ Izvor : Lokalni akcioni Plan zaštite biodiverziteta -Bijelo Polje 2018-2022.god.

3.3.4.2. Prerađivačka Industrija

Iako je sektor poljoprivrede, šumarstva i ribarstva i sektor smještaja i ishrane označeni kao prioritetni pravci ekonomskog razvoja Bijelog Polja, Sektor prerađivačke industrije i Sektor usluga sa značajnim brojem srednjih i malih privrednih društava učestvuje 35% u strukturi zaposlenih u realnom sektoru. Riječ je o sektorima koji značajno mogu da pomognu ostvarivanju prvog specifičnog cilja „povećanje stope zaposlenosti nezaposlenog radno aktivnog stanovništva i lica sa invaliditetom“.

Sektor prerađivačke industrije ima 164 privredna društva i 35 preduzetnika. Raznovrsnost biznis zona uz njihovu bolju opremljenost, značajan broj nezaposlenih koji po profilima stručnosti uz odgovarajuću doobuku odgovaraju resursima za razvoj prerađivačke industrije (prehrambene, drvoprerađivačke, metaloprerađivačke), značajna su šansa uz već označene prioritetne sektore za dominantniji ekonomski razvoj Opštine. Sadašnji kapaciteti za preradu mesa, mlijeka, flaširanje mineralne vode, proizvodnje hljeba i peciva, rezanja drveta i proizvodnje peleta objektivno rečeno ne mogu sami dati značajniji zamajac razvoju.

Broj zaposlenih u prerađivačkoj industriji je 1.617, a na evidenciji nezaposlenih kod Zavoda za zapošljavanje nalazi se veliki broj tekstilaca, obučara, metalaca, prerađivača voća, povrća i mesa kao i srednjih i visoko stručnih kadrova sa profilima za ove oblasti rada.

3.3.4.3. Usluge

Usluge takođe imaju značajno učešće u strukturi privrede Opštine. U građevinarstvu ima 108 registrovanih privrednih društava i 13 preduzetnika a u građevinskom zanastvu 51 privredno društvo sa ukupno 330 zaposlenih.

U Sektoru trgovina na veliko i malo ima 272 privredna društva, 207 preduzetnika i 1647 zaposlenih, koji zauzima najznačajnije mjesto u Sektoru usluga.

U Sektoru saobraćaj i skladištenje ima 64 privrednih društava i 329 preduzetnika sa 536 zaposlenih. Značajno mjesto među uslugama ima Sektor stručne, naučne i tehničke djelatnosti sa 101 privrednih društava sa 221 zaposlenih, zatim Sektor administrativne i druge pomoćne djelatnosti sa 21 privredna društva i 220 zaposlenih i ostale uslužne djelatnosti sa 15 privredna društva i 58 zaposlenih.

3.3.4.4. Turizam i ugostiteljstvo

Turizam i ugostiteljstvo zaslužuje mjesto među prioritetima ekonomskog razvoja. Obzirom da se razvoj ove djelatnosti mjeri brojem domaćih i stranih

posjetilaca i brojem noćenja domaćih i stranih gostiju, opština Bijelo Polje po ovim parametrima ne zauzima značajnije mjesto ni u Sjevernom regionu, iako predstavlja Regionalni centar sjevera Crne Gore.

Radi sagledavanja i ocjene položaja ovog sektora u Crnoj Gori i Sjevernom regionu daje se pregled broja domaćih i stranih posjetilaca i broja noćenja domaćih i stranih gostiju :

Tabela br.21: Broj posjetilaca/noćenja

Posjetioci/Noćenja	Crna Gora 2016.god.	Crna Gora 2020.god.	Region 2020.god	Bijelo Polje 2016. god.	Bijelo Polje 2020 god.	% (6/4)
1	2	3	4	5	6	
Domaći posjetioci	151.696	93.270	16.243	5.219	748	4,6
Strani posjetioci	1.662.121	370.795	19.231	4.026	914	4,8
Domaća noćenja	721.530	360.729	42.025	13.750	1.447	3,4
Strana noćenja	10.528.475	2.226.526	63.956	8.698	3.625	5,7

Izvor : MONSTAT- Uprava za statistiku

U 2020. godini učešće broja posjetilaca u Bijelom Polju u ukupnom broju posjetilaca u Crnoj Gori iznosi 0,37% a u Sjevernom regionu 4,7 %.

Na kraju predhodnog perioda (2016. god.) ovo učešće u Crnoj Gori je iznosilo 0,51% a u regionu 6,6%. Posmatrano brojem noćenja učešće opštine Bijelo Polje u broju noćenja u Crnoj Gori u 2020.godini bilo je 0,22% a u regionu 4,8%. Na kraju prethodnog perioda (2016. godine) učešće broja noćenja u Crnoj Gori je bilo 0,20% a u regionu 4,3%.

Ako se iz posmatranja izuzmu opštine Kolašin i Žabljak kao izrazito turistička područja kako po prirodnim resursima tako i po kapacitetima smještaja gostiju a uzmu u obzir samo susjedne opštine Pljevlja i Berane i među ove 3 opštine opština Bijelo Polje zauzima inferiorno treće mjesto. Za Pljevljima po broju posjetilaca Bijelo Polje zaostaje 22,6% a za Beranama 6,7%. Po broju noćenja za Pljevljima Bijelo Polje zaostaje 52,8% a za Beranama 6,6%. Ovi pokazatelji ukazuju na potrebu dublje analize uzroka zaostajanja čak i za sredinama koje nemaju ekoloških prednosti pa ni više turističkih sadržaja. Jedan od značajnijih uzroka tog zaostajanja je stanje smještajnih kapaciteta, naročito u samom centru grada.

Prostornim planom Bjelasica-Komovi definisani su budući pravci razvoja planinskog, zimskog i ljetnjeg turizma u kombinaciji sa poljoprivrednom proizvodnjom, drvoprerađom i proizvodnjom energije na bazi sunca i vjetra.

Uz podršku Vlade Crne Gore realizuju se dva strateška projekta od Državnog značaja: Ski centar Bjelasica i Đalovića pećina. Za Ski centar Bjelasica završeno je probijanje puta Ravna Rijeka-Jasikovac 5,5 km, izgradnja mosta na Ljubovići na putu prema Bjelasici, završen je i dio radova na dionici puta Jasikovac-Cmiljača.

Ugovorena je izgradnja prve faze objekta bazne stanice koja obuhvata izvođenje radova na izgradnji i opremanju ugostiteljskog objekta dok druga faza obuhvata izgradnju parkirališta sa pristupnom saobraćajnicom i uređenje terena. Završeni su radovi na izgradnji šestosjedne žičare „Z7“. Potrebno je obezbijediti stabilno napajanje električnom energijom, ispitivanje ugrađene opreme i pustanje u probni rad. Završeni su radovi na izgradnji trafostanice Cmiljača. Ugovoreni su radovi za rekonstrukciju trafostanice „Ribarevine“ i pripreme za izgradnju dalekovoda 35 kV „Ribarevine-Cmiljača“. Ugovoreni su radovi za izgradnju sistema vodosnabdijevanja Bazne stanice.

Za projekat „Đalovića pećina“ koji se realizuje u tri faze završena je izgradnja pristupnog puta Bistrica –Manastir Podvrh 5,7 km. U toku je izgradnja žičare i objekta vizitiranja centra, servisnog objekta na ulazu u Đalovića pećinu sa platoom. Zaključen je Ugovor sa izvođačem radova na uređenju unutrašnjosti pećine. Završeni su radovi na dalekovodu „Nedakusi –Bistrica“, izgradnja trafostanice „Bistrica“ do tehničkog prijema, trafostanice „Manastir-Podvrh“ kao i polaganje kablovske infrastrukture od trafostanice „Bistrica“ do trafostanice „Manastir-Podvrh“. U toku su radovi na adaptaciji 35 kV ćelije u trafostanici „Nedakusi“. Završava se projektna dokumentacija za vodosnabdijevanje izgrađenih objekata. U toku su radovi rekonstrukcije puta Gubavač-Bistrica.

Smještajni kapaciteti koji trenutno raspolažu sa oko 350 kreveta uskoro će predstavljati usko grlo za priliv gostiju koji se realno očekuje, naročito imajući u vidu stanje u kojem se nalaze ovi kapaciteti.

Turistička organizacija Bijelog Polja se predstavlja promotivnim materijalom o Bijelom Polju, odnosno, brošurama, flajerima, turističkim vodičem, razglednicama, video i audio prezentacijama i direktnim kontaktom sa zainteresovanim posjetiocima kako bi što bolje prezentovala turističku ponudu i potencijal opštine.

Turistička organizacija Bijelo Polje putem medija vrši promociju manifestacija i događaja od značaja za promociju Bijelog Polja u turističkom smislu. Organizuje manifestacije koje doprinose poboljšanju i valorizaciji postojećeg turističkog potencijala i podižu nivo kvaliteta turističke ponude kao što su: tradicionalna Limska regata Plav-Bijelo Polje-Prijepolje, zatim Bjelopoljski bazar, Međunarodni festival folklora Etno selo „Vuković“, „Ušće fest“ i mnoge druge.

Podrška razvoju sektora turizma je i kvalifikovani kadar, koji se školovao na Fakultetu za turizam i Srednje stručne škole-smjer turistički tehničar. U ovom trenutku u sektoru usluga smještaja i ishrane registrovano je 287 privrednih društava, 76 preduzetnika i 4 turističke agencije.

Na evidenciji nezaposlenih ima 87 turističkih tehničara od kojih su 66 žene i 21 muškarac, 4 ekonomiste za turizam i ugostiteljstvo i 6 visoko stručnih kadrova za oblast turizma i ugostiteljstva koji mogu predstavljati značajan potencijal za dalji razvoj ove djelatnosti.

3.4. Analiza tržišta rada

3.4.1. Zaposlenost

Strateškim planom razvoja opštine Bijelo Polje za period 2017-2021. godine pitanje zaposlenosti predstavlja prvi specifičan cilj kojim je određen zadatak povećanja zaposlenosti preko 15% odnosno zapošljavanjem preko 1200 nezaposlenih lica. Pošto je u periodu 2017-2021(11.mjesec) broj zaposlenih porastao za 1565, onda je Plan premašen za 365 novozaposlenih ili 30,4%.

Dinamika ostvarivanja Plana zaposlenih u Bijelom Polju, kao i kretanje zaposlenosti u odnosu na kretanje zaposlenosti u Crnoj Gori prikazuje se sledećom tabelom:

Tabela br.22: Kretanje zaposlenosti

Godina	Broj zaposlenih Bijelo Polje	Lančani Indeks	Broj zaposlenih Crna Gora	Lančani Indeks
2016	7609	100,0	177908	100,0
2017	7764	102,1	182368	102,5
2018	7917	104,0	190132	104,3
2019	8259	108,5	203545	107,1
2020	7421	89,9	176693	86,7
2021(I-XI)	9174	123,6	209323	118,5

Izvor: Monstat 2016-2021.god.zaključno sa 31.11.2021. godine

Zaposlenost je u prvim godinama planskog perioda 2017-2021.godina rasla za 155 zaposlenih ili 2%, u 2017. godini a zatim još 153 zaposlenih ili 4%, u 2018. godini, u 2019. godini je rasla za još 342 zaposlena ili 4,3% da bi nakon toga u 2020. godini sa pojavom pandemije COVID-19 koja se manifestovala padom ekonomskih aktivnosti i smanjenjem zaposlenosti za 838 zaposlenih odnosno 15,7%, ali se za 10 mjeseci 2021. godine povećala za 1384 zaposlenih ili 18,6 %.

Smanjenjem zaposlenosti pored pandemije uslijedilo je dijelom i kao rezultat penzionisanja 394 radnika u 2020. i 2021. god., umjesto kojih uglavnom nije dolazilo do zamjene popunjavanjem putem oglasa.

Stopa zaposlenosti u Bijelom Polju je 28,1 % (odnos između broja zaposlenih i broja stanovnika sa 15 i više godina).

Kretanje zaposlenosti u Bijelom Polju odvijalo se istom dinamikom kao i na nivou Crne Gore ali je stopa zaposlenosti na nivou Crne Gore 29% odnosno 51% veća nego u Bijelom Polju (oktobar mjesec 2021. godine).

Radi uvida u kretanje zaposlenih po sektorima u planskom periodu 2019-2020. godina kojom raspolaže Uprava prihoda i carina CG prikazuje se tabela zaposlenih. Prema toj evidenciji ukupan broj zaposlenih u svim sektorima na dan

31.03.2021. godine iznosi 8593, u 2020. godini 10025 da bi za prva 3 mjeseca 2021. godine zaposlenost opala za 1432 radnika tj. za 14,3%.

Tabela br. 23: Zaposlenost po sektorima

R.b.	1	2	3	4	Indeks (4/2)	Indeks (4/3)
	Sektor	2016	2019	2020		
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	173	79	114	65,9	144,3
2.	Vađenje pijeska, šljunka i kamena	3	16	26	866,7	162,5
3.	Prerađivačka industrija	1159	1606	1909	164,7	118,9
4.	Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama i kontrola procesa upravljanja otpadom	210	235	239	113,8	101,7
5.	Snabdijevanje električnom energijom	81	120	123	151,9	102,5
6.	Građevinarstvo	165	342	465	281,8	136,0
7.	Trgovina na veliko i malo	1855	1365	1647	88,8	120,7
8.	Saobraćaj i skladištenje	487	451	536	110,1	118,8
9.	Usluge smještaja i ishrane	522	299	433	83,0	144,8
10.	Informisanje i komunikacije	41	95	121	70,8	86,0
11.	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	113	93	80	70,8	86,0
12.	Poslovanje nekretninama	3	5	6	200,0	120,0
13.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	171	290	383	224,0	132,1
14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	22	335	453	2059,1	135,5
15.	Umjetnost, zabava i rekreacija	54	131	157	290,7	119,8
16.	Ostale uslužne djelatnosti	152	97	202	132,9	208,2
17.	Vaspitanje i obrazovanje	887	1045	1202	135,5	115,0
18.	Zdravstvena i socijalna zaštita	518	690	805	155,4	116,7
20.	Državna i lokalna uprava	1023	1058	1104	107,9	104,3
	UKUPNO	7 819	8 399	10 025	128,2	119,4

Izvor : Uprava prihoda i carina Crne Gore

Tabela br.21 – „Zaposlenost po sektorima“ obuhvata pored stalno zaposlenih i zaposlene na određeno i kraće određeno vrijeme odnosno ma koliko određeno vrijeme. Može se reći da je usled pandemije bilo otpuštanja radnika iz radnog odnosa na neodređeno vrijeme a prijema na sasvim kraće određeno zavisno od obima posla.U taj broj ulaze i radnici angažovani „na crno“ pa bi se taj broj ili jedan

njegov dio mogao nazvati radnicima u sivoj zoni ekonomije, koji bi predstavljao razliku između broja radnika po sektorima i broja zaposlenih po evidenciji Monstata.

Međutim i prema ovoj evidenciji u 2021. godini došlo je do pada broja zaposlenih za 14,3% na dan 31.03. na osnovu čega se može pretpostaviti da će doći do opadanja i u narednom periodu.

3.4.1.1. Mehanizmi za podršku zapošljavanju

Zavod za zapošljavanje Crne Gore PJ Bijelo Polje organizuje za nezaposlena lica sledeće mjere aktivne politike zapošljavanja :

- Program obrazovanja i osposobljavanja odraslih u saradnji sa organizatorima obrazovanja odraslih kroz programe sticanja stručnih kvalifikacija i stručnih vještina ;

- Program osposobljavanja na radnom mjestu

(Program osposobljavanja za samostalan rad sprovodi se za nezaposlena lica sa stečenim srednjim obrazovanjem bez radnog iskustva u nivou obrazovanja. Tokom uključenja u program učesnik je zaposlen na period od 6. mjeseci.)

- Program osposobljavanja kod poslodavca

(Za nezaposlena lica sa nedostatkom praktičnih znanja i vještina organizuje se program osposobljavanja kod poslodavca u trajanju od 3 mjeseca. Učesnici se osposobljavaju uz podršku mentora za samostalno obavljanje poslova određenih radnih mjesta a tokom programa su takođe zaposleni.)

- Opština Bijelo Polje u okviru biznis zona oslobađa poslodavce radi novih zapošljavanja :

- a) Naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta u iznosu od 7000 evra po zaposlenom licu ako poslodavac zaposli 5 i više nezaposlenih za evidencije Zavoda;

- b) Poreza na nepokretnosti od 0,1% na period od 3 godine;

- c) Prireza na porez na dohodak fizičkih lica na period od 3 godine.

3.4.2. Nezaposlenost

U poslednjih 5 godina broj nezaposlenih imao je tendenciju rasta. U odnosu na zadnju godinu prethodnog plana (2016. godine) broj nezaposlenih je porastao za 887 ili za 6,4 %. U odnosu na broj aktivnog stanovništva koje broji 13603 stopa nezaposlenosti je 35,3 %. Dinamika i trend nezaposlenosti prema polu prikazuje se tabelom:

Tabela br. 24: Broj nezaposlenih po godinama

Godina	Nezaposleni					
	Muški	Bazni Indeks	Ženski	Bazni indeks	Ukupno	Bazni indeks
2016	2573	100,0	1934	100,0	4507	100,0
2017	2267	88,1	2803	149,9	5070	113,9
2018	1690	65,6	2354	121,7	4044	89,70
2019	1414	55,0	2110	109,1	3524	78,2
2020	1615	62,8	2397	123,9	4012	89,0
2021	1838	71,4	2960	153,1	4798	106,5

Izvor: Zavod za zapošljavanje Crne Gore - Biro rada Bijelo Polje, 2016-2021 na dan 30.11.2021. godine

Nezaposlenost je od 2016. do 2017. godine porasla za 563 nezaposlenih ili 12,5% da bi 2018. godine bila smanjena za 1026.

Na broj nezaposlenih u 2016. godini uticao je rast broja evidentiranih žena kao nezaposlenih radi ostvarivanja prava na naknadu za rađanje 3 i više djece po Zakonu koji je donesen krajem 2015 godine.

Analizom starosne strukture nezaposlenih i dužine čekanja na zaposlenje, dolazi se do zaključka da je najveće učešće nezaposlenih, starosti 30-40 godina 24,1 % kao i preko 50 godina (30,1 %).

Kod ženskog pola najviše je nezaposlenih starosti preko 50 godina (55,3%) a kod muškog, preko 50 godina (44,7 %). Daje se pregled starosne i polne strukture nezaposlenih.

Tabela br.25: Starosna i polna struktura nezaposlenih

R.br	Godine starosti	Ukupno	Muškarci	Žene
1.	Do 18 godine	11	5	6
2.	Od 18 do 25 godina	563	217	346
3.	Od 25 do 30 godina	521	173	348
4.	Od 30 do 40 godina	1011	368	643
5.	Od 40 do 50 godina	1154	388	766
6.	Preko 50 godina	1538	687	851
7.	Ukupno	4798	1838	2960

Izvor: Zavod za zapošljavanje Crne Gore-Biro rada Bijelo Polje, 30.11.2021. god.

Dužina čekanja na zaposlenje predstavlja poseban problem u politici zapošljavanja. Najviše nezaposlenih čeka na posao 9 do 12 mjeseci (44,6 %) a zatim od 1 do 3 godine (22,9 %). Čak i preko 10 godina na posao čeka 5,1 % nezaposlenih. Struktura nezaposlenih po vremenu čekanja prikazuje se tabelom:

Tabela br.26: Nezaposlenost po vremenu čekanja na zaposlenje po godinama

Godina	Ukupno	Ukupno Muškaraca	Ukupno Žena	do1g M	do1g Ž	1do3g M	1do3g Ž	3do5g M	3do5g Ž	5do8g M	5do8g Ž	Preko8g M	Preko8g Ž
2016	4507	2573	1934	988	874	772	610	272	170	250	112	291	168
2017	5070	2250	2803	1040	1830	652	663	186	130	152	92	226	88
2018	4044	1688	2350	671	937	548	1085	174	169	85	81	210	78
2019	3524	1412	2106	485	747	404	943	245	273	78	55	200	88
2020	4012	1609	2387	706	1021	314	532	288	645	124	113	177	76
2021 (30.11)	4798	1838	2960	831	1308	396	705	258	676	186	193	167	78

Izvor: Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Biro rada Bijelo Polje, 2016-2021. godine

Daje se pregled nezaposlenih po stepenima stručnosti i vremenu čekanja na posao:

Tabela br.27: Nezaposlenost po stepenima stručnosti

Dužina čekanja na posao	Ukupno		Stepen stručne spreme									
			I	II	III	IV	V	VI-1	VI-2	VII-1	VII-2	VIII
Do 6 mjeseci	Sv	1092	246	16	202	277	3	5	0	336	7	0
	Ž	652	162	14	191	81	1	3	0	197	3	0
Od 6 do 9 mjeseci	Sv	471	182	15	103	127	2	3	0	38	0	0
	Ž	269	105	9	53	72	2	2	0	26	0	0
Od 9 do 12 mjeseci	Sv	576	190	24	134	156	2	4	0	66	0	0
	Ž	387	149	19	74	106	0	1	0	38	0	0
Od 1 do 3 godine	Sv	1101	298	28	277	329	6	10	0	149	3	1
	Ž	705	211	16	151	223	0	6	0	97	1	0
Od 3 do 5 godina	Sv	934	430	47	224	182	5	9	0	36	1	0
	Ž	676	319	37	155	141	1	4	0	18	1	0
Od 5 do 8 godina	Sv	379	180	23	91	65	3	4	0	13	0	0
	Ž	193	98	9	38	41	0	2	0	5	0	0
Preko 8 godina	Sv	245	42	29	81	66	0	8	0	19	0	0
	Ž	78	6	11	19	32	0	2	0	8	0	0
Ukupno	Sv	4798	1568	183	1112	1202	21	43	0	657	11	1
	Ž	2960	1050	115	581	796	4	20	0	389	5	0

Izvor: Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Biro rada Bijelo Polje na dan 30.11.2021. godine

Najviše nezaposlenih koji čekaju na posao je u grupi 1 do 3 godine (22,9%) zatim do 6 mjeseci (22,8%), 3 do 5 godina (19,5%), i 9 do 12 mjeseci (12,0%).

Na zaposlenje čeka najviše nezaposlenih sa prvim stepenom stručnosti (32,7%), zatim sa IV stepenom (25,1%) i III stepenom (23,2%). Sa visokom stručnom spremom na zaposlenje čeka 13,7% nezaposlenih.

Radi uvida u stepene stručnosti nezaposlenih, čekanje na posao preko 12 mjeseci i broj lica koja su bila u radnom odnosu, prikazuje se tabela.

Tabela br.28: Struktura nezaposlenih po stepenima stručnosti i vremenu čekanja na posao

Kategorija lica bez zaposlenja	M	Ž	Ukupno	Prvi put čekaju duže od 12 mjeseci	Bila u radnom odnosu
Lica bez škole	61	121	182	130	66
Lica sa nepotpunom osnovnom školom	49	107	156	116	77
Lica sa završenom osnovnom školom	408	822	1230	683	496
Lica sa II i PK	68	115	183	72	111
Lica sa III i KV	531	581	1112	338	774
Lica sa IV	406	796	1202	397	1202
Lica sa V i VKV	17	4	21	4	17
Lica sa VI/1	23	20	43	2	41
Lica sa VII/1	268	389	657	282	375
Lica sa VII/2	6	5	11	6	5
Dr Bezbjednosti	1	0	1	1	1
UKUPNO:	1838	2960	4798	2030	3165

Izvor: Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Biro rada Bijelo Polje novembar 2021. godine.

Radi uvida u profile stručnosti nezaposlenih prikazuje se značajniji broj određenih profila stručnosti u okviru zbirnih pozicija po stepenima stručnosti:

-Od lica sa II stepenom i PK najviše nezaposlenih ima pomoćnika konfekcionara (62), pomoćnih daktilografa (23) i pomoćnih ženskih frizera (18).

-Od lica sa II stepenom i KV najviše nezaposlenih ima prodavaca (22), kuvara (100), krojača (83), obučara (63), kelnera (54), automehaničara (54), metalostrugara (48), bravara (39), prelaca (38), frizera (31), daktilografa (29), izrađivača gornjih djelova obuće (28), autoelektričara (24), elektromehaničara (23), elektroinstalatera (23), mehaničara-mašinista i mašinbravara (23), magacinera (19), elektro zavarivača (17), tkača (16), vozača (16), metaloglodača (14), administratora (14), dorađivača tekstila (14), izrađivača donjih djelova obuće (11), pomoćnika rukovalaca jednostavnih građevinskih mašina (9) i tesara (6).

- Od lica sa IV stepenom najviše ima trgovačkih tehničara (141), ekonomskih tehničara (99), maturanata gimnazije (99), turističkih tehničara (87), mašinskih tehničara-konstruktora (53), mašinskih tehničara-tehnologa (43), tehničara za biotehnologiju (38), medicinskih tehničara (34), elektrotehničara-energetike (33), elektro tehničara za računare (33), konfekcijskih tehničara (26), tehničara drumskog saobraćaja (22), veterinarskih tehničara (21), inokorespodenata (20), zdravstvenih

tehničara (19), tehničara marketinga trgovine (17), tehničara za kompjutersko konstruisanje i upravljanje (16), maturanata gimnazije jezičkog smjera (16), komercijalnih tehničara (15), elektro tehničara multimedija (14), kuvara (13), tekstilnih tehničara (12), konfekcijskih tehničara (12), farmaceutskih tehničara (11), tehničara propagande (10) i medicinskih sestara (10).

- Lica sa V stepenom i VKV ima najviše ekonomista za finansije(13).

- Od lica sa VII/1 stepenom ima najviše diplomiranih pravnika (37), sa bečelor-odsjeckom za učiteljske studije (28), specijalista za engleski jezik (26), pravnika specijalista (22), bečelora ekonomije (21), bečelora primijenjenog menadžmenta (19), poljoprivrednih inženjera specijalista za voćarstvo (18), bečelora strukovni ekonomista (14), diplomiranih ekonomista (14), menadžera specijalista (13).

- Lica sa VII/2 stepenom ima najviše magistara pedagogije (19) i specijalista menadžmenta (10).

Povećan broj nezaposlenih na dan 30.09.2021. god. u odnosu na 2019. god. za 1996 lica potiče od smanjenja broja zaposlenih (1160 radnika) koji su ostali bez posla. Od preostalih 836 radnika koji su ostali bez posla penzionisano je 394, a za 442 nije poznato da li su otišli u inostranstvo ili se nijesu prijavili Zavodu za zapošljavanje, a nalaze se u Bijelom Polju.

Kancelarija za EU projekte Opštine je pripremila i tehnički podržala projekat „Kvalifikovana radna snaga za bolju budućnost“ čija je vrijednost 168.835,026. Projekat su sprovodili Dom starih u Bijelom Polju, Centar za socijalni rad Novi Pazar, Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Srbije u 2019. i 2020. godine u sklopu Programa prekogranične saradnje Srbija Crna Gora 2014-2020. god.

Takođe je pripremljen i tehnički podržan projekat : „Unapređenje zapošljivosti – stvaranje održivih rješenja za RE stanovništvo u sjevernom dijelu Crne Gore“, čija je vrijednost 119.360,00 evra. Projekat je sprovodila organizacija HELP Njemačka i opština Bijelo Polje u 2019. i 2020. godini, a realizovan je preko Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori i Ministarstva finansija Crne Gore.

Nezaposlenost je od 2016. do 2017. god. porasla za 563 ili 12,5% da bi 2018. god. bila smanjena za 1026 ili 20,2%, a zatim u 2019. god. za 520 ili za još 13%. Nakon tog perioda nastaje period pandemije i pada ekonomskih aktivnosti, tako da je nezaposlenost u 2020. god. porasla za 488 ili 13,8%, a u 2021. god (9 mjeseci) za 786 ili 19,6%.

Stopa nezaposlenosti stanovništva iznosi 34,3% (odnos između broja nezaposlenih i aktivnog stanovništva koje čini zbir nezaposlenih i zaposlenih).

3.4.3. Standard stanovništva

Zarada kao jedan od značajnih pokazatelja ličnog standarda stanovništva ostvarena je u 2021. god. (10. mjesec) 448€ mjesečno po zaposlenom, i porasla u odnosu na 2016 god. 8,5%, a predstavlja 88,5% prosječne neto zarade po zaposlenom u Crnoj Gori.

Penzija kao drugi važan činilac ličnog standarda penzionera Bijelog Polja koja je u 2021. god. prosječno iznosila 228,64 € porasla je u odnosu na 2016. god. 2,1% i predstavlja 78,6% prosječne penzije u Crnoj Gori.

Opština Bijelo Polje prema posljednjem popisu ima 20.200 stanova za individualno stanovanje i 1.868 stana za kolektivno stanovanje. U prethodnom periodu 2017-2021. god. izgrađeno 2.543 za individualno stanovanje (procjena) i 235 stanbenih jedinica za kolektivno stanovanje, što predstavlja rast od 14,3%. Prosječna stambena površina po nastanjenom stanovniku u opštini iznosi 19,7 m², što u odnosu na prosječnu stambenu površinu po nastanjenom stanovniku Crne Gore predstavlja 80,9%. Ovi i ostali podaci o ličnom standardu stanovništva prikazuju se u sledećoj tabeli :

Tabela br. 29: Elementi standarda u €

Br.		2016	2021	Indeks 21/16
1	Godišnja budžetska potrošnja per capita	1334	1734	129,9
2	Prosječna mjesečna zarada	413	437	105,8
3	Prosječna mjesečna penzija	223,97	228,64	102,1
4	Potrošnja električne energije	326 kw	224 kw	68,7
5	Broj automobila na 1 000 stanovnika	198	244	123,2
6	Broj stanova za kolektivno stanovanje	1633	1868	114,4
7	Broj mobilnih telefona na 1000 stanovnika starijih od 10 godina	-	1,387	-

Izvori : - Sekretarijat za finansije opštine Bijelo Polje 2016,2021. god. tačka 1;

- Monstat 2016-2021 godine tačka 2

- Udruženje penzionera Bijelo Polje tačka 3;

- CEDES 2016-2021 godine tačka 4;

- Mup Crne Gore 2016,2021 godine tačka 5;

- Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj 2021. god. tačka 6.

Upoređujući podatke o prosječnoj zaradi u Bijelom Polju i Crnoj Gori, dolazi se do sledećih rezultata:

Tabela br. 30: Prosječna zarada

Prosječna zarada	2016	%	2021	%	Indeks
Bijelo Polje	413	82,7	437	82,1	105,8
Crna Gora	499	100,0	532	100,0	106,6

3.5. Društvene djelatnosti

3.5.1. Vaspitanje i obrazovanje

Vaspitanje i obrazovanje predstavlja djelatnost od najvišeg nacionalnog interesa. Ovu djelatnost na području opštine Bijelo Polje čini predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Mrežu obrazovnih institucija čini 1 predškolska ustanova, sedamnaest osnovnih sa područnim odjeljenjima i tri srednje škole, i 3 fakultetske jedinice.

3.5.1.1. Predškolsko vaspitanje

Dječji vrtić „Dušo Basekić“ obavlja svoju djelatnost u 13 gradskih, prigradskih i 8 seoskih vaspitnih jedinica.

U 2021. godini usluge ove Ustanove koristi 938 vaspitanika što je manje za 6,2% u odnosu na 2016. godinu. Poslove dječijeg vrtića „Dušo Basekić“ obavlja 136 vaspitača i 66 pomoćnih radnika.

U toku je priprema za realizaciju projekta izgradnje dječijeg vrtića na Zaimovića livadama za 230 vaspitanika. Za izgradnju ovog objekta opština Bijelo Polje je obezbijedila lokaciju i izdala Urbanističko-tehničke uslove⁵.

3.5.1.2. Osnovno obrazovanje

Osnovno obrazovanje realizuje se u 17 osnovnih škola, sa 41 područnim odjeljenjem. Ukupan broj učenika osnovnog obrazovanja školske 2021/2022 je 4.539 ili 11,8 % manje nego na početku srednjoročnog perioda 2017-2021 godine.

Broj učenika u školama osnovnog obrazovanja kreće se od 75 u osnovnoj školi „21 Maj“ do 809 učenika u osnovnoj školi „Dušan Korać“.

Broj zaposlenih u osnovnom obrazovanju je 626 od kojih se 518 (82,7%) odnosi na nastavno osoblje i 108 (17,3 %) na pomoćno osoblje. Broj učenika upisanih u 2021/2022. školskoj godini je 4539. U odnosu na početak perioda broj nastavnog osoblja je povećan za 15,4%.

Prolaznost učenika osnovnih škola ka srednjim je skoro 100%.

U osnovnim školama je prisutna deficitarnost profesora matematike, crnogorskog i bosanskog jezika i razredne nastave.

U pogledu poboljšanja uslova rada na ovom stepenu obrazovanja u proteklom planskom periodu obavljene su sledeće aktivnosti :

- Završena je nova zgrada područnog odjeljenja O.Š. „Mladost“ Kanje u Dobrakovu;
- Završena je rekonstrukcija fiskulturne sale u zgradi O.Š. „Marko Miljanov“;
- U završnoj fazi su radovi na izgradnji nove zgrade O.Š. „Dušan Korać“ u čijem sastavu će raditi i Muzička škola. Realizacijom ovog projekta obezbijediće se najsavremeniji uslovi za preko 1200 učenika. Školska zgrada će imati više od 20 učionica, 6 specijalizovanih kabineta, zajedničke prostorije za vannastavne

⁵ Izvor: Evidencija dječijeg vrtića „Dušo Basekić“ 2021. godine

aktivnosti, prostorije za cjelodnevni boravak, biblioteku, salu za fizičko vaspitanje sa pratećim sadržajima, administraciju i ostale potrebe.

- Započete su aktivnosti na izradi projekta za izgradnju fiskulturne sale u zgradi O.Š. „Pavle Žižić“ u Njegnjevu;
- Završeni su radovi na rekonstrukciji zgrade O.Š. „Aleksa Bećo Đilas“ u Ravnoj Rijeci, koju je finansirala Ambasada SAD iz Podgorice sa 250.000 €. Rekonstrukcijom je izvršena zamjena krovnog pokrivača, elektroinstalacije, stolarije, izolacije i završeni fasaderski radovi na objektu. U sastavu ove osnovne škole sredstvima Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta rekonstruisani su i objekti područnih odjeljenja u Jabučnu i Slijepču mostu.
- Završeni su radovi na područnom odjeljenju OŠ „Mladost“ Kanje, u Mioču;
- Započeta je izgradnja područnog odjeljenja OŠ „Rifat Burdžović Tršo“ u Trubini;
- Izvršena je zamjena krovnog pokrivača i ograđeno školsko dvorište Područnog odjeljenja u Crnišu;
- Izdati su Urbanističko tehnički uslovi za izgradnju fiskulturnih sala za OŠ u Nedakusima i OŠ „Risto Ratković“ u Nikoljcu.

Pored obaveznog osnovnog obrazovanja 213 učenika pohađa školu za osnovno muzičko obrazovanje u kojoj je angažovano 19 predavača odgovarajućeg muzičkog obrazovanja i 5 pomoćnih radnika⁶.

3.5.1.3. Srednje obrazovanje

Srednje obrazovanje organizovano je u 3 srednje škole: Gimnaziji „Miloje Dobrašinović“, Srednjoj elektro-ekonomskoj školi i Srednjoj stručnoj školi. Ukupan broj učenika u srednjim školama u školskoj 2021/22 godini je 1739, što je u odnosu na 2016. godinu manje za 200 ili 10,3%. Prikazuje se ukupan broj učenika po školama, a od toga broj upisanih u prvu godinu učenja:

Tabela br. 31: Ukupan broj učenika i upisanih 2021/2022. školske godine

Naziv srednje škole	Ukupan broj učenika		Index 2021/2022	Broj upisanih u prvi razred
	2016/2017	2021/2022	2016/2017	2021/2022
Gimnazija „Miloje Dobrašinović“	567	473	83,4	105
Srednja elektro-ekonomska škola	739	672	90,9	124
Srednja stručna škola	633	594	93,8	93
UKUPNO:	1939	1739	89,3	322

Izvor : Evidencija srednjih škola 2021. godine

⁶ Izvor: Evidencija osnovnih škola 2021. godine

U ustanovama srednjeg obrazovanja ima 212 zaposlenih od kojih je 86,8 % nastavno osoblje.

U odnosu na početak perioda 2016/2017. godine ovaj broj je povećan za 31 odnosno 20,3 %, a broj nenastavnog osoblja smanjen za 12 odnosno 30 %.

Na planu stvaranja povoljnih uslova za rad završena je rekonstrukcija fiskulturne sale u zgradi srednje Elektro-ekonomske škole, finasiranjem od strane Ministarstva prosvjete sporta i mladih i opštine Bijelo Polje.

U toku su radovi na rekonstrukciji poligona ispred srednje Elektro-ekonomske škole finasiranjem od strane Centra za sport i rekreaciju a koji će koristiti učenici škole i građani za sportske aktivnosti.

U toku je usklađivanje srednjeg obrazovanja sa potrebama tržišta rada. Tržište ne može da apsorbuje produkciju određenih kadrova, a sa druge strane ima deficitarnih zanimanja.⁷

3.5.1.4. Visoko obrazovanje

Na početku planskog perioda 2017-2021.godina u Bijelom Polju bilo je 5 fakultetskih jedinica, i to : Poljoprivredni, ekonomski i pravni fakultet, turizam, i strani jezici i vizuelna umjetnost.

U školskoj 2021/2022. godini ukupno ima 130 studenata na Ekonomskom fakultetu, od kojih je 69 upisano na prvu godinu; i na Biotehničkom fakultetu ukupno 80, od čega je na prvoj godini upisano 27 studenata.

Na Pravnom fakultetu nije bilo upisanih, ali na drugoj i trećoj godini ima 75 studenata. Od ukupnog nastavnog osoblja 4 predavača su iz Bijelog Polja, dok su ostali angažovani sa Univerziteta iz Podgorice.

3.5.1.5. Obrazovanje i osposobljavanje odraslih

U poslednjim godinama vidljiv je napredak u oblasti obrazovanja odraslih. Za to postoji razvijena infrastruktura. Dok je nedavno postojao samo jedan licencirani organizator obrazovanja odraslih, sada licencu za obrazovanje posjeduje 11 ustanova. Programe obrazovanja i osposobljavanja odraslih realizuje Zavod za zapošljavanje u saradnji sa organizatorima obrazovanja odraslih kroz programe sticanja stručnih kvalifikacija i programe sticanja stručnih vještina.

U 2020.godini u organizaciji Zavoda za zapošljavanje PO Bijelo Polje realizovani su sledeći Programi :

- Osposobljavanje za rad kod poslodavca sa 15 izvođača za 48 učesnika Programa;

⁷ Izvor: Evidencija srednjih škola 2021. godine i Sekretarijat za lokalnu samoupravu

- Stručno osposobljavanje lica sa stečenim visokim obrazovanjem za 67 učesnika;
- Osposobljavanje za zapošljavanje lica sa invaliditetom sa 15 izvođača za 120 učesnika;

Program „osposobljavanje za samostalan rad“ sprovodi se za nezaposlena lica sa srednjim obrazovanjem bez radnog iskustva u nivou obrazovanja. Uključivanje u Program vrši se zaposlenjem na period do 6 mjeseci.

Za nezaposlena lica sa nedostatkom praktičnih znanja i vještina organizuje se „Osposobljavanje kod poslodavca“ u trajanju od 3 mjeseca. Učesnici se osposobljavaju uz podršku mentora za samostalno obavljanje poslova na određenim radnim mjestima a tokom osposobljavanja su zaposleni.

3.5.2. Zdravstvena zaštita

Zdravstveni sistem u Bijelom Polju obuhvata javne ustanove: Dom zdravlja i Opštu bolnicu sa seoskim ambulantama, stomatološkim ordinacijama i apotekama. U proteklom planskom periodu 2017-2021. godine došlo je do organizacionog, kadrovskog i materijalno-tehničkog jačanja Doma zdravlja i Opšte bolnice.

Dom zdravlja i pored izvršene racionalizacije broja zaposlenih raspolaže kompletnom infrastrukturom potrebnom za veoma visok nivo primarne zdravstvene zaštite stanovništva sa 54 ljekara i 70 ostalog medicinskog osoblja. Ostalih nemedicinskih radnika ima 26. Ukupan broj zaposlenih sa nemedicinskim osobljem u Domu zdravlja je 150 radnika.

Kroz Program mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja u 2020. godini adaptirano je 13 ambulanti u naseljima : Rasovo, Njegnjevo, Kanje, Bistrica, Zaton, Goduša, Crhalj, Lozna, Godijevo, Sušica, Tomaševo, Pavino Polje i Bliškovo.

Opšta bolnica pruža sekundarnu zdravstvenu zaštitu za opštine Bijelo Polje i Mojkovac, kao i za pacijente koji dolaze iz drugih susjednih opština. Kapacitet bolnice je 141 krevet. U Opštoj bolnici je zaposleno 340 radnika, odnosno 46 ljekara, ljekara na specijalizaciji 11, 156 medicinskih radnika i 64 pomoćnog osoblja.

Ministarstvo zdravlja obezbijedilo je multislajсни skener kojim je stvorena mogućnost da kvalitet snimaka bude mnogo bolji. Obezbijeđen je aparat za skrining sluha novorođenčadi zatim biomikroskop sa aplanacionom panometrijom, ergonometriju, komjuterizovano vidno polje, OCT aparat i UZ srca. Ministarstvo zdravlja je Odlukom Vlade Crne Gore obezbijedilo značajna sredstva za edukaciju, školovanje i obrazovanje zaposlenih ljekara i medicinskog osoblja. Sedam ljekara je bilo na specijalizaciji i 4 na sub-specijalizaciji kojima je od Vlade Crne Gore omogućeno školovanje i usavršavanje.

U Opštoj bolnici su otvorene tri dopunske ambulante: oftamološka, ortopedska i neurološka.

Vlada Japana donirala je sanitetsko vozilo sa pratećom opremom, opremu za interno odjeljenje, pedijatriju i intenzivnu njegu, aparate za neinvazivni monitoring koji služe za praćenje vitalnih funkcija najugroženih pacijenata.

Na hiruškom odjeljenju – odsjeku za urologiju uvedena je nova operativna metoda ureterorenoskopija sa litotrisijom kamena u uretru, čime je kompletirana endoskopska aparatura od uretre do bubrega.

Izvršena je rekonstrukcija i opremanje operacionog bloka, finansijski podržano od strane Turske agencije „TIKA“ i opštine Bijelo Polje.

Bugarska Vlada donirala je ultrazvučni aparat sa četiri D ginekološkom sondom. Budvanska firma „Triniti“ pomogla je donacijom Opštu bolnicu ultrazvučnim aparatom za interno odjeljenje. Hipotekarna banka donirala je kaponograf za Službu anestezije. Fond zdravstvenog osiguranja finansijskom podrškom obezbijedio je proširenje kapaciteta odjeljenja psihijatrije.

CEDIS je bolnici isporučio opremu : defibrilator, holter EKG , holter pritiska , dva monitora za praćenje vitalnih funkcija za intenzivnu jedinicu u okviru Službe za anesteziju, reanimaciju i intenzivnu njegu.

Iz sredstava Evropske Unije obezbijeđen je pokretni RTG aparat za rano otkrivanje prisustva virusa i lakše dijagnostike.

Kompanija „Bemaks“ obezbijedila je kontejnere namijenjene organizovanju Covid ambulante. Kompanija „Franca“ obezbijedila je sredstva za kupovinu jednog respiratora.

Humanitarni Fond „Hilal“ donirao je ambulantno vozilo. Humanitarni Fondacija „Hemijas“ Hajriza Brčvaka donirala je sanitetsko vozilo za hitnu medicinsku pomoć, respirator i dezinfekcione tunele na ulazima Doma zdravlja i Opšte bolnice i 30 aparata za mjerenje temperature.

Fudbalski Savez Crne Gore donirao je jedan respirator. Opština Bijelo Polje je donirala 45.000,00 € za nabavku razne medicinske opreme za suzbijanje i sprječavanje Covid-19 infekcije.

Pored Doma Zdravlja i Opšte bolnice funkcioniše 20 privatnih ustanova i to iz oblasti : Kardiološke, ultrazvučne, reumatološke, ginekološke, očne, oralne i stomatološke medicine. Lijekovima snabdijeva 9 apoteka.

I pored relativno dobro organizovanog zdravstvenog sistema, zdravstveno stanje stanovništva nije apsolutno zadovoljavajuće. Prisutne su bolesti:

- kardiovaskularne,
- ishemijske bolesti srca,
- dijabetes,
- maligne bolesti,
- muskulaskeltna bolesti,
- akutne respiratorne infekcije.

Najčešći uzroci bolesti su:

- pušenje,
- alkoholizam,
- multifaktorska etiologija,
- genetski faktori,
- loši uslovi života,
- polni i etnički faktori.

Najčešći uzročnici smrtnosti su:

- kardiovaskularne bolesti,
- maligna oboljenja,
- dijabetes,
- gojaznost
- akutne respiratorne infekcije.

Među 3 najveće crnogorske opštine, opština Bijelo Polje se pridružila Globalnom pokretu „FAST-TRACK-UTIES“ o okončanju epidemije AIDS-a. Parisku Deklaraciju sa predstavnicima Agencije Ujedinjenih Nacija za sidu potpisali su predsjednici tri opštine među kojim i predsjednik opštine Bijelo Polje⁸.

3.5.3. Kultura

Pokretači svih kulturnih aktivnosti u Bijelom polju su: JU Centra za kulturu „Vojislav Bulatović Strunjo“, JU Muzej Bijelo Polje i JU Ratkovićeve večeri poezije. Sve ranije započete aktivnosti sprovode se i dalje u ljetnjem periodu: Festival dramskih amatera Crne Gore, Festival džeza, Međunarodni festival tamburaških orkestara i Ratkovićeve večeri poezije.

Ministarstvo kulture u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) sproveo je međunarodni konkurs za izradu Idejnog urbanističko-arhitektonskog rješenja adaptacije vojnog kompleksa „Cerovo“ s ciljem da se u Bijelom Polju uspostavi Regionalni kreativni HAB. Kompleks „Cerovo“ u Bijelom Polju identifikovan je kao idealna lokacija za uspostavljanje jednog ovakvog Regionalnog HAB-a koji će obezbijediti uslove za razvoj širokog spektra aktivnosti- kako u oblasti kreative i inovacija tako i u oblastima proizvodnje i preduzetništva.

U toku 2018. godine donacijom Turske razvojne agencije „TIKA“ u iznosu od 80.000,00 € nabavljena je neophodna oprema za otvaranje 3D bioskopa čime je obezbijeđena nova tehnologija linkovanja filmova sa svjetskim distributerima čime će se bjelopoljskoj publici približiti najnovija filmska ostvarenja.

⁸ Izvor: Evidencija zdravstvenih ustanova 2021. godine

Realizovane su aktivnosti na podizanju spomen bista Avdu Međedoviću i Dragomiru Brajkoviću kao i dobijanju rješenja o davanju statusa za 11 spomen obilježja.

Poboljšani su uslovi za rad objekta Centra za kulturu rekonstrukcijom instalacija grijanja objekta.

Tokom 2021. godine obavljeni su glavni radovi na rekonstrukciji zgrade Muzeja učešćem Ministarstva kulture sa 74.500,00 €, opštine Bijelo Polje sa 50.000,00 € kao i donacije UNDP 75.500,00 € u okviru Projekta: „Jačanje sistema upravljanja kulturnom baštinom u Crnoj Gori“ koja se očekuje.

Izvršena je rekonstrukcija krova, zamjena kompletne stolarije, rasvjete, elektroinstalacija, klimatizacije, vodovodne i kanizacione mreže, unutrašnji radovi svih prostorija sa zamjenom podova, opremanje toaleta, urađena je i kompletna fasada objekta, adaptirana je prostorija u kojoj će biti organizovan prijem posjetilaca, prodaja kataloga i karata. U prizemlju je urađen nov izložbeni ambijent sa multikulturalnim prostorom u kojem se pored stalne postavke mogu održavati razne kulturne manifestacije. Na spratu je predviđen prostor za stalnu postavku etnografske zbirke i kancelarijski prostor koji će poboljšati uslove rada ovog kulturnog dobra koje je kao takvo registrovano još 1962.godine.

Manifestacija „Veče muzeja“ kao i likovne izložbe svake godine popularizuju aktivnosti ove institucije.

Državni arhiv- PJ Bijelo Polje posjeduje veoma značajnu dokumentaciju odloženu iz raznih institucija iz proteklih vremena nakon što je prestajala obaveza njihovog čuvanja u skladu sa propisima. Institucije i građani su svakodnevni korisnici usluga Džavnog arhiva.

3.5.4. Sport

U oblasti sporta, pored tekućih aktivnosti, završen je i dio poslova koji predstavljaju preduslov za dalji razvoj sporta.

Završen je idejni projekat rekonstrukcije gradskog stadiona i malih sportova koji obuhvata : nadkrivanje zapadne tribine, postavljanje reflektora i rekonstrukciju atletske staze. Jedan dio projekata je već realizovan. Postavljeni su reflektori na gradskom stadionu donacijom Fudbalskog saveza Crne Gore i UEFA u iznosu 600.000,00 €. Završena je adaptacija sportskog poligona za košarku na gradskom stadionu u Nikoljcu.

Izgradnjom i rekonstrukcijom sportskih sala pri školama: JU OŠ „Marko Miljanov“ i JU srednja Elektro-ekonomska škola kao i na seoskom području (Ribarevinama, Kukuljama, Zatonu, Godijevu, Rasovu i dr.), izvršeno je uređenje 8 sportskih poligona na teritoriji Opštine donacijom Centra za sport i rekreaciju. Ovim

putem stvaraju se uslovi za razvoj sporta na širem području Opštine van gradske zone, što će povećati njegovu masovnost.

Izmjenama i dopunama Prostorno urbanističkog plana opštine Bijelo Polje koji je u završnoj fazi biće definisana lokacija u naselju Lješnica za izgradnju sportsko-rekreativnih sadržaja (pomoćni fudbalski teren i drugi prateći objekti).

Takmičarski sport u Bijelom Polju broji 36 sportskih organizacija sa 2000 sportista. Na Javnom konkursu za sufinansiranje sportskih organizacija iz Bijelog Polja u 2021.godini dokumentaciju je dostavilo 26 sportskih klubova u kojima je ukupno registrovano 1604 aktivnih sportista.

Sportski klubovi pored svih izazova i rizika (Pandemija COVID-19) uspješno ostvaruju svoju funkciju kako u pogledu masovnosti tako i u postizanju rezultata.

U Bijelom Polju postoje 3 sportska kluba i to košarkaški klub „Jedinstvo“, odbojkaški klub „Jedinstvo“ (muškarci/žene), rukometni klub „Jedinstvo“ koji se takmiče u prvom Nacionalnom nivou takmičenja. Fudbalski klub „Jedinstvo“ takmiči se u drugoj ligi Crne Gore i posle dužeg perioda nalazi se na pragu ulaska u prvu Nacionalnu ligu.

Od velikog broja individualnih sportova u 2021.godini rezultatom se posebno istakao Bokserski klub Bijelo Polje čiji je junior Mirko Šarčević osvojio titulu vice šampiona Evrope na zvaničnom evropskom prvenstvu u Tbilisiju što je istorijski rezultat za Bijelo Polje.

U hali sportova u Bijelom Polju februara 2020. godine održan je sajam sporta u organizaciji Ministarstva sporta i mladih na kojem su učestvovala 52 sportske organizacije.

Nastavljeno je kontinuirano učešće sportskih organizacija Bijelog Polja na međurepubličkim sportskim igrama (Crne Gore, Srbije i Bosne i Hercegovine). Najboljim sportistima svake godine dodjeljivane su nagrade za sportska dostignuća na prigodnim svečanostima.

O cjelokupnom razvoju sporta stara se Centar za sport i rekreaciju opštine Bijelo Polje.

3.5.5. Socijalna zaštita

Socijalna zaštita ugroženih društvenih grupa u opštini Bijelo Polje je u nadležnosti nacionalnog i lokalnog nivoa vlasti.

Centar za socijalni rad, Dom starih, Fond PIO, Zavod za zapošljavanje i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede su nacionalne institucije koje su uključene u rješavanje socijalnih pitanja stanovništva a lokalne su Centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju „Tisa“, Centar za podršku djeci i porodici, Crveni krst kao i jedan broj NVO.

U toku perioda 2016-2020. godina dogodile su se određene promjene kako u broju korisnika tako i u vrstama i visini socijalnih davanja. Daje se pregled vrsta davanja, broja korisnika i iznosa davanja u € :

Tabela br. 32: Vrsta, broj i iznos socijalnih davanja

Vrsta davanja	2016		2021	
Mop-a	765	814.585	524	711.052
Njega i pomoć drugog lica	1459	1.152.245	1622	1.430.848
Lična invalidnina	244	329.639	279	633.857
Povlastice za lica sa invaliditetom	3114	124.509	207	278.170
Dječiji dodaci	534	266.720	928	371.724
Dodatak za djecu od 0-6 godina	-	-	2425	72.750
Naknada majkama po odluci Ustavnog suda	-	-	139	32.520
Pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama	-	-	48	13.166
Refundacija naknade zarade za porodijsko odnosno roditeljsko odsustvo	-	-	84	503.927
Porodični smještaj- hraniteljstvo	-	-	18	64.910
Refundacija naknade zarade za rad sa polovinom radnog vremena	-	-	6	15.599
Jednokratne novčane pomoći od Centra za socijalni rad	-	-	260	24.513
Naknada za porodijsko osustvo	4058	655.508	-	526.468
Jednokratna naknada za novorođeno dijete	75	24.227	402	48.876
Uplate doprinosa korisnicima naknade	-	-	138	9.395
Naknada po osnovu rođenja djeteta	-	-	236	206.754
Pomoć za nabavku knjiga i poklon paketa	-	-	488	44.900

Pomoć doseljenim licima	-	-	-	-
Troškovi ishrane u predškolskim ustanovama	312	12.137	-	705
Naknade roditelju-staratelju za njegovanje lica korisnika lične invalidnine	464	52.619	260	625.150
Pogrebni troškovi	75	42.492	76	26.004
Naknade majkama sa više djece	2889	7.844.782	-	136.908
Naknade za nezaposlenost	712	691.055	983	1.185.240
Pomoć penzionerima od udruženja penzionera	720	23.000	704	21.140
Staračke naknade poljoprivrednicima	745	536.400	654	800.810
Jednokratne pomoći od opštine Bijelo Polje	410	40.954	504	500.000
Svega:	12.933	12.610.875	10.969	7.831.286

Izvor : - Centar za socijalni rad za opštinu Bijelo Polje 2016-2021. godine
- Zavod za zapošljavanje 2016-2021. godine
- Udruženje penzionera Bijelo Polje 2016-2021. godine
- Služba za poljoprivredu opštine Bijelo Polje 2016-2021. godine
- Sekretarijat za finansije opštine Bijelo Polje 2016-2021. godine

Broj korisnika u 2020. godini u odnosu na 2016. godinu smanjen je 15,2% a iznos socijalnih davanja za 37,9%. Ako se iz ovog posmatranja isključe davanja majkama sa troje i više djece, koja su poslije 2016. godine ukinuta kao neodrživa, onda je broj korisnika povećan 9,2%, a iznos socijalnih davanja povećan za 64,3%.

Ukoliko se u analizu uključe i davanja majkama sa troje i više djece u 2016. god. takvim posmatranjem indeks ukupnih davanja u 2020. god. bi se smanjio za 46,1 %.

Udruženje penzionera je pored socijalnih davanja za 70 penzionera obezbijedilo pozajmice u ukupnom iznosu od 35.000 €.

U Dom starih 2021. godine smješteno je 150 korisnika, a institucija zapošljava 92 lica. Dom starih je uspostavio prvi servis socijalne zaštite (telecare servis) u Crnoj Gori, po kojem je obavljeno za jednu godinu 200 posjeta i 300 telecare servisnih usluga za 25 starih lica, sa ekipom : doktor, psiholog, medicinska sestra i geronto domaćica, koja je jednom u 15 dana obilazila korisnike i pružala njegu i pomoć. Nabavljena je oprema za rad servisa (vrijednosti 195.000€), kreirana operativna softverska web aplikacija za servis, i odabrano tehničko osoblje koje je obučeno za rad.

U Centru za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju „Tisa“ u 2021. godini smješteno je 24 djece, a zapošljava 15 lica. Projektom vrijednim 272.000 € pod nazivom: „Zajedničkom akcijom do bolje usluge“ koji realizuje Centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju „Tisa“ zajedno sa Udruženjem za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama iz Novog Pazara, riješiće se problem osoba sa invaliditetom preko 27 godina.

JU Dječji dom Mladost Bijela „Mala grupna zajednica“ u 2021. godini pruža usluge za 18 korisnika sa 13 zaposlenih lica.

Opštinska organizacija Crvenog krsta svoju aktivnost usmjerila je na ublažavanje socio-ekonomske ugroženosti ciljnih grupa: starijih osoba, bezkućnika, djece sa smetnjama u razvoju, RAE populacije, osoba oboljelih od HIV-a, žrtava trgovine ljudima kao i socijalno ugroženih porodica.

U 2018. godini Crveni krst je podijelio više tona prehrambenih artikala i artikala higijene na oko 750 socijalno ugroženih porodica i pojedinaca. U 2019. godini takođe je snabdjeveno 700 porodica i pojedinaca, a u 2020. godini podijeljeno je 9.000 humanitarnih paketa za građane u izolaciji usled pandemije (COVID-19). Ova organizacija pomagala je i javne ustanove kao što su Dom starih, Dječji vrtić „Dušo Basekić“ i Zavod za izvršenje krivičnih sankcija u Bijelom Polju. Pored paketa hrane i proizvoda higijene data je i pomoć u odjeći i obući, školskom priboru, maskama i sl.

Crveni krst vodi stalnu akciju prikupljanja krvi od dobrovoljnih davalaca od oko 1.500 jedinica godišnje. Klub dobrovoljni davalaca krvi broji 1.701 član od kojih su u periodu 2017-2021. godina 195 novi članovi. Sa više društvene pažnje prema davaocima krvi mogle su se prikupiti i veće količine. OO Crvenog krsta je preuzela i 15 geronto domaćica koje pružaju usluge za 150 korisnika u našoj opštini. Programske aktivnosti Crvenog krsta sprovodilo je oko 80 amatera.

Fond PIO je obezbijedio sredstva za izgradnju još 2 zgrade za rješavanje stambenih pitanja penzionera na Ribarevinama.

Radi se na pripremi izgradnje objekta za potrebe Centra za podršku djeci i porodici na Ribniku za šta su izdati Urbanističko-tehnički uslovi, urađen Geodetski elaborat i upućen zahtjev nadležnom Ministarstvu za učešće u finansiranju.

Opština Bijelo Polje je 2018. godine usvojila Akcioni plan za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije za period 2018-2021. godina koji sprovodi opštinska kancelarija za osobe sa invaliditetom.

Usvojen je Lokalni plan akcije za integraciju Roma za period 2018-2022. godina nakon kojeg se radi na konceptiranju romskih naselja. Izvršena je procjena vrijednosti 26 objekata u romskom naselju Rakonje kao i drugih nekretnina i dostavljena Ministarstvu za ljudska i manjinska prava. Procijenjena vrijednost iznosi 358.495,25 €.

Pripadnici Romske populacije izrazili su zainteresovanost da tim sredstvima individualno rješavaju svoja stambena pitanja što bi Romsku populaciju integrisalo u savremene društvene tokove, izbjegavanjem grupisanja na jednoj lokaciji.

Opština Bijelo Polje je sarađivala sa NVO koje su nudile projekte za rješavanje socijalnih problema dajući u kontinuitetu finasijsku podršku. Samo u 2020.godini dodijelila je 50.000 € za realizaciju 15 projekata.

Bilo je i stranih donacija. LDS CHARITESA je donirao Dnevnom centru „Tisa“ za nabavku mašine radi učenja hodanja i Crvenom krstu terensko vozilo za pružanje usluga njegovim korisnicima.

Opština Bijelo Polje je prepoznata po značajnom doprinosu u postizanju socijalne inkluzije pa je od strane Zajednice opština Crne Gore nagrađena za nekoliko projekata koji su proglašeni najboljom praksom (Dnevni centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju „Tisa“, „Ekonomski osnažene žene-Ekonomski osnaženo društvo“ i Mala grupna zajednica).

Opština raspolaže sa bogatim strateškim okvirom socijalne politike kojeg sačinjavaju:

- Lokalni plan za razvoj usluga socijalne zaštite 2017-2020.godine;
- Akcioni plan u oblasti invalidnosti 2017-2021.godina;
- Lokalni akcioni plan za mlade 2020-2021.godina;
- Lokalni akcioni plan za rodnu ravnopravnost 2020-2024.godina i pomenuti Lokalni akcioni plan akcije za integraciju Roma 2018-2022.godina.

U cilju stalnog jačanja socijalne zaštite u opštini Bijelo Polje je osnažena administrativna infrastruktura, posvećena razvoju socijalne zaštite. Oformljene su kancelarije za:

- Osobe sa invaliditetom;
- Prevenciju narkomanije;
- Mlade;
- Rome;
- Rodnu ravnopravnost

Postoji još i 16 nevladinih organizacija koje su registrovane radi unapređenja socijalne zaštite u Bijelom Polju kao što su za :

- Unapređenje zdravstvene zaštite (3);
- Humanitarnu djelatnost (13).

3.6. Tehnička infrastruktura

Tehnička infrastruktura u Bijelom polju obuhvata : saobraćajnu, elektroenergetsku, hidrotehničku, komunalnu, telekomunikacije i ICT mrežu.

3.6.1. Saobraćajna infrastruktura

Saobraćajnu infrastrukturu čine : željeznička, putna, telekomunikaciona i ICT mreža.

Željeznička infrastruktura obuhvata pružni kolosijek od Vrbnice do Mijatovog kola kao i željezničku stanicu u Nedakusima i stajališta u Lješnici, Kruševu, Ravnoj Rijeci, Slijepču mostu i Mijatovom kolu. Dužina željezničke pruge kroz opštinu Bijelo Polje je 27 km.

Putna infrastruktura obuhvata: magistralne puteve M-2 i M-12 u dužini 48 km, regionalni put R-10 u dužini 36 km, lokalnih puteva (58) u dužini 327,9 km od kojih je asfaltirano 230 km, nekategorisane puteve (156) u dužini 671,60 km, šumskih puteva (15) u dužini 124 km, gradskih ulica 70 km, mostova 1,345 km i obilaznica 5,5 km. U toku perioda 2017-2021. godina izvršena je rekonstrukcija puteva:

- Rakonje-Ribarevine;
- Nastavak rekonstrukcije Regionalnog puta Kovren-Vodno-Vrulja;
- Mostova na regionalnom putu Slijepač most Pljevlja do granice sa opštinom Pljevlja;
- U toku je rekonstrukcija lokalnog puta Gubavač-Bistrica;
- Završena je rekonstrukcija puta u naselju Resnik;
- Započeti su radovi na rekonstrukciji puta Srđevac–Sušica;
- Izvršeno je asfaltiranje dijela gradskih saobraćajnica i opštinskih puteva;
- Završena je izgradnja pješačkog mosta Potkrajci-Njegnjevo;
- Završena je izgradnja mosta u Ravnoj Rijeci preko rijeke Ljuboviđe prema planini Bjelasici;
- Završena je izgradnja mosta u naselju Bogaz preko Boljanske rijeke na putu Rasovo-Boljanina;
- Izvršen je proboj i pročišćavanje puteva u 26 mjesnih zajednica utroškom 8.768 sati rada buldozera i dr. građevinske mehanizacije;
- Vršeno je investiciono održavanje opštinskih lokalnih puteva utroškom 187.683 m³ materijala za tampon.

U periodu 2017-2021. godine rađeno je na proširenju putne mreže i poboljšanju kvaliteta. Asfaltirani su putevi : Godijevo –Šipovice, Bistrica-Podvrh 5,70 km, Ravna Rijeka –Jasikovac, Ravna Rijeka-željezničko stajalište.

Uz putnu mrežu obavljani su i drugi radovi koji poboljšavaju funkcionalnost puteva kao što su: pločasti propusti, odbojne ograde, priključci sa sporednih na glavne puteve, rasvjeta, semafori sa brojačima i dr.

Radi efikasnijeg funkcionisanja lokalne putne mreže Izvođač radova je utvrđivao prioritete u saradnji sa nadležnim lokalnim organima i mjesnim zajednicama.

Prvom grupom prioriteta obuhvaćeno je 30 km gradskih saobraćajnica, saobraćajnica prigradskih naselja i 15 lokalnih puteva dužine 112 km.

Drugom grupom prioriteta obuhvaćeno je 19 puteva dužine 66,50 km.

Finasiranje investicionog održavanja kao i proboja i pročišćavanja puteva vršila je uglavnom opština Bijelo Polje, djelimično Uprava javnih radova i Uprava za saobraćaj Crne Gore sa 1.526.100,00 € (za 5 godina).

Za izvođenje svih radova na putnoj infrastrukturi za 5 godina uloženo je 10.570.990,00 €.

Investiciono održavanje lokalnih puteva, proboj i pročišćavanje vrši putarska služba pri DOO „Komunalno-Lim“ sa 32 zaposlena radnika. Za ove namjene izdvaja se na godišnjem nivou oko 400.000 €.

Izgradnja, rekonstrukcija, probijanje i održavanje lokalne putne mreže je u nadležnosti Direkcije za izgradnju i investicije, Sekretarijata za stambeno komunalne poslove i saobraćaj i DOO „Komunalno-Lim“. Poslovi održavanja lokalne putne mreže od strane opštinskih organa povjeravaju se putem javnih nabavki. Do sada je ove poslove kao najpovoljniji izvođač obavljao DOO „Komunalno-Lim“.

Za održavanje 20 putnih pravaca dužine 164,60 km DOO „Komunalno Lim“ angažuje 20 putara. Za izvođenje građevinskih radova na putevima DOO „Komunalno-Lim“ raspolaže sa 19 raznih građevinskih mašina (9 vozila, 1 rovokopač, 2 buldozera, 1 grejder, 1 valjak, 1 traktor) starosti od 1985. do 2005. godine.

U periodu 2017-2021. godine doo „Komunalno Lim“ je uložilo 591.171.00 € u nabavku mehanizacije, opreme i rekonstrukciju prostorija iako je u tom periodu ostvarivalo ukupan prihod od 2.109.194 € u 2017. god. do 2.061.000 € u 2021. god. tj. sa opadajućim trendom, a za to vrijeme zarade su ostajale nepromijenjene. Preduzeće je u tom periodu imalo probleme sa naplatom potraživanja, pa je moralo da utuži 57 pravnih lica za 140.653,95 € i 120 fizičkih lica za 28.571,32 € (kraj 2020. godine).

Uz razvoj putne mreže, kao povezanu djelatnost značajno je prikazati parking prostor odnosno upravljanje i funkcionisanje djelatnošću parking usluga.

Na gradskom području ima 250 posebnih i 140 opštih parking mjesta. Obzirom da opština Bijelo Polje ima 10170 putničkih i 1562 ostalih vozila a da parking mjesta moraju biti dostupna i vozilima koja dolaze ili prolaze kroz Bijelo Polje, konstatuje se da je broj parking mjesta nedovoljan. Iako je privredno društvo DOO „Parking servis“ uspostavilo sistem funkcionisanja, odnosno korišćenja parking mjesta koji obezbeđuje njihovo maksimalno korišćenje, ipak je ono iz godine u godinu imalo sve izraženije probleme u poslovanju.

Prihodi su stalno opadali od 283.602 € u 2017. god. do 134.010 € u 2020. god., tj. ukupno za 52,8%. Iako je u 2020. godini pandemija uticala na smanjenje poslovnih aktivnosti, opadanje prihoda bilo je evidentno i u 2018. i u 2019. godini. Uzrok tome nijesu bile ni velike prosječne zarade koje su iznosile 330 € tokom čitavog perioda, ni broj zaposlenih jer se kretao od 30 zaposlenih u 2017. god. do 23 u 2020. godini.

Jedan od vidno negativnih faktora od uticaja na poslovanje bila su nenaplaćena potraživanja koja su rasla tokom svih prethodnih godina od 2017. god., određen broj besplatnih karata za parkiranje, uvođenje u posao vozila „pauk“.

Izlaz iz nepovoljne situacije treba tražiti u primjeni iskustava iz 2017. godine kada su ostvareni najveći prihodi uz poslovanje sa dobitkom, kao i u podršci lokalne zajednice u tehničkom opremanju kako se to čini i za ostala društva koja obavljaju komunalnu djelatnost.

3.6.2. Elektroenergetski sistem

U planskom periodu 2017-2021. godina Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS) functionisao je na području opštine Bijelo Polje snabdijevanjem električnom energijom iz 5 pravaca, može se reći, kvalitetno i sigurno preko :

- Pet dalekovoda 35 kV (Ribarevine-Medanovići 1 i 2, Medanovići-Nedakusi, Medanovići-Čokrlije, Ribarevine-Šćepanica, Ribarevine –Nedakusi). Dalekovodi 10kV Mojkovac-Ribarevine i 400 kV Pljevlja-Ribarevine, Podgorica-Ribarevine i Kosovo-Ribarevine.

- Šest trafostanica 35/10 kV (35/10 kV Medanovići 8+4 MVA, 35/10 Nedakusi 8+4 MVA, 35/10 Ribarevine 4 MVA, 35/10 Čokrlije 2,5 MVA, 35/10 Šćepanica 2,5 MVA i 35/10 kV Rakonje 4 MVA).

Glavno napajanje distributivnih elektroenergetskih objekata realizuje se preko trafostanica 400/110 kV snage 150 MVA i trafostanice 110/35 kV snage 2x20 MVA.

Napajanje seoskih područja vrši se uglavnom radijalnim vodovima pa je izražen problem statičke stabilnosti nadzemnih dalekovoda i nisko naponskih vodova. Zato se stalno izvode radovi na zamjeni dotrajalih stubova i ugradnji izolovanih provodnika.

Kablovska mreža 10 kV u gradu i prigradskim naseljima je na zavidnom nivou. Na gradskom i prigradskom području trafostanice se dvostrano napajaju.

U periodu 2017-2021. god. izgrađeni su :

- Trafostanica „Cmiljača“ koja će se napajati sa dalekovoda 35/10 sa trafostanice Ribarevine;
- DTS 10/0,4 kV Voljavac;
- Trafostanica 35/10 kV Bistrica ;
- 10/0,4 kV mreža za uklapanje nove TS 10/0,4 kV Voljavac ;

- Dalekovod Nedakusi-Bistrica i opremanje 35 kV ćelije u trafostanici Nedakusi;
- Trafostanica MBTS 10/0,4 kV „Manastir-Podvrh“ kao i polaganje 10 kV kablovske infrastrukture od trafostanice Bistrica do trafostanice Manastir Podvrh ;

Izvršena je rekonstrukcija :

- STS 10/0,4 kV na DV Tomaševo;
- Trafostanice 10/0,4 kV Tomaševo ;

Izvršena je revitalizacija :

- Dalekovoda 10 kV Tomaševo sa stubnom trafostanicom i NN mrežom;
- Revitalizacija dalekovoda 10 kV „Slijepač most“, i zvršena je revitalizacija trafostanica 10/0,4 kV Slijepač most;
- Revitalizacija trafostanica STS 10/0,4 kV Kradenik, Vlah, Ivanje-Marinkovići, Goduša-Mušovići i Lazovići ;
- Revitalizacija SN i NN mreže i to 10 kV; 0,4 kV i revitalizacija stubnih trafostanica; 10 kV DV Tomaševo i 10kV DV Gubavač;
- Započeta je revitalizacija 10 kV „Rasovo“, trafostanice 10/0,4 kV Godijevo-Cekule, trafostanice 10/0,4 kV Goduša i Rebronje, distributivne mreže 0,4 kV Sutivan ;
- Završena je primarna distributivna mreža i nabavka transformatora za trafostanicu 35/10 kV;
- Završena je primarna distributivna mreže i nabavka transformatora za trafostanice u „Čokrljama“, „Medanovićima“, „Nedakusi“ i „Ribarevine“ ;
- Izvršena je zamjena transformatora na trafostanicama 10/0,4 kV Gornja Crnča, Žurena , Boljanina i Jabučno ;
- Izvršena je ugradnja sistema za daljinsko očitavanje i upravljanje ;
- Izvršena je ugradnja mjerne opreme za nove potrošače, zamjena iste opreme kod postojećih potrošača kao i izmještanje mjernih mjesta ;

Godišnja potrošnja električne energije u 2020. godini od strane ukupnog broja 18.249 domaćinstava iznosi 48.989.412 kwh, odnosno prosječno mjesečno po domaćinstvu je 308 kwh.

Ukupna ulaganja CEDIS-a za 5 godina iznosila su 8.994.978,00 €

3.6.3. Hidrotehnička infrastruktura

3.6.3.1. Upravljanje vodama i vodosnabdijevanje

Upravljanje vodama je u nadležnosti Uprave za vode Crne Gore. Vodosnabdijevanje grada i prigradskih naselja povjereno je DOO „Vodovodu Bistrica“, a upravljanje vodama na seoskim odnosno ruralnim područjima režiskim mjesnim odborima.

Dovod vode za područje grada i prigradskih naselja vrši se cjevovodima FI 300Ø i FI 500Ø od izvora Bistrice dužinom 12,5 km, i distributivnom vodovodnom

mrežom dužine 148 km. Distributivna mreža se intenzivno širi po zahtjevima građana kojima je dovod vode ovim putem tehnički moguć. Tako je u periodu 2017-2021. godine priključeno područje Zatona, a prije toga i područja ispod industrijske zone, Loznica, Resnika i Rasova.

U periodu 2017-2021. godine na vodovodnoj mreži gradskog vodovoda izvršeni su sledeći radovi :

- Završeni su radovi na uređenju nove kaptaže čime je obezbijeđeno sigurno vodonabijevanje i tokom ljetnjih mjeseci za duži vremenski period. Količina zahvaćene vode na novoj i staroj kaptaži iznosi 510 l/sec.
- Izvršena je zamjena i popravka dotrajalog azbesno-cementnog vodovoda, pocinkovanih čeličnih cijevi, kao i glavnih zatvarača na gradskoj vodovodnoj mreži;
- Izvršena je zamjena dotrajalog pocinkovanog cjevovoda na Medanovićima;
- Izvršena je rekonstrukcija i sanacija glavne vodovodne mreže u Rakonjama kod Romskog naselja kao i izmještanje glavnog distributivnog cjevovoda od bazena naftnih derivata u Kruševu do Romskog naselja, zbog nemogućnosti otklanjanja kvarova na nepristupačnom terenu, kao i usled rekonstrukcije magistralnog puta Rakonje –Ribarevine;
- Izgrađeno je pumpno postrojenje, rezervoar i razvodna mreža vodovoda za novo naselje na Medanovićima.

Broj domaćinstava priključenih na ovu mrežu je 8313, a broj pravnih lica 865. Voda se naplaćuje paušalno od 863 fizička lica i 114 pravnih lica. Godišnja potrošnja vode mjerena vodomjerima iznosi 756 129 m³.

Radovi koji su izvedeni u režiji DOO Vodovoda „Bistrica“ obavljani su sa 23 zaposlena radnika, od kojih 10 vodoinstalatera i 5 nekvalifikovanih radnika, i građevinskom mehanizacijom : 9 putničkih vozila, 2 kombi vozila, 1 rovokopač, 1 kamion dizalica, 1 kombinirka.

Na seoskim područjima u periodu 2017-2021. godine urađeno je :

- Završeni radovi na vodovodu u Zatonu, Pavinom Polju, Kradeniku-Vrbama, Sipanju, vodovodu Kanje-Metanjac-Dobrakovo sa graničnim prelazom u Dobrakovu;
- Izvršena rekonstrukcija vodovoda u Koritima sa izvorišta „Sefersko“ i Radičko vrelo“;
- Započeti radovi na vodovodima u Bistrici sa izvorišta „Banjica“ i u selu Zminac sa izvorišta „Ograđenik“.

Ukupna ulaganja u planskom perioda 2017-2021.godine (za 4 godine) iznosila su 7.115.868,00 €.

DOO „Vodovod Bistrica“ na dan 31.10.2021. godine ima 1.828.554,44 € nenaplaćenih potraživanja.

3.6.4. Telekomunikaciona mreža i ICT

Telekomunikaciona mreža se u Bijelom Polju razvija ubrzanom dinamikom. Prisutan je trend uvođenja novih tehnologija, prije svega u pogledu brzine interneta, kvaliteta kablovskih usluga i raznih mobilnih servisa.

Od prisutnih mobilnih, kablovskih/internet operatera, u Bijelom Polju posluje :

1. „Crnogorski Telekom AD“;
2. „Telenor d.o.o.“;
3. „Mtel d.o.o.“

Kompanija „Telekom d.o.o.“ trenutno pruža usluge mobilne i fiksne telefonije, eSIM tehnologije, kablovske televizije (IPTV), fiknog i bežičnog interneta (ADSL). U nastavku se daje prikaz broja korisnika usluga koje pruža „Crnogorski Telekom AD“ :

Tip usluge	Broj korisnika	
	Fizička lica	Pravna lica
Kablovska (IPTV)	1655	63
Internet (ADSL)	1591	289
Mobilna telefonija PREPAID	6972	-
Mobilna telefonija POSTPAID	3103	3022

Izvor : Evidencija operatera

Kompanija „Telenor d.o.o.“ pruža usluge mobilne i fiksne telefonije, bežičnog interneta. Kompanija ne pruža usluge kablovske televizije, kao ni usluge fiksne telefonije i fiksnog interneta fizičkim licima. U nastavku se daje prikaz broja korisnika usluga koje pruža „Telenor d.o.o.“ :

Tip usluge	Broj korisnika	
	Fizička lica	Pravna lica
Mobilna telefonija	3644	2465
Mobilni internet	330	146
Fiksna telefonija	-	2230
Fiksni internet	-	154

Izvor : Evidencija operatera

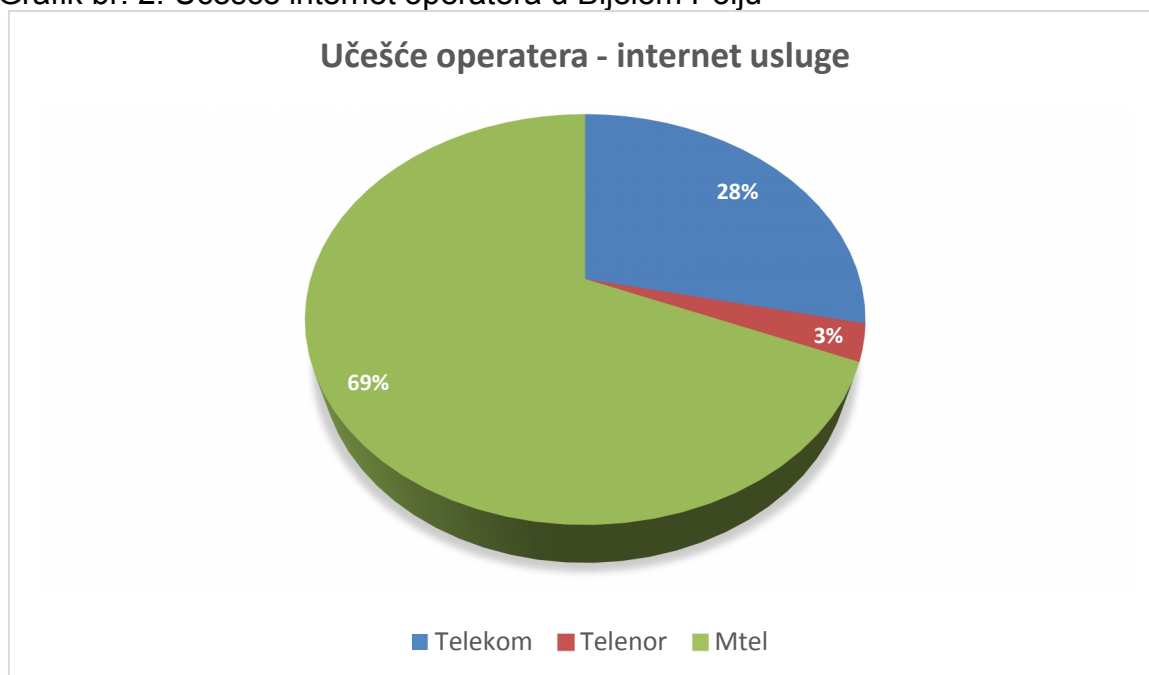
Kompanija „Mtel d.o.o“ pruža usluge mobilne i fiksne telefonije, kablovske televizije, fiksnog i bežičnog interneta. U nastavku se daje prikaz broja korisnika usluga koje pruža „Mtel d.o.o.“ :

Tip usluge	Mobilna telefonija POSTPAID	Mobilna telefonija PREPAID	Fiksna telefonija	Internet	Kablovska televizija
Broj korisnika	17200	7939	3095	3664	5594

Izvor : Evidencija operatera

U današnjem vremenu internet predstavlja jedan od najznačajnijih i najbržih mehanizama prenosa informacija. Sve važne informacije danas su plasirane putem interneta (posebno putem društvenih mreža). Možemo kazati da način informisanja putem interneta preuzima primat u odnosu na druga sredstva informisanja kao što su televizija, štampa, radio. Broj korisnika fiksne internet mreže iznosi 5698. U nastavku se daje grafički prikaz učešća internet operatera u Bijelom Polju:

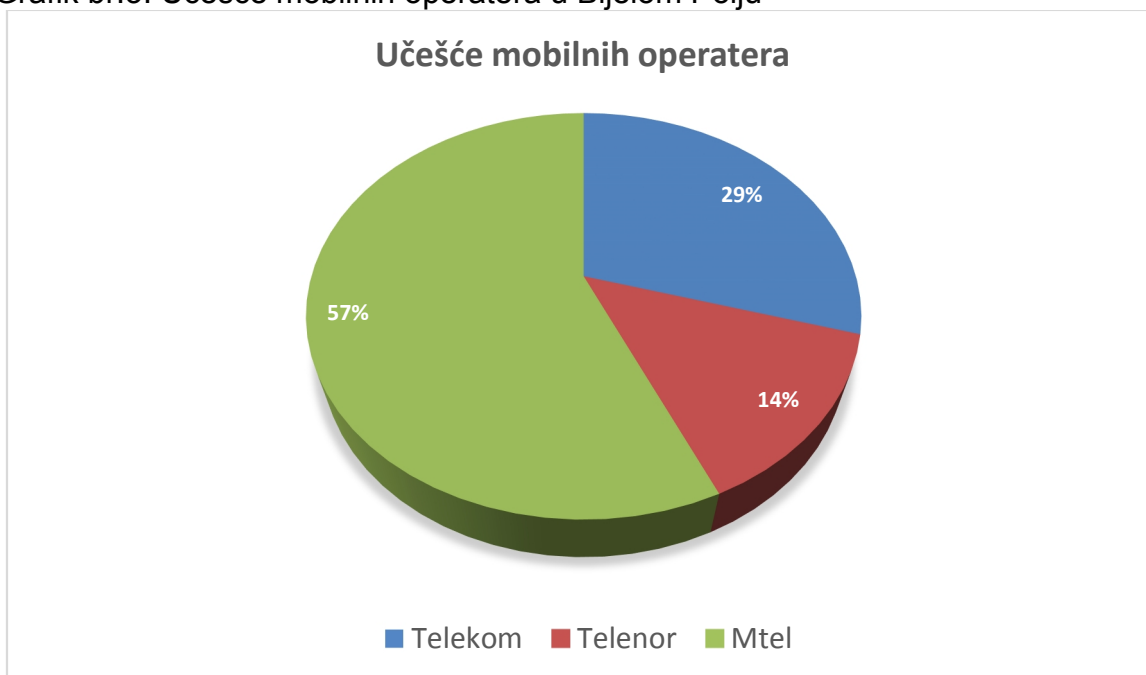
Grafik br. 2: Učešće internet operatera u Bijelom Polju

Izvor : Internet operateri Bijelo Polje, 2021. god.

U pogledu korištenja mobilnih telefona u Bijelom Polju, i dalje se nastavlja trend porasta broja korisnika mobilne telefonije. Broj korisnika mobilne telefonije trenutno iznosi 44345, dok broj korisnike fiksne telefonije iznosi 5325. Daje se grafički prikaz učešća mobilnih operatera u Bijelom Polju :

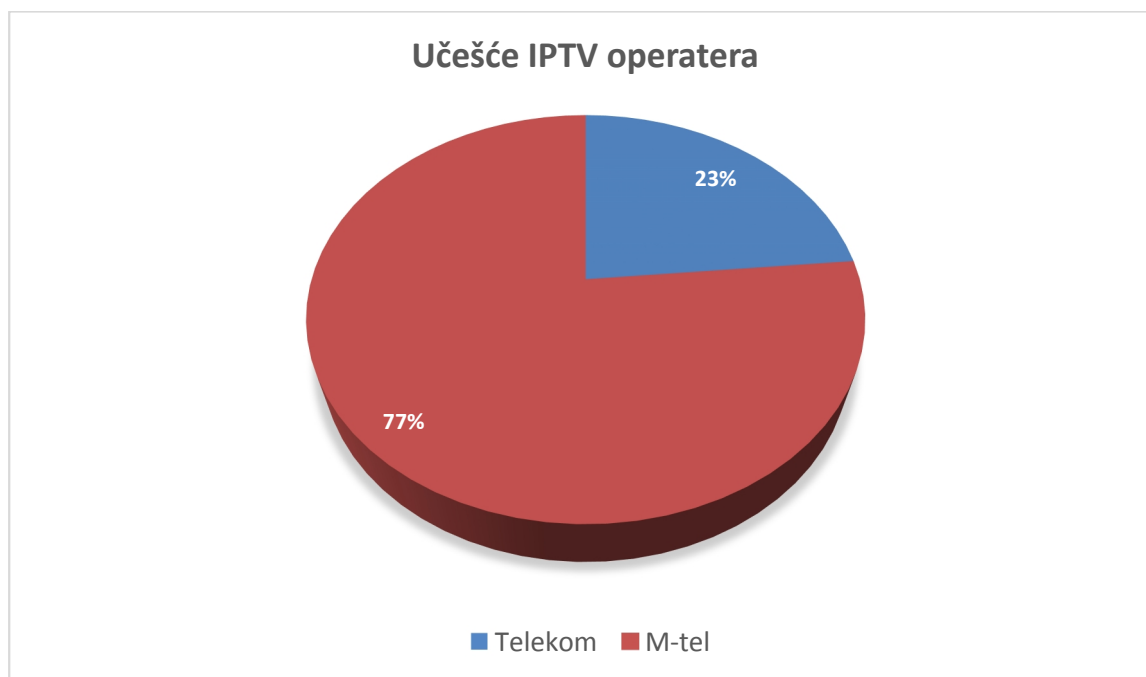
Grafik br.3: Učešće mobilnih operatera u Bijelom Polju

Izvor: Mobilni operateri Bijelo Polje, 2021. godina

U pogledu korištenja kablovske televizije (IPTV) u Bijelom Polju, broj korisnika iznosi 7312. Daje se grafički prikaz učešća IPTV operatera u Bijelom Polju :

Grafik br.4: Učešće IPTV operatera u Bijelom Polju

Izvor : IPTV operateri Bijelo Polje, 2021. godina

3.7. Zaštita životne sredine

3.7.1 Upravljanje otpadom

Sakupljanje, odvoz i deponovanje komunalnog otpada sa 252.000 m² javnih i zelenih površina, od domaćinstava i pravnih lica vrši Doo „Komunalno Lim“, uz angažovanje 66 radnika. Doo „Komunalno Lim“ za upravljanje otpadom Lim ima 14 specijalizovanih vozila, 263 kontejnera raspoređenih u 59 ruralnih naselja i 204 u urbanim naseljima. Kao pilot projekat u gradskoj zoni su postavljena 3 polupodzemna kontejnera.

Sakupljanje otpada vrši se neselektivno, iako su u edukativne svrhe, bili postavljeni kontejneri za selektivno sakupljanje otpada na 15 gradskih lokacija. Godišnja količina sakupljenog otpada procjenjuje se na 15 167 tona ili 47 400 m³ na osnovu normativa utvrđenog Master planom za upravljanje otpadom.

Sakupljanjem, odvozom i deponovanjem komunalnog otpada obuhvaćeno je 7092 domaćinstava i 551 pravnih lica. Obuhvatnost terena sa kojeg se sakuplja otpad je proširena. Obuhvaćeni su još : Bioča, Poda, Srđevac, Lozna-Zaton, Ravna Rijeka, Slijepač most, Tomaševo, Pavino Polje, Ostrelj, Unevina, Milovo, Kanje, Dobrakovo, Voljavac, Gubavač, Resnik, Dafića brdo, Babića brijeg, Kulina do bazena.

Cjelokupan otpad odlaže se na privremeno odlagalište u blizini naselja Dobrakovo, i granice sa Srbijom na 100 m udaljenosti od magistralnog puta, a na 16,7 km od centra grada. Odlagalište zahtijeva hitnu sanaciju kako zbog visoke kote na kojoj se sada nalazi, tako i zbog podzemnih gasova i podzemnih voda koje je ugrožavaju.

Kancelarija za EU projekte je pripremila i tehnički podržala projekat „Rehabilitacija ilegalnih deponija na rijeci Lim i podizanje svijesti o njihovoj štetnosti“ za šta je uloženo 157.033.032 evra. Projekat su sprovodili Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj Opštine Bijelo Polje, Opština Priboj, JKP Priboj i NVO Euromost. Projekat se realizovao u 2018. i 2020. godini u sklopu programa prekogranične saradnje Srbija-Crna Gora 2014-2020. god.

Donesen je Lokalni plan upravljanja otpadom 2016-2020 kojim će se riješiti pitanje selektivnog sakupljanja u cilju recikliranja kao i mjesto odlaganja ili način postupanja određen eventualnom dopunom Plana. Planom je bio predviđen poseban tretman opasnog i medicinskog otpada, putem koncesionog aranžmana a za neopasni građevinski otpad odrediće se posebne lokacije i način iskorišćavanja. Plan velikim dijelom nije realizovan, pa se može na osnovu njega donijeti novi Plan čija će sadržina biti skoro identična sa prethodnim Planom.

3.7.2. Upravljanje otpadnim vodama

Stanje kanalizacione mreže u opštini Bijelo Polje sa gledišta njenog obuhvata nije zadovoljavajuće. Ukupna dužina kanalizacije u gradu je 8 km. Broj korisnika priključenih na gradsku kanalizacionu mrežu je oko 3.500, tj. nešto manje od 40 %, a na teritoriji čitave opštine oko 7 %.

U periodu 2017-2021. godine izgrađena je kanalizacija za naselje Klanac i naselja duž gradskih ulica: Slobode, III sandžačke i Partizanske.

Neriješen odvod otpadnih voda, koji ima za posljedicu zagađivanje rijeka, bio je povod za izradu (projektovanje i izgradnju glavnog kanalizacionog kolektora sa postrojenjem za prečišćavanje otpadnih voda), integralnog sistema za rješavanje otpadnih voda koji obuhvata glavni kanalizacioni kolektor, rekonstrukciju sekundarne kanalizacije i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. Investiciono tehničkom dokumentacijom-Idejnim projektom projektovana je izgradnja u 3 faze za glavni kanalizacioni kolektor i rekonstrukciju sekundarne kanalizacije i dvije faze za projektovanje i izgradnju postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda.

Završeni su radovi na izgradnji prve faze glavnog kanalizacionog kolektora sa tri pumpna postrojenja i dio sekundarne kanalizacione mreže u gradskoj i industrijskoj zoni do lokacije za izgradnju Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV). Dužina izgrađenog glavnog kanalizacionog kolektora je 6 km. Projektovanje i izgradnja glavnog kanalizacionog kolektora finansirana je donacijom Delegacije Evropske Unije u iznosu od 3 miliona €.

Projektovanje i izgradnja PPOV faza 1 za 20 000 ekvivalent stanovnika će se finansirati dijelom iz kredita Evropske investicione banke (EIB-a) i dijelom iz bespovratnih sredstava EU obezbijeđenih kroz WBIF fond u iznosu od 2.993.000,00 €. Ugovor o prenosu kreditnih sredstava koja su obezbijeđena iz aranžmana zaključenog između Vlade Crne Gore i Evropske investicione banke (EIB) za potrebe finansiranja ovog projekta su u iznosu od 2.849.170,00 €. Ugovor je zaključen između Opštine Bijelo Polje, Ministarstva finansija, Ministarstva održivog razvoja i turizma (današnje Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma) i DOO „Project Consulting“ – Podgorica.

Ugovor za reviziju glavnih projekata i nadzor nad izvođenjem radova na izgradnji prve faze glavnog kanalizacionog kolektora, dio sekundarne kanalizacione mreže i PPOV-faza 1, između opštine Bijelo Polje i kompanije za ove usluge zaključen je na iznos od 447.830,00 €. Novčana sredstva za ove usluge opština Bijelo Polje je obezbijedila iz kreditnog aranžmana sa EIB-om. Od ugovorenog iznosa, 244.200,00 € je predviđeno za usluge revizije tehničke dokumentacije (Glavni projekat) i nadzora nad izgradnjom glavnog kanalizacionog kolektora (radovi završeni), dok je 203.630,00 € predviđeno za usluge revizije tehničke dokumentacije (Glavni projekat) i nadzor nad izgradnjom PPOV prva faza za 20 000 ekvivalent stanovnika. U nadležnosti DOO „Vodovoda Bistrica“ je i odvođenje otpadnih voda.

3.7.3. Upravljanje kvalitetom vazduha

U okviru projekta "Jačanje kapaciteta za upravljanje kvalitetom vazduha u Crnoj Gori" koji je finansiran iz IPA Nacionalnog programa podrške za Crnu Goru 2014, preko Agencije za zaštitu prirode i životne sredine izvršena je revizija državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha. Nabavljena je nova oprema za postojeće stanice i uspostavljena još dva nova mjerna mjesta, od kojih je jedno u opštini Bijelo Polje na lokaciji dvorišta OŠ „Risto Ratković“ u Nikoljcu.

Početkom septembra 2019. godine započeta su probna mjerenja kvaliteta vazduha na stanici u opštini u urbanom dijelu grada i to: koncentracije azotnih oksida, ugljen monoksida, praškastih čestica PM 10 i PM 2,5.

Rezultati mjerenja su dostupni javnosti u realnom vremenu na web stranici Agencije za zaštitu prirode i životne sredine od početka oktobra 2019. godine.

3.7.4. Upravljanje prostorom

Postupajući po Zakonu o planiranju i uređenju prostora Crne Gore u opštini Bijelo Polje do 2017. god. doneseno je 9 planskih dokumenata i to :

- Prostorno urbanistički plan opštine Bijelo Polje (2014);
- DUP Resnik (2012);
- DUP Gornje Loznice (2012);
- DUP Kisjele vode (2015);
- DUP Kruševo (2015);
- DUP Medanovići (2016);
- Izmjene i dopune DUP-a za naselje Loznice (2015);
- Izmjene i dopune DUP-a za Rakonje (2016);
- Lokalna studije lokacije regionalne sanitarne deponije čvrstog otpada „Čelinska kosa“ (2009);
- Lokalne studije lokacije : „Vraneška dolina“, „Durmitor“, benzinska pumpa „Ravna Rijeka“ i izletište „Ušće“ (2014).

U periodu 2017-2021. god. doneseni su sledeći planski dokumenti :

- DUP Nikoljac (2017);
- DUP Ciglana (2018);
- DUP Lješnica (2018);
- DUP Nedakusi (2019);
- Izmjene i dopune DUP-a Industrijske zone i područja terminala (2017);
- Izmjene i dopune lokalne studije lokacije Regionalne sanitarne deponije „Čelinska kosa“ (2020);
- Izmjene i dopune DUP-a centralne zone Bijelo Polje(2018);
- Lokalna studija lokacije MHE „Lještanica“(2019);

U toku je izrada izmjena i dopuna PUP-a opštine Bijelo Polje koji se nalazi u fazi izrade Predloga plana.

Svi planski dokumenti doneseni su na period od 10 godina, međutim članom 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl. list Crne Gore“ br. 64/17, 44/18, 63/18, 11/19 i 82/20) propisano da se do donošenja plana generalne regulacije Crne Gore primjenjuju važeći planski dokumenti do stupanja na snagu Plana generalne regulacije.

Prema urađenom popisu bespravno sagrađenih objekata (koji nije završen) na prostoru koji zahvata GUP evidentirano je 3394 bespravno sagrađenih ili rekonstruisanih stambenih i 175 stambeno-poslovnih objekata.

Uprava za nekretnine PJ Bijelo Polje ne raspolaže podacima o broju objekata na području opštine Bijelo Polje koji su upisani bez građevinske i upotrebne dozvole.

Nadležnom organu opštine Bijelo Polje do kraja septembra 2021. godine ukupno je podneseno 1790 zahtjeva, od kojih je 1492 predato u zakonom propisanom roku. Svi zahtjevi podneseni poslije ostavljenog roka u periodu od 16.07.2018. god. kada je završen prvi rok za predaju zahtjeva za legalizaciju do dana stupanja na snagu novog zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata tj. do 14.08.2020. god. su odbijeni.

U postupku po zahtjevima za legalizaciju koju su podnešeni u zakonskom roku izdata su 245 Rješenja o legalizaciji ili 69,5%, a za 130 objekata koji nisu izgrađeni u skladu sa važećim planskim dokumentima donesena su Rješenja o prekidu postupka legalizacije do donošenja novih planova. Svi preostali zahtjevi su procesuirani radi dopunjavanja neophodne Zakonom propisane dokumentacije i dokaza.

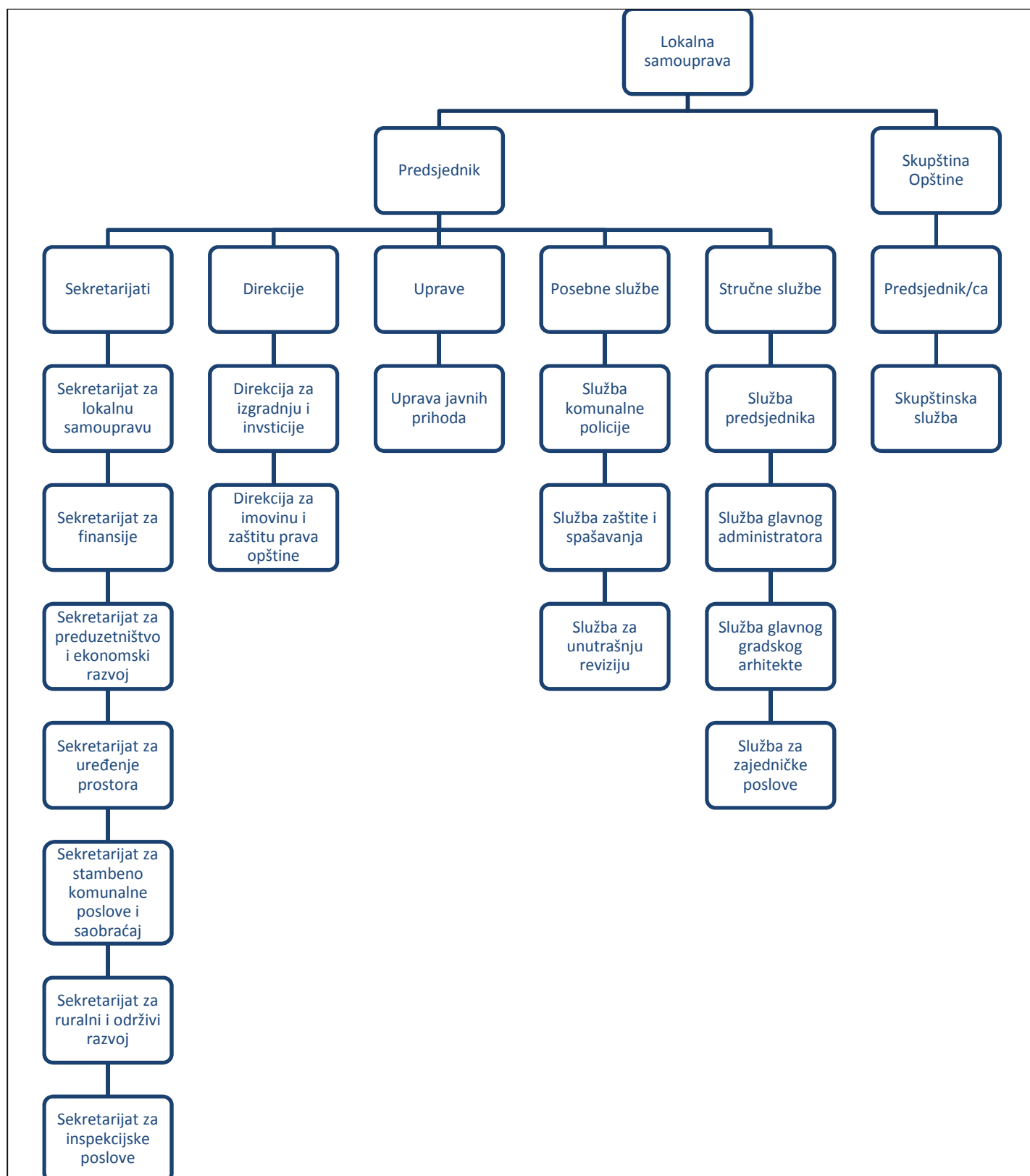
Po osnovu naknade za urbanu sanaciju (komunalno opremanje građevinskog zemljišta za bespravne objekte) naplaćeno je 427.875,38 €. Kontrolu primjene propisa iz oblasti uređenja prostora kontroliše urbanističko-građevinska inspekcija- Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizama Crne Gore.

3.8. Administrativni kapaciteti

Organizacija i rad opštinskih organa, u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, definisani su Statutom Opštine i drugim propisima. Organi opštine Bijelo Polje su: Skupština opštine, koja predstavlja zakonodavnu vlast i Predsjednik opštine, koji predstavlja izvršnu vlast. Opština ima i dva potpredsjednika Opštine, Glavnog administratora, Glavnog gradskog arhitektu i menadžera Opštine. U nastavku se prikazuje grafički pregled strukture organa Opštine:

Organizaciona struktura organa uprave Opštine Bjelo Polje

Skupštinu Opštine čine :

1. Predsjednik/ca SO
2. Sekretar/ka SO
3. Odbori za: Statut i propise; izbori i imenovanja; finansije, privredu i razvoj ; planiranje, uređenje prostora i stambeno-komunalnu djelatnost; društvene djelatnosti; međuopštinsku i međunarodnu saradnju;
4. Savjeti za : Razvoj i zaštitu lokalne samouprave; davanje predloga naziva naselja, ulica i trgova; zaštitu životne sredine; osobe za invaliditetom; predstavke i pritužbe; rodnu ravnopravnost; saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija;
5. Komisije za : Etička komisija za izabrane predstavnike i funkcionere; lokalne službenike i namještenike;
6. Stručni žiri za : Dodjelu javnih priznanja, plaketa i zahvalnica; dodjelu nagrade 3. Januar;
7. Klubovi odbornika : Demokratske partije socijalista; Bošnjačke stranke; Socijaldemokrata; Demokrata; URA-e; Demokratskog fronta; Socijalističke narodne partije; Socijaldemokratske partije; Demokratske narodne partije-Ujedinjene Crne Gore;

Izvršne organe opštine čine :

1. Predsjednik Opštine ;
2. Potpredsjednici Opštine ;

Sekretarijati :

3. Sekretarijat za lokalnu samoupravu ;
 - Sektor za opšte upravne poslove ;
 - Sektor za društvene djelatnosti ;
 - Služba za upravljanje ljudskim resursima ;
 - Služba za mjesne zajednice ;
 - Odjeljenje za ljudska i manjiska prava i prevenciju bolesti zavisnosti;
 - Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti ;
 - Kancelarija za mlade;
 - Kancelarija za osobe sa invaliditetom ;
 - Kancelarija za rodnu ravnopravnost;
 - Kancelarija za Rome ;
4. Sekretarijat za finansije :
 - Odjeljenje za Budžet ;
 - Odjeljenje trezora lokalne samouprave ;
 - Odjeljenje za javne nabavke;
5. Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj :
 - Sektor za preduzetništvo i turizam ;
 - Sektor za poljoprivredu i vodoprivredu;
 - Sektor biznis zona ;

6. Sekretarijat za uređenje prostora ;
 - Sektor za prostorno planiranje;
 - Sektor za izgradnju i legalizaciju objekata;
7. Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj;
8. Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj :
 - Sektor za ruralni razvoj ;
 - Sektor za održivi razvoj ;
9. Sekretarijat za inspekcijske poslove :
 - Odjeljenje za inspekcijski nadzor za komunalno stambenu i vodoprivrednu oblast ;
 - Odjeljenje za inspekcijski nadzor u oblasti turizma ;
 - Odjeljenje za inspekcijski nadzor za saobraćaj i drumske puteve ;
 - Odjeljenje za normativno-pravne poslove ;

Direkcije:

10. Direkcija za imovinu i zaštitu prava Opštine;
11. Direkcija za izgradnju i investicije.

Uprave:

12. Uprava javnih Prihoda
 - Sektor za utvrđivanje i naplatu lokalnih javnih prihoda ;
 - Sektor za inspekcijsku kontrolu lokalnih javnih prihoda ;

Posebne službe:

13. Služba komunalne policije ;
14. Služba zaštite i spašavanja ;
15. Služba za unutrašnju reviziju ;

Stručne službe:

16. Služba predsjednika
 - Menadžer opštine;
 - Kancelarija za evropske projekte ;
 - Kancelarija za lokalni ekonomski razvoj (KLER)
17. Služba glavnog administratora;
18. Služba glavnog gradskog arhitekta;
19. Služba za zajedničke poslove :
 - Odjeljenje pisarnice i građanskog biroa ;
 - Odjeljenje arhive ;
 - Odjeljenje tekućeg i investicionog održavanja ;
 - Odjeljenje nabavki i voznog parka ;
 - Odjeljenje za zaštitu objekata i imovine ;
 - Odjeljenje za informacioni sistem ;
 - Centar za informacioni sistem.

Opština Bijelo Polje je osnivač javnih ustanova:

1. Centar za kulturu "Vojislav Bulatović Strunjo" ;
2. Centar za sport i rekreaciju ;
3. Centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju „Tisa“;
4. Centar za podršku djeci i porodici;
5. Lokalni javni emiter Radio Bijelo Polje;
6. Muzej Bijelo Polje;
7. Ratkovićeve večeri poezije.

Opština je osnivač i 3 preduzeća koja imaju i karakter pružanja usluga od javnog interesa: Doo Vodovod „Bistrica“ za snabdijevanje vodom i odvođenje otpadnih voda i Doo Komunalno „Lim“ za sakupljanje i odlaganje otpada, održavanje gradskog zelenila, održavanje puteva lokalnog karaktera, pružanje pijačnih i pogrebnih usluga i DOO „Parking servis“ za pružanje parking usluga.

U Bijelom Polju sa nacionalnog nivoa organizovane su sljedeće funkcije: predškolsko vaspitanje, osnovno, srednje i visoko obrazovanje; zdravstvena i socijalna zaštita; javni red i mir; osnovno i više sudstvo i tužilaštvo; zaštita imovinsko-pravnih interesa; inspekcije za građevinarstvo, prosvjetu, šumarstvo, vodoprivredu, ekologiju, tržište i sanitarnu zaštitu; područne jedinice javnih prihoda; nekretnina; carina; Fonda zdravstva; Fonda penzijsko-invalidskog osiguranja; poslovnih jedinica CEDIS-a; Uprave za šume; Željezničke infrastrukture; Kancelarija investiciono-razvojnog fonda.

Nevladin sektor u Opštini zastupljen je sa 302. nevladine organizacije iz oblasti naučnih, obrazovnih, kulturnih, sportskih, socijalnih i drugih djelatnosti. U odnosu na kraj prethodnog perioda ovaj broj je veći za 76 NVO odnosno 33,6%. Značajnije od njih su za:

- Podršku vladavini prava.....3;
- Unapređenje demokratskih odnosa i borba protiv korupcije.....6;
- Vaspitanje djece i mladih u duhu evropskih i civilizacijskih standarda.....2;
- Unapređenje zdravstvene zaštite.....3;
- Zaštitu životne sredine.....1;
- Zaštitu biodiverziteta.....2;
- Humanitarnu djelatnost.....13;
- Osnivanje novih preduzeća.....4;
- Podsticanje razvoja poljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane.....26.

Za NVO po ponuđenim projektima iz Budžeta opštine za period 2017-2021. godina izdvojeno je 456.021,25 €⁹.

⁹ Izvor: Sekretarijat za lokalnu samoupravu 2021. god.

Od sredstava informisanja na području opštine Bijelo Polje prisutni su sledeći mediji : Radio Bijelo Polje; Radio Adriarik; Radio Plus; TV Sun; Dopisništvo RTCG, dopisništvo TV Vijesti, dopisništva dnevnih novina Dan, Vijesti, Pobjeda i Dnevne novine i časopis Mozaik; jedan broj web portala koji informacije dijele i putem društvenih mreža.

U realizaciji i praćenju Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2022-2026.godina učestvuje:

- Služba predsjednika Opštine:
 1. Menadžer Opštine
 2. Šef Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj (KLER)
- Direkcija za izgradnju i investicije:
 3. Samostalni savjetnik I-za ekonomske poslove
 4. Samostalni savjetnik I-za investicije (2)
 5. Saradnik I-za građevinske poslove
 6. Viši savjetnik III za investicije
- Sekretarijat za finansije:
 7. Šef odjeljenja trezora lokalne samouprave
 8. Šef odjeljenja za budžet
 9. Samostalni savjetnik III- službenik za javne nabavke
- Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj:
 10. Rukovodilac Sektora za preduzetništvo i turizam
 11. Samostalna savjetnica I za privredu i saobraćaj
 12. Rukovoditeljka Sektora za poljoprivredu i vodoprivredu
 13. Samostalni savjetnik I za poljoprivredu (4)
 14. Menadžerka biznis zona Rukovoditeljka sektora biznis zona
- Sekretarijat za uređenje prostora:
 15. Rukovodilac sektora za prostorno planiranje
 16. Samostalni savjetnik II za izgradnju objekata
- Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj:
 17. Saradnik I u Sektoru za komunalne poslove
 18. Rukovoditeljka sektora za stambenu oblast
 19. Rukovodilac sektora za Komunalne poslove
 20. Samostalna savjetnica I u Sektoru za saobraćaj
- Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj:
 21. Rukovodilac Sektora za ruralni razvoj
 22. Samostalna savjetnica I za zaštitu životne sredine
 23. Samostalni savjetnik III za zaštitu prirode i prirodnih dobara
 24. Saradnica I za održivi razvoj
- Sekretarijat za lokalnu samoupravu:
 25. Šef Službe za mjesne zajednice
 26. Samostalna savjetnica i za društvene djelatnosti

3.9. Budžetsko finansiranje

Radi uvida u finansijsko stanje Opštine i sagledavanja učešća lokalne zajednice u finansiranju razvojnih projekata daje se prikaz budžeta po godinama i njegovog izvršenja :

Tabela br. 33: Budžet Opštine po godinama u € bez decimala

Godina	Plan budžeta	Rebalans budžeta	Ostvarenje budžeta	Indeks
2017	12.735.000	10.795.882	10.842.457	85,1
2018	14.158.500	13.935.400	13.578.938	95,9
2019	15.720.534	20.656.690	19.128.592	121,7
2020	15.650.000	13.005.199	14.084.120	89,9
2021	13.881.000	14.472.428	14.472.428 (rebalans)	104,3
Ukupno	72.145.034	72.865.599	72.106.535	99,9

Izvor: Sekretarijat za finansije opštine Bijelo Polje, završni račun 2017-2020. godine

Radi uvida u strukturu namjene prihoda budžeta daje se prikaz operativnog i kapitalnog budžeta:

Tabela br. 34: Struktura budžeta prema namjenama

Godina	Operativni budžet	%	Kapitalni budžet	%	Ukupno
2017	9.499.284	87,6	1.343.173	12,4	10.842.457
2018	11.511.688	84,7	2.067.250	15,3	13.578.938
2019	16.506.868	86,2	2.621.724	13,8	19.128.592
2020	12.161.478	86,3	1.922.642	14,3	14.084.120
2021	11.504.229	79,5	2.968.199	20,5	14.472.428
Svega	61.183.548	84,6	10.922.987	15,4	72.106.535

Izvor: Sekretarijat za finansije opštine Bijelo Polje, završni račun 2017-2020. godine

Radi uvida u strukturu izvora prihoda budžeta po godinama daje se prikaz izvora budžeta po godinama njegovog formiranja :

Tabela br. 35: Struktura primitaka

Godina	Sopstveni prihodi	%	Ustupljeni prihodi	%	Donacije i egalizacioni fond	%	Kredit i pozajmice	%
2017	1.967.508	18,2	1.744.128	16,0	5.851.361	54,0	1.279.460	11,8
2018	2.452.569	18,1	1.732.987	12,7	7.461.752	55,0	1.931.630	14,2
2019	2.499.188	13,0	4.768.256	25,0	6.607.204	34,6	5.253.944	27,4
2020	2.807.103	20,0	4.861.961	34,5	6.415.056	45,5	-	0,3
2021	3.722.428	25,7	4.375.000	30,2	6.350.000	43,9	25.000	0,2
Svega	13.448.796	18,7	17.482.332	24,2	32.685.373	45,3	8.490.034	11,8

Izvor: Sekretarijat za finansije opštine Bijelo Polje, završni račun 2017-2020. godine

Planirani Budžet za period 2017-2021. godina iznosio je 72,1 milion €. Izvršeni rebalans za isti period iznosio je 72,8 miliona €. Izvršenje planiranog Budžeta iznosilo je 99,9%, a rebalansa Budžeta 101,0%. Budžetska sredstva povećana su u poslednjoj godini planskog perioda 4,3% (2021.god.).

Ukupna budžetska sredstva perioda 2017-2021. godina u odnosu na ukupna budžetska sredstva 2012-2016. godina veća su 22,3%.

Budžetska sredstva su korištena uglavnom po namjenama u manjim rasponima. Sredstva za operativne namjene kretala su se od 87,6% u 2017. do 79,5% u 2021. godini, a za kapitalne namjene od 12,4% do 20,5%, što predstavlja značajan kvalitet izdvajanja u kapitalni budžet povećanjem 65,32%.

Prihodi Budžeta ostvarivani iz sopstvenih izvora (opštinskog poreza, lokalnih administrativnih taksa, naknada za korišćenje dobara od opšteg interesa, građevinskog zemljišta, naknada za izgradnju i održavanje lokalnih puteva, za korišćenje puteva, ostalih primitaka od prodate imovine kao i prenesenih sredstava iz prethodne godine). Ovi prihodi učestvovali su u ukupnim primicima 18,6%.

Značajni prihodi ostvarivani su podjelom prihoda po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica kao i poreza na promet nepokretnosti i poreza na nepokretnosti sa državnim budžetom. Ovi prihodi u ukupnim primicima učestvovali su 24,2%.

U periodu 2017-2021. godine korištena su sredstva donacija i Egalizacionog fonda sa učešćem u ukupnim primicima 45,3%. Nedostajuća sredstva (izuzev 2020. godine) nadomještana su kreditima u iznosu od 8,5 miliona €, koji su predstavljali 11,8% učešća u ukupnim primicima.

Osnovna karakteristika budžetskog finansiranja u periodu 2017-2021. godina je realno planiranje, kako prilikom donošenja Odluke o Budžetu tako i prilikom donošenja Odluke o rebalansu Budžeta, koji su izvršavani prosječno 99,8 % (planirani Budžet) odnosno 99% (rebalans).

Druga značajna ne manje važna činjenica je da su permanentno rasli sopstveni prihodi od 18,2% 2017. godine do 25,7% 2021.godine, čime je smanjivana zavisnost od kredita, pozajmica i očekivanih donacija. Ista tendencija je ispoljena u kretanju ustupljenih prihoda od 16,0% do 30,2%.

Treća značajna karakteristika budžetskog finansiranja je disciplina u potrošnji operativnog Budžeta koji se kretao od 87,6% u 2017. godini do 79,5% u 2021. godini, a sve u cilju stvaranja većih mogućnosti za investiciona ulaganja većim kroz usvajanje kapitalnog dijela budžeta. To je omogućavalo smanjenje zaduživanja kreditom sa 11,8% 2017. godine na 0,2% u 2021. godini, odnosno u prosjeku 11,8%. Tako je lakše podnošeno smanjenje donacija i dotacija sa 54,0% na 43,9% ili prosječno 45,3 %.

3.10. Potencijali za privlačenje stranih i domaćih investitora

Opština Bijelo Polje je prva opština u Crnoj Gori koja je 14.10.2019. godine dobila BFC-SEE certifikat¹⁰, i time stekla status Opštine sa povoljnim poslovnim okruženjem u jugoistočnoj Evropi. Regionalni savjet za povoljno poslovno okruženje u jugoistočnoj Evropi¹¹ je konstatovao da opština ispunjava kriterijume Programa certifikacije gradova i Opština sa ostvarenih 90.00 od maksimalnih 100 procentnih poena.

Tokom procesa certifikacije usvojeno je više pozitivnih evropskih praksi za unaprjeđenje poslovnog okruženja. Formirana je prema standardu Kancelarija za podršku domaćim i stranim investitorima (KLER), ojačana uloga Savjeta za ekonomski razvoj Opštine, unaprijeđena transparentnost rada lokalne uprave, kreiran novi web sajt namijenjen stranim i domaćim investitorima, kreirane su baze podataka od važnosti za privredni sektor i skoncentrisane u okviru KLER kancelarije, urađena je Analiza lokalnog tržišta rada itd. Treba pomenuti da je prvi put u Bijelom Polju uspostavljen Bjelopoljski biznis forum (BBF), sa ciljem promocije Bijelog Polja i Sjevernog regiona kao mjesta sa potencijalom za domaća i strana ulaganja.

Krajem jula 2019. godine organizovan je prvi bjelopoljski „Biznis forum“ koji je okupio više od 100 učesnika iz Crne Gore i regiona. Iste godine organizovana je manifestacija „Veče dijaspora“ na kojoj je prisustvovalo više od 400 bjelopoljaca koji žive i rade širom Evrope i svijeta. Tokom 2020. god. navedene manifestacije nisu organizovane zbog pandemije COVID-19. Tokom 2021. godine ova dva događaja su objedinjena u sklopu manifestacije „Dani dijaspora i iseljenika Crne Gore“, u organizaciji Uprave za dijasporu Crne Gore i Opštine Bijelo Polje. Biznis forum je kao i prethodnog puta okupio veliki broj privrednika, investitora i građana Bijelog Polja iz dijaspora.

Interesovanje za investicije pokazali su razni strani investitori, od kojih treba pomenuti :

- Dvije mađarske kompanije Xpasion (LTD) Hasion i Home Vision zainteresovani za investiranje u okviru ski centra Cmiljača. Kompanije se bave izgradnjom luksuznih apartmana, hotel a i kuća od različitih materijala.
- Predstavnici švajcarske kompanije “Trunz”, zainteresovani za otvaranje proizvodnog pogona u opštini Bijelo Polje. Kompanija se bavi proizvodnjom mašina i djelova za vozove, vojna vozila i metalne konstrukcije. Ova firma je započela

¹⁰BFC SEE je jedinstveni program za poboljšanje kvaliteta usluga i informacija koje opštine u regionu jugoistočne Evrope nude investitorima. BFC SEE program pruža opštinama jasnu mapu puta za stvaranje povoljnog poslovnog okruženja i uvođenje međunarodno priznatih standarda efikasne i transparentne lokalne administracije.

¹¹Regionalni savjet za povoljno poslovno okruženje u jugoistočnoj Evropi predstavlja najviše tijelo na regionalnom nivou koje koordinira i nadgleda proces certifikacije u zemljama učesnicama BFC SEE programa.

investiranje u oblasti proizvodnje elemenata za led rasvjetu, pogona za led sistemska rješenja u enterijeru, elektronski predstikalni uređaji i sl. Trenutno posluje u industrijskoj zoni.

- Predstavnici kompanije "Siemens" za otvaranje proizvodnog pogona u Bijelom Polju, proizvodnja mikrokomponenti za elektriku i dr.
- Predstavnici turske firme HUBTEX iz Istambula. Firma se bavi preradom koštunjavih plodova, uzgojem i distribucijom istih.

Opština Bijelo Polje je 2018. godine donijela novu Odluku o osnivanju 6 biznis zona:

1. „Nedakusi”;
2. „Cерово”;
3. „Vraneška dolina”;
4. „Bistrička dolina”;
5. „Rakonje-Ravna Rijeka” i
6. „Ribarevine-Poda”.

Površina svih biznis zona iznosi 2.191.305 m². Biznis zone "Nedakusi" i "Cерово" potpuno su infrastrukturno opremljene. Za biznis zone "Vraneška dolina", "Bistrička dolina", "Rakonje-Ravna Rijeka" i "Ribarevine-Poda" postoji saobraćajna infrastruktura.

Korisnik biznis zona stiče pravo korišćenja i olakšica koje se dodjeljuju sa državnog nivoa, u skladu sa Uredbom o biznis zonama. Informacije o olakšicama za novo zapošljavanje u biznis zonama sa lokalnog nivoa su date u okviru poglavlja broj 1.4.1.1. - Mehanizmi za podršku zapošljavanju.

Pravo na olakšice imaju korisnici biznis zona, koji će graditi, imaju izgrađene objekte ili rekonstruišu objekte u kojima se otvaraju nova radna mjesta za lokalno stanovništvo, a obavljaju djelatnosti u :

- 1) sektoru prerađivačke industrije (proizvodnja prehrambenih proizvoda izuzev primarne poljoprivrede, proizvodnja pića, proizvodnja tekstila, proizvodnja odjevnih predmeta, proizvodnja kože i predmeta od kože, prerada drveta i proizvoda od drveta, proizvodnja papira i proizvoda od papira, štampanje i umnožavanje audio i video zapisa, proizvodnja metalnih proizvoda i mašina, proizvodnja namještaja, ostale prerađivačke djelatnosti i popravka i montaža mašina i opreme);
- 2) sektoru saobraćaja i skladištenja;
- 3) sektoru za informacije i komunikacije;
- 4) sektoru za stručne, naučne i tehničke djelatnosti.

Tabela br. 36: Pregled tehničke opremljenosti biznis zona

PODACI O RASPOLOŽIVOJ INFRASTRUKTURI U POSLOVNIM ZONAMA

Br	Naziv lokacije	Putna mreža	Električna energija	Tehnička/pijaća voda	Kanalizациона mreža	Gas	Telekomunikacije	Planovi
1	Nedakuse	Magistralni put	Snaga TS 10/0.4 kV TR 160-3000 kVA	Pijaća voda , kapacitet FI 100 , tehnička voda - rijeka Lim	U toku izgradnja kolektora	NE	Mob. 4G od 30- 100 Mg, Fik.mr. kapac 1190 podzemna	Izgradnja kolektora, planirano proširenje kapaciteta
2	Cerovo	Magistralni put	Snaga TS 10/0.4 kV TR 50-630 kVA	Pijaća voda kapacitet FI 500	U toku izgradnja kolektora	NE	Mob. 4G od 30- 100 Mg, Fik.mr. kapac 700 podzemna	Izgradnja kolektora
3	Vraneska dolina	Regionalni put	Snaga TS 10/0.4 kV TR 50-250 kVA	Pijaća voda manjeg kapaciteta	Ne postoji kanalizациона mreža	NE	Mob. 4G od 30- 100 Mg, Fik.mr. kapac 696 podzemna	Izgradnja vodovodne mreže
4	Bistricka dolina	Regionalni put	Snaga TS 10/0.4 kV TR 50-250 kVA	Pijaća voda manjeg kapaciteta	Ne postoji kanalizациона mreža	NE	Mob. 4G od 30- 100 Mg, Fik.mr. kapac 484 podzemna	Izgradnja vodovodne mreže
5	Rakonje - Ravna rijeka	Magistralni put	Snaga TS 10/0.4 kV TR 100-630 kVA	Pijaća voda , kapacitet FI 500	U toku izgradnja kolektora	NE	Mob. 4G od 30- 100 Mg, Fik.mr. kapac 1300 podzemna	Izgradnja kolektora
6	Ribarevine - Poda	Magistralni put	Snaga TS 10/0.4 kV TR 100-630 kVA	Pijaća voda manjeg kapaciteta ; teh. voda – Lim	Ne postoji kanalizациона mreža	NE	Mob. 4G od 30- 100 Mg, Fik.mr. kapac 360 podzemna	U planu proširenje kapaciteta

3.11. Analiza realizacije Strateškog plana razvoja Opštine za period 2017-2021. godine

Prema Strateškom planu razvoja za period 2017-2021. godine planirano da Opština bude sa razvijenim preduzetništvom naročito u djelatnostima: poljoprivredi, industriji, turizmu, na principima očuvanja životne sredine i održivog razvoja, koja će istovremeno biti i atraktivna destinacija za privlačenje stranih investicija.

Takvim razvojem Opština bi obezbijedila uslove za veću zaposlenost i za veći lični i društveni standard stanovništva (zaustavila njegovo odseljavanje), i postala privlačno mjesto za život svih generacija. Tako dinamičan razvoj zahtijevao je i veliki broj projekata u svim oblastima kojima se našlo mjesto u Planu i realizaciji. Daje se prikaz investicionih ulaganja za period 2017-2020. god.:

Tabela br.37: Izvršenje Plana investicionih aktivnosti za period 2017-2020. godine

Sektori	Planirano	Ostvareno	Indeks (3/2)
1	2	3	
Razvoj turizma	32.081.000	35.918.823	112,0
Stvaranje uslova za razvoj industrije i usluga	2.400.000	/	
Unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite i zaštite životne sredine	26.702.000	4.206.493	0,16
Unapređenje vaspitno obrazovnog sistema	9.833.000	3.915.991	39,80
Poboljšanje uslova za razvoj kulturne i sportske djelatnosti	6.893.000	1.001.053	0,15
Rekonstrukcija električne mreže	4.861.875	9.094.978	187,1
Rekonstrukcija i izgradnja vodovodne mreže	6.995.000	7.115.868	101,70
Rekonstrukcija putne mreže	9.094.000	11.570.990	127,24
Rekonstrukcija i izgradnja komunalnih i stambenih objekata	5.352.700	2.413.763	0,45
Adaptacija, rekonstrukcija i izgradnja objekata za društveni život na selu i u gradu i jačanje administrativnih kapaciteta	840.000	737.879	87,80
Ostala razna ulaganja	/	2.026.355	
Svega	105.052.575	78.002.193	74,25

Izvor: Izvještaji o uređenju prostora Opštine Bijelo Polje za 2017-2021. godinu

Neki projekti su realizovani iako nijesu planirani. To se dešavalo kada su se ukazivale mogućnosti korišćenja za to raspoloživih izvora na koje se za te namjene prilikom usvajanja Plana nije računalo.

Ulaganja u investicije u periodu 2017-2021. god. su manja od planiranih 27,1%. Izostala su ulaganja u oblasti obrazovanja i vaspitanja gdje je plan investicija izvršen 39,8%. Nije došlo do izgradnje dječijeg vrtića na Zajmovića livadama, u Rasovu, Ravnoj Rijeci. Nije izvršena rekonstrukcija školskih objekata: OŠ „Marko Miljanov“, OŠ „Krsto Radojević“ u Tomaševu, OŠ „Rifat Burdžović Tršo“ u Loznoj, OŠ „Pavle Žižić“ u Njegnjevu, OŠ „Mladost“ u Kanjama; nije izgrađena sportska sala u OŠ u Nedakusima, zgrada područnog odjeljenja u Pripčićima i Trubini.

U oblasti kulture gdje je plan investicija izvršen 8,7% izostala je rekonstrukcija bioskopa, galerije, prostora za biblioteku, izgradnja spomen doma Avdu Međedoviću, valorizacija spomen kuće Miodraga Bulatovića, izgradnja riznice za Miroslavljevo jevanđelje sa duhovnim centrom.

U oblasti sporta gdje je plan izvršen 16,9% izostala je izgradnja bazena za plivanje, nadkrivanje zapadne tribine gradskog stadiona, izgradnja pomoćnog fudbalskog terena u Lješnici, sportskih terena na ušću Bistrice, sportskih terena u Ivanju, Kovrenu, Bliškovu, Podima i Rakonjama.

U oblasti elektroenergetske infrastrukture plan je izvršen 187,1%, putne infrastrukture 123,3%, turističke infrastrukture 112%, hidrotehničke infrastrukture 101,7%. Međutim, u oblastima gdje je plan premašen, premašen je finasijski jer je više urađeno na projektima veće vrijednosti kao i projektima koji nisu bili planirani a realizovani su.

Izostale su investicije u projektima manje vrijednosti kao što su :

U oblasti putne infrastrukture : rekonstrukcija puteva Muslići-Selakovići, Pape – Grančarevo, Čokrlije-Gogići, puteva u Grabu, Kičavi, Kovrenu, Čeoču, Laholu, Ravnoj Rijeci, Cerovu, Kanjama, Brzavi, Kukuljama, Orahovici, Tomaševo-Potrk, Tomaševo-Barice, Tomaševo-Stožer, Pećarska-Sjeničke bare, trotoara pored magistralnih i regionalnih puteva.

U oblasti hidrotehničke infrastrukture : rekonstrukcija gradskog vodovoda od izvorišta Bistrice do hlorne stanice Ravna Rijeka, od hlorne stanice Ravna Rijeka do bazena na Kulini, rekonstrukcija gradske i prigradske mreže, rekonstrukcija vodovoda u Sokocu, Trubini, Studencu, Paločaku, Kara potoku, Kostićima, Torinama, Femića rupama, kaptaže u Bioču, vodovoda na Bjelacisci, izgradnja vodovoda u Baricama, Negobratini, Podima, Cerovu, Kukuljama, Žurenima, Obrovu, Babića Brijegu i Gubavču.

U oblasti komunalno-stambene djelatnosti izostala je izgradnja postrojenja za prečišćavanja otpadnih voda, regionalne sanitarne deponije, objekata i nabavke opreme za upravljanje otpadom, izgradnja azila za napuštene životinje, izgradnja

šetališta od Vatrogasne jedinice do DOO „Komunalno Lim“ na izlazu grada, izgradnja javne rasvjete u gornjim Loznicama, Njegnjevu, Pavinom Polju, Kovrenu, Bliškovu, Gubavču, Ravnoj Rijeci, Lipnici, Rasovu, Zatonu, izgradnja stambenog objekta od 8 stanova za socijalne slučajeve na Ribarevinama.

U oblasti administrativne infrastrukture izostala su ulaganja u izgradnju objekata za društveni život u Potkrajcima, Tomaševu i Loznoj, kao i rekonstrukcija objekata u Ravnoj Rijeci i Pavinom Polju.

Razlozi za izostanak realizacije pomenutih projekata nalaze se u strukturi izvora sredstava koji su bili dostupni u planskom periodu 2017-2021. god. a koji nijesu bili u skladu sa planiranim potrebama. Takođe je obim raspoloživih sredstava u tim izvorima bio ograničavajući faktor jer je ukupan plan investicionih ulaganja ostvaren 72,9%. Prikazuje se pregled planiranih i ostvarenih izvora sredstava za investicije :

Tabela br.38: Izvori sredstava za investicije

1 Naziv izvora	2 Plan	3 Ostvarenje	Indeks (3/2)
Državni budžet	50.074.200	50.417.213	100,68
Budžet opštine	16.571.500	10.922.987	65,91
Donacije	2.623.500	1.991.000	75,89
Fondovi Evropske unije	890.000	2.962.864	332,90
IFAD	-	818.951	-
Privatni investitori	2.000.000	-	-
CEDIS	4.361.875	9.094.978	208,51
Kredit	28.532.000	244.200	0,009
Ukupno:	105.052.575	78.002.193	74,25

Izvor : Spisak projekata

Od privatnih investitora se očekivalo da investiraju u izgradnju bazena za plivanje što nije do kraja planskog perioda realizovano. Ulaganje Elektroprivrede koja je u konkretnom slučaju bila privatni investitor ostvareno je iznad planiranog.

Kreditna sredstva su planirana za izgradnju Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, regionalne deponije, drugih objekata zaštite životne sredine, bazena za plivanje, zamjenu rasvjete sa LED svjetilkama, nijesu korišćena uglavnom zbog nepripremljenosti projekata, neregulisanih imovinsko pravnih

odnosa i.t.d., mada je moguće da bi i bez toga bilo teškoća sa obezbjeđenjem drugih kreditnih uslova za korišćenje relativno velikog iznosa kredita u smislu mogućnosti njegove otplate.

Budžetsko finansiranje od strane lokalne zajednice takođe je bilo predviđeno iznad mogućnosti jer čitav kapitalni budžet za petogodišnji period iznosi 10.922.987,00 € tj. 5.648.513,00 € manje ili 34,1%.

Državni Budžet koji se plasira preko ministarstava i uprava utrošen je jednim dijelom u rekonstrukciju puteva od regionalnog i nacionalnog značaja (6.509.128,00 €) dok je 45.180.543,00 € uloženo u realizaciju projekata od lokalnog značaja.

U poslednjoj godini tekućeg planskog perioda bilo bi očekivano imati najintezivniju investicionu aktivnost radi završavanja izgradnje planiranih objekata i bilansiranja ove aktivnosti na što većem nivou pri završetku planskog perioda. Ovog puta se to ne može desiti usled prisudstva pandemije s jedne strane, kasnog usvajanja državnog Budžeta i njegovog nepredviđenog smanjenja učešća na završetku investicija u turizmu, obrazovanju, putnoj i hidrotehničkoj infrastrukturi.

3.12. Dalji razvoj demokratskih odnosa, dijaloga i tolerancije

Ilustracije radi, prikazuje se jedan značajniji segment razvoja demokratije u lokalnoj sredini kroz rad opštinskog parlamenta :

- 2017.godine održano je 8 sjednica sa 115 tačaka dnevnog reda;
- 2018.godine održano je 7 sjednica sa 130 tačaka dnevnog reda;
- 2019.godine održano je 9 sjednica sa 148 tačaka dnevnog reda;
- 2020.godine održano je 6 sjednica sa 112 tačaka dnevnog reda;
- 2021.godine održano je 8 sjednica sa 100 tačaka dnevnog reda;

Na sjednicama je donešeno :

- 448 odluka;
- 44 zaključka;
- 11 rješenja;
- 23 programa i
- 36 planova

Rasprava je vođena o:

- socijalnim pitanjima na 32 tačke;
- finansijskim pitanjima na 78 tačaka;
- privrednim pitanjima na 19 tačaka;
- normativnom aktima na 21 tački;
- socijalnim pitanjima na 32 tački i
- izvještajima i informacijama na 89 tačaka.

Izvršena je simulacija sjednice skupštine Opštine u kojoj su učenici 3 srednje škole imali priliku da postave pitanja predsjedniku Opštine. Srednjoškolci su pokazali veliko interesovanje za projekte koji se realizuju, a tiču se mladih, ukazujući ujedno na određene nedostatke u gradu koje bi trebalo otkloniti da bi se uslovi za boravak mladih popravili.

3.13. Usaglašenost sa Nacionalnom strategijom regionalnog razvoja

Strateškim ciljevima Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014-2020. godine opština Bijelo Polje je prepoznata kao privredni, obrazovni, zdravstveni, kulturni i administrativni centra sjevera Crne Gore.

Strategija Regionalnog razvoja Crne Gore usvojena je 2014 godine, t.j. 3,5 godine prije usvajanja Strateškog plana razvoja Opštine Bijelo Polje 2017-2021. godine. Usvojeni Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje 2017-2021. godine usaglašen je Strategijom za sjeverni region. Kao ključni strateški cilj razvoja sjevernog regiona Crne Gore u periodu do kraja 2020 godine ustanovljeno: povećanje konkurentnosti i ubrzani održiv razvoj sjevernog regiona a kao prioritetne oblasti za dostizanje ovog cilja određene su:

- Unapređenje saobraćajne infrastrukture,
- Razvoj šumarstva i drvoprerade;
- Razvoj energetike;
- Zaštita životne sredine;
- Razvoj turizma i kulture;
- Razvoj ljudskih resursa, zapošljavanje, unapređenje obrazovanja, zdravstvene i socijalne zaštite;
- Konkurentnost i inovacije.

Analiza izvršenja Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje koja je predmet prvog dijela Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje 2017-2021. godine potvrđuje da je Strateški cilj Plana bio definisan u skladu sa Strateškim ciljem razvoja Sjevernog regiona u periodu do kraja 2020 godine.

Kao prioritetne oblasti za dostizanje definisanog cilja upravo su izabrane sve pomenute iz Strategije za Sjeverni region a to su:

1. Obezbeđenje uslova za kvalitetniji život lokalnog stanovništva a u tome :

- unapređenje obrazovnog sistema;
- unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite;
- poboljšanje uslova za razvoj kulturne i sportske djelatnosti;
- izgradnja i rekonstrukcija putne mreže;
- izgradnja i rekonstrukcija električne mreže i rasvjete;
- izgradnja i rekonstrukcija vodovodne mreže;
- unapređenje stambeno-komunalne djelatnosti;

4. Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti:

- razvoj poljoprivrede i ruralnog razvoja;
- razvoj malih i srednjih preduzeća;
- razvoj turizma,
- razvoj i bolje korišćenje raspoloživog hidroenergetskog potencijala;
- razvoj poljoprivrede;
- razvoj vodoprivrede (flaširanje vode);

5. Zaštita životne sredine:

- Pošumljavanje;
- Zaštita biodiverziteta, zemljišta, vazduha, vode, šume i prostora;
- Izgradnja objekata zaštite (kolektor; deponija; regulacija rijeke);

6. Jačanje institucija i međuopštinska saradnja.

Indeks konkurentnosti opštine Bijelo Polje na osnovu podataka iz završnog Izvještaja Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014-2020. god. iznosi 89,4 i svrstava Opštinu na 15. mjesto među 24 opštine Crne Gore. U nastavku se daje uporedni prikaz indeksa konkurentnosti opština Crne Gore :

Tabela br. 39: Uporedni prikaz indeksa konkurentnosti opština Crne Gore

Opština	Indeks konkurentnosti 2009-2011	Stepen konkurentnosti 2009-2011	Indeks konkurentnosti 2012-2014	Stepen konkurentnosti 2012-2014	Indeks konkurentnosti 2015-2017	Stepen konkurentnosti 2015-2017
Budva	161,0	1	180,2	1	187,9	1
Tivat	156,0	2	176,3	2	157,3	2
Podgorica	142,0	3	140,7	4	144,9	3
Kotor	135,0	4	128,7	5	140,2	4
Herceg Novi	121,1	7	164,3	3	126,0	5
Žabljak	129,0	5	104,1	8	120,9	6
Bar	116,0	8	109,4	6	120,3	7
Nikšić	99,3	10	99,5	9	112,4	8
Ulcinj	103,9	9	99,4	10	108,6	9
Danilovgrad	122,0	6	104,2	7	104,3	10
Cetinje	89,2	11	82,5	12	98,0	11
Pljevlja	86,0	12	72,9	16	93,2	12
Plav	64,5	20	78,9	14	93,0	13
Mojkovac	77,0	14	78,3	15	90,3	14
Bijelo Polje	67,0	19	82,2	13	89,4	15
Kolašin	69,5	16	54,0	19	84,0	16
Rožaje	83,0	13	97,6	11	76,7	17
Plužine	69,4	17	50,8	20	76,2	18
Gusinje					73,5	19
Šavnik	64,4	21	69,8	17	65,4	20
Berane	66,6	18	66,8	18	60,1	21
Andrijevica	71,0	15	46,2	21	42,0	22
Petnjica					31,5	23

Izvor : Ministarstvo ekonomskog razvoja Crne Gore

Indeks razvijenosti Opštine Bijelo Polje na osnovu podataka iz završnog Izvještaja Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014-2020. god. koji iznosi 64,78% svrstava opštinu Bijelo Polje na 17 mjesto među 24 opštine Crne Gore, odnosno na 5 mjesto među opštinama sjevernog regiona. Evo i trenda kretanja razvijenosti mjerenog indeksima svih komponenti razvijenosti u Crnoj Gori:

Tabela br. 40: Uporedni prikaz indeksa razvijenosti opština Crne Gore

Opština	Indeks razvijenosti 2010-2012	Stepen razvijenosti 2010-2012	Indeks razvijenosti 2013-2015	Stepen razvijenosti 2013-2015	Indeks razvijenosti 2016-2018	Stepen konkurentnosti 2016-2018
Budva	331,73	1	253,85	1	157,01	1
Tivat	173,09	2	149,69	2	133,83	2
Podgorica	141,13	5	120,15	4	121,12	3
Kotor	143,21	4	132,93	3	118,91	4
Herceg Novi	160,17	3	118,14	5	115,53	5
Bar	133,86	6	106,76	6	100,53	6
Danilovgrad	100,94	8	94,78	8	94,97	7
Nikšić	95,03	9	85,51	9	93,54	8
Cetinje	74,95	12	78,91	10	91,19	9
Žabljak	77,51	10	77,03	11	89,98	10
Ulcinj	75,44	11	76,88	12	83,47	11
Plužine	131,30	7	105,69	7	82,35	12
Pljevlja	70,74	13	75,55	13	78,55	13
Kolašin	64,41	14	60,17	17	74,11	14
Mojkovac	63,38	15	62,21	15	73,48	15
Šavnik	49,40	17	49,55	20	66,47	16
Bijelo Polje	38,06	19	52,95	19	64,78	17
Berane	60,08	16	65,36	14	58,43	18
Tuzi					56,35	19
Rožaje	39,64	18	56,17	18	52,73	20
Plav	38,00	20	61,91	16	47,24	21
Gusinje			40,19	22	43,96	22
Andrijevica	37,92	21	44,78	21	41,60	23
Petnjica			30,70	23	28,13	24

Izvor : Ministarstvo ekonomskog razvoja Crne Gore

3.14. SWOT ANALIZA

3.14.1. SWOT ANALIZA RADNE SNAGE

	Prednosti	Slabosti
	- Broj i struktura nezaposlenih nominalno obezbjeđuju kompletnu ponudu radne snage za obim i strukturu tražnje odgovarajućih kadrova - Mjere koje preduzima Zavod za zapošljavanje Crne Gore u pogledu obrazovanja i osposobljavanja odraslih zainteresovanih za posao dodatno garantuju ostvarivanje prednosti pod prvom stavkom - Veliki broj licenciranih izvođača obuke i dualno obrazovanje - Dvije stručne škole - Državne i lokalne mjere socijalne inkluzije	- Neizbalansiran odnos između ponude i tražnje za određenim profilima stručnosti nezaposlenih i permanentno veći broj nezaposlenih u odnosu na tražnju za radnom snagom - Nedovoljna motivacija za prekvalifikaciju u slučajevima veće tražnje od ponude određenih profila stručnosti - Stalno prisutna težnja za zapošljavanjem u javnom sektoru i na lakšim poslovima - Odsustvo saradnje zaposlenih u radu na crno i nadležnih organa za suzbijanje sive ekonomije - Nedovoljno praćenje savremenih naučno-tehničkih dostignuća kojima se unaprjeđuje proces rada
	Mogućnosti	Prijetnje
	- Podsticajne mjere Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, EU fondovi i grantovi - Ulaganja iz državnog budžeta u turističku infrastrukturu i podsticajne mjere u poljoprivredi iz Agrobudžeta - Izgradnja autoputa, asfaltiranje lokalnih puteva i mjere koje preduzima lokalna zajednica za održiv ruralni razvoj	- Administrativne procedure i barijere za pokretanje biznisa - Nedovoljna posvećenost održivosti prilikom izrade projekata - Neusklađenost poslovanja sa evropskim standardima i principima poslovanja - Nedovoljna stimulacija za investiranje i poslovanje kroz mjere fiskalne politike - Relativno visoka poreska opterećenja

3.14.2. SWOT ANALIZA EKONOMSKOG RAZVOJA OPŠTINE

	Prednosti	Slabosti
	- Stabilan rast ukupnog prihoda i neto rezultata - Rast broja privrednih društava i više prijavljenih nego odjavljenih - Formiranje više raznovrsnih biznis zona - Raznovrsna privredna struktura koja omogućava širu i veću poslovnu aktivnost - Izvršena analiza lokalnih propisa i uklanjanje suvišnih - Disciplinovano korišćenje budžetskih sredstava - Otvaranje kancelarija za evropske projekte i za lokalni ekonomski razvoj - Podsticajne mjere za razvoj poljoprivrede, ženskog preduzetništva, mladog preduzetništva	- Nedovoljna posvećenost aktiviranju privrednih kapaciteta koji su se u toku tranzicije našli van funkcije, i njihovo neadekvatno korišćenje - Nepotpuna opremljenost biznis zona za organizovanje privlačenje stranih i domaćih investitora - Nelojalna konkurencija između privrednih subjekata sa sjedištem u Bijelom Polju i privrednih subjekata sa sjedištem u razvijenim sredinama na području opštine Bijelo Polje - Neorganizovanost otkupa poljoprivrednih proizvoda - Nedovoljna efikasnost organa za suzbijanje sive ekonomije
	Mogućnosti	Prijetnje
	- Povoljan geografski položaj - Korišćenje sredstava evropskih fondova - Posjedovanje međunarodnog BFC sertifikata kao priznanja o raspolaganju povoljnog poslovnog okruženja radi privlačenja stranih i domaćih investitora - Proglašenje opštine Bijelo Polje 2019. godine za najtransparentniju opštinu u Crnoj Gori	- Nedovoljan broj i vrsta klastera radi proizvodnje i usluga za poznatog kupca - Fiskalna opterećenja koja ugrožavaju konkurentnost privrede - Nedovoljna ulaganja iz državnog budžeta u razvoj sjevernog regiona - Neizvjesnost oko ulaska Crne Gore u EU

	- Rasterećenje privrede kroz fiskalne olakšice - Prilagođavanje politike dodjele ekonomskog državljanstva za investiranje u sjevernom regionu	
--	---	--

3.14.3. SWOT ANALIZA SOCIJALNIH PITANJA

	Prednosti	Slabosti
	- Odgovarajući broj i struktura socijalnih ustanova i organizacija (Centar za socijalni rad, Dom starih, Dnevni centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju – Tisa, Centar za smještaj odraslih sa invaliditetom, Crveni krst, Kancelarija za osobe sa invaliditetom, Kancelarija za Rome, udruženja osoba određenih vrsta invalidnosti i nevladinih organizacija - Broj i raznovrsnost mjera socijalne zaštite u primjeni - Usklađivanje visine socijalnih davanja sa ekonomskim rastom i povećanjem budžetskih sredstava - Proširivanje obuhvatnosti stanovništva mjerama socijalne zaštite	- Nedostatak kvalitetnog socijalnog kartona - Propusti u utvrđivanju prava na određene mjere socijalne zaštite - Nedovoljna posvećenost uključivanju socijalnih slučajeva u proces rada čime bi se stvarale mogućnosti za veća davanja licima kojima je socijalna pomoć stvarno potrebna - Nedovoljna organizovanost za korišćenje određenih mjera kao što je mjera prilagođavanja građevinskih objekata mogućnostima njihovog korišćenja od strane lica sa invaliditetom

	Mogućnosti	Prijetnje
	- Uvođenje kvalitetnog socijalnog kartona - Primjena mjera za osposobljavanje lica u stanju socijalne potrebe za uključivanje u proces rada - Stalno praćenje socijalne situacije radi registrovanja promjena i ažuriranja evidencije kao osnova za utvrđivanje prava na socijalnu zaštitu - Povećavanje minimalne zarade u skladu sa kretanjima prosječne zarade	- Sve veći pritisak na korišćenje mjera socijalne zaštite kao na pravo koje se mora ispoštovati - Zadovoljavanje korišćenja mjera socijalne zaštite bez obzira na mogućnost uključivanja u proces rada - Nedosledna primjena propisa o evidenciji lica koja traže zaposlenje samo radi ostvarivanja socijalnih benefita - Pojava kreativnog tumačenja zakona iz oblasti socijalne zaštite

3.14.4. SWOT ANALIZA ŽIVOTNE SREDINE

	Prednosti	Slabosti
	- Značajan broj institucija koje se bave problemima životne sredine (Komunalno Lim, Vodovod Bistrica, Vatrogasna jedinica, Komunalna policija i nevladine organizacije) - Donesen plan upravljanja otpadom - Donesen plan za zaštitu biodiverziteta - Realizacija projekta rehabilitacija ilegalnih deponija na rijeci Lim i podizanje svijesti o njihovoj štetnosti	- Nedovoljno razvijena svijest o značaju zaštite životne sredine i sporo napredovanje u njenom podizanju - Nepridržavanje plana upravljanja otpadom, i dalje neselektivno sakupljanje otpada - Neplanska eksploatacija šuma, pijeska i šljunka - Mjestimično neregulisani vodotoci

	- Zajednička inicijativa opština polimskog regiona za zaštitu Lima od zagađivanja - Formiran elektronski registar potencijalnih stalnih zagađivača vazduha - Donesena odluka o načinu odvojenog sakupljanja otpada	- Sporost u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa radi projektovanja sanitarne deponije, azila za pse i drugih objekata zaštite životne sredine - Neefikasnost u primjeni propisa koji regulišu oblast zaštite životne sredine
	Mogućnost	Prijetnje
	- Uslovljavanje ulaska u Evropsku uniju rezultatima koje treba postići u zaštiti životne sredine - Dosljedna primjena planova zaštite životne sredine koje donosi država i lokalna uprava - Promjena sistema korišćenja prirodnih dobara koji je dosada bio zasnovan na dodjeli koncesionih ugovora koji nijesu dosledno poštovani - Donošenje odluka kojima će se ubrzati i olakšati njihova primjena i praktičnije precizirati nadležnosti u zaštiti životne sredine	- Sporost u promjeni svijesti koja je glavni faktor rješavanja svih izazova u zaštiti životne sredine - Kašnjenje u donošenju propisa koji treba da poboljšaju stanje u zaštiti životne sredine - Navika da se i pored aktuelizovanja zaštite životne sredine izdvajaju nedovoljna sredstva za rješavanje problema podizanjem objekata zaštite - Kašnjenje nadležnog ministarstva za određivanje lokacije za regionalnu sanitarnu deponiju i druge objekte zaštite životne sredine

IV POGLAVLJE

CILJEVI RAZVOJA

PERIOD 2022-2026. GODINA

OPŠTI CILJ :

Obezbeđenje uslova za kvalitetniji život loklanog stanovništva.

Specifični ciljevi:

1. Povećanje zaposlenosti;
2. Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti;
3. Unapređenje društvenih djelatnosti;
4. Izgradnja i rekonstrukcija tehničke infrastrukture;
5. Dalji razvoj demokratskih odnosa.

SPECIFIČAN CILJ 1

4.1. Povećanje zaposlenosti

Povećanje zaposlenosti bio je uvijek aktuelan cilj radi čijeg ostvarenja se pristupalo postavljanju više raznih i specifičnih ciljeva i prioritetnih zadataka. I u ovom planskom periodu povećanje zaposlenosti se postavlja kao prvi specifičan cilj sa nizom prioritetnih aktivnosti planiranih za njegovo ostvarivanje. Ti ciljevi aktuelizuju se i u ovom Planu sledećim redosledom :

4.1.1. Kreiranje radnih mjesta

Rješavanju ovog pitanja će se pristupiti :

- Ulaganjem u kreiranje novih radnih mjesta;
- Izradom biznis planova;
- Opremanjem biznis zona.

Obezbeđenje ulaganja u kreiranje novih radnih mjesta neophodno je upoznavanjem potencijalnih investitora sa mogućnostima otvaranja novih radnih mjesta kako u okviru postojećih privrednih kapaciteta, tako i u pravcu podizanja novih.

Kreiranju novih radnih mjesta potrebno je pristupiti izradom biznis planova uz administrativno-tehničku podršku u okviru :

- Kancelarije menadžera;
- Kancelarije KLER-a;
- Kancelarije za evropske projekte.

Opremanje biznis zona treba postaviti kao zadatak :

- Direkciji za imovinu i zaštitu prava opštine;
- Direkciji za izgradnju i investicije.

Planiranim razvojem osnovnih aktivnosti, posebno investicionih, stvoriće se uslovi za otvaranje novih radnih mjesta u :

- Poljoprivredi, podsticajnim mjerama razvoja i organizovanim otkupom poljoprivrednih proizvoda uz povećanje broja registrovanih preduzetnika;
- Šumarstvu kroz akcije pošumnjavanja;
- Prehrambenoj industriji, aktiviranjem i osavremenjavanjem postojećih prerađivačkih kapaciteta;
- Drvnoj industriji, većom finalizacijom proizvodnje i konkurentnošću u eksploataciji šumskog bogatstva;
- Turizmu, privlačenjem turista na nove turističke destinacije (Bjelasica, Đalovića pećina, Kisjele vode);
- Otvorenim novim vaspitno-obrazovnim ustanovama (vrtićima);
- Savjetovalištu za borbu protiv bolesti zavisnosti;
- Ustanovama kulture (muzej, kreativni hab);
- Objektima zaštite životne sredine (postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda, reciklažnim dvorištima, regionalnoj sanitarnoj deponiji);
- Povećanim investicionim aktivnostima kod građevinske operative;
- Realizacijom projekta EU : „Smanjenje nezaposlenosti u opštini Bijelo Polje“ (70 novozaposlenih);
- Osnivanjem novih 90 privrednih društava u raznim djelatnostima privrede i javnog sektora.

Paralelno sa aktivnostima na ulaganju u kreiranje novih radnih mjesta treba razviti aktivnosti na pripremi radne snage za proces rada koji slijedi odmah nakon ulaganja.

4.1.1.1. Stimulisanje novog zapošljavanja subvencijama i olakšicama

Rješavanje ovog pitanja obezbijediti donošenjem odluka o :

- Dodjeli određenih iznosa subvencija po novozaposlenom ;
- Oslobođanju od određenih fiskalnih opterećenja;

4.1.2. Prevazilaženje deficitarnosti određenih zanimanja

- Rješavanje ovog pitanja treba postići kontinuiranom analizom deficitarnosti određenih zanimanja i prezentacijom informacija o tome u režiji Zavoda za zapošljavanje PJ Bijelo Polje.

U ovom trenutku nedostaju:

Kuvari, kelneri, obrađivači metala, mehaničari, mašinisti, automehaničari, bravari, građevinari i dr.¹²

Zavod za zapošljavanje PJ Bijelo Polje, sa prezentacijom ovih podataka kod institucija obrazovanja pokreće inicijativu za upis u srednje škole obrazovanja za deficitarna zanimanja.

4.1.2.1. Organizovanje javnih radova

Pod javnim radovima treba podrazumijevati :

- Čišćenje obala rijeka;
- Sadnju zelenila i pošumljavanja;
- Gašenje požara u šumama;
- Berbu malina, kupina i drugog voća;
- Kopanje kanala duž lokalnih puteva;
- Kosidbu zapuštenih livada;
- Selektivno sakupljanje otpada;

Za obavljanje ovih poslova treba angažovati zainteresovane oglašavanjem zasnivanja radnog odnosa na određeno vrijeme.

4.1.2.2. Suzbijanje sive ekonomije

Rješavanje ovog problema obezbijediće se stalnim inspekcijskim nadzorom i izricanjem sankcija koje destimulišu angažovanje radne snage "na crno".

x

x

x

Ostvarivanje ovog cilja treba da obezbijedi povećanje zaposlenosti za 1.500 (17%), tj. sa 8.800 na 10.300 zaposlenih do kraja 2026. godine.

¹² Izvor : Strategija zapošljavanja opštine Bijelo Polje za period 2021-2025.god.

SPECIFIČAN CILJ 2

4.2. RAZVOJ PRIORITETNIH PRIVREDNIH DJELATNOSTI

Prirodni i privredni potencijali kojima opština Bijelo Polje raspolaže omogućava ostvarivanje specifičnog cilja „Razvoj prioritetnih privrednih djelatnosti“. Povoljan geografski položaj, značajne poljoprivredne površine i površine pod šumama, dužina riječnih tokova, naslijeđeni privredni kapaciteti pružaju mogućnost za održiv ekonomski razvoj raznovrsne privredne strukture. Savjet za ekonomski razvoj Opštine je u cilju efikasnijeg korišćenja raspoloživih potencijala zaključio da treba nastaviti sa primjenom praksi koje su usvojene tokom procesa certifikacije Opštine, ukoliko je moguće uspostaviti one koje nisu ostvarene u periodu od dobijanja BFC sertifikata do danas, a nakon isteka perioda važenja BFC sertifikata (oktobar 2022. god.) uputiti zahtjev za recertifikaciju i produžiti važenje istog.

Naslijeđena privredna struktura je do sada omogućavala blagi rast ukupne privrede od oko 4,3% godišnje u stabilnijim uslovima privređivanja (do 2019. god.). Međutim, u poslednje 2 godine perioda 2017-2021. god. kada je pandemija zahvatila čitav svijet i znatno smanjila poslovne aktivnosti, samo za godinu dana ukupan prihod je opao 13%, a prijeti sa još većim smanjenjem za 2021. godinu, i za prvu godinu planskog perioda 2022-2026. god. Stoga je neophodno razvoj u narednom periodu usmjeriti na poljoprivredu, prerađivačku djelatnost i turizam.

4.2.1. Razvoj poljoprivrede i šumarstva

Na osnovu izvršene analize dostignutog stepena razvoja poljoprivrede, proizvodna orijentacija ovog Sektora privređivanja treba da bude proizvodnja mesa, mlijeka, jagodičastog voća i povrća.

Povećanje organske proizvodnje treba da zamijeni gdje je god to moguće proizvodnju koja nema ovaj kvalitet, jer će se to pozitivno reflektovati na stvaranje veće vrijednosti proizvodnje kao i na razvoj turizma.

Povećanje stočnog fonda (goveda i ovaca) se nameće kao potreba ne samo zbog uslova koji za to postoje, mogućnosti plasmana, nego i zbog toga što je u poslednje vrijeme evidentno smanjenje stočnog fonda.

Otkup tržišnih viškova biće regulisano boljim organizovanjem u klastere, kao i podizanjem sabirnog otkupnog centra. Otkup tržišnih viškova stočarstva uglavnom se može nastaviti u režiji DOO „Mesopromet“, a otkup mlijeka preko prerađivačkih kapaciteta mljekare „Mliilka MDK“ i mljekara iz susjednih opština.

Mogućnost za bolje korišćenje poljoprivrednih potencijala treba ostvarivati podizanjem manjih prerađivačkih pogona i hladnjača za lagerovanje proizvoda. Ova mjera je do sada simbolično korišćena.

Opština preko svoje poljoprivredne službe treba da pruži tehničku pomoć za apliciranje na pozive za korišćenje sredstava koja se nude za razvoj poljoprivrede. Sredstva koja se mogu koristiti za razvoj poljoprivrede su : Agrobudžet Crne Gore , Budžet opštine Bijelo Polje, fondovi IFAD, IPARD, IPARD Like, MIDAS novi.

Kao način za korišćenje kredita bez sopstvenog finansijskog učešća, ako to ne omogućava hipoteka na imovinu koju proizvođač ima na ruralnom području, treba koristiti garantni fond koji će biti formiran za ove namjene.

Radi veće sigurnosti da će se ulaganja isplatiti treba pristupiti osiguranju usjeva od mraza, suše, grada, a u Agrobudžetu Crne Gore i Budžetu Opštine treba predvidjeti mjeru podsticaja razvoja poljoprivrede i učešće u finansiranju osiguranja od rizika.

Registrovani rezultati u poljoprivredi kroz završne račune privrednih društava obezbijedili su joj učešće blagog rasta od 2,3% u 2017. god. do 2,6% u 2018. god., u registrovanom ukupnom prihodu privrede da bi se smanjilo na 2,4% u 2019. god., a zatim na 2,2% u 2020. godini. Broj privrednih društava za to vrijeme u ovom Sektoru kretao se od 39 u 2017. god. do 38 u 2020. god. Vrijednost proizvodnje, koja plasmanom prolazi preko završnog računa kao ukupan prihod, je znatno ispod ukupne vrijednosti proizvodnje u individualnom sektoru koja ostaje van prodaje na veliko za potrebe poljoprivrednih domaćinstava i plasman na pijacama.

Nastaviće se sa realizacijom svih podsticajnih mjera koje su realizovane u planskom period 2017-2021. godina za razvoj : poljoprivrede ; ruralnih područja, u obimu koji prati rast sredstava kapitalnog budžeta Opštine.

Izgradnjom otkupnog centra obezbijediće se organizovan otkup poljoprivrednih proizvoda.

Podsticajnim mjerama treba pored ostalog napraviti iskorak u organizovanju poljoprivrednih zadruga, jer su u proteklom period organizovane samo dvije.

Da bi se stvorile realne pretpostavke za ovakav zaokret neophodno je raditi na obezbjeđenju kvalitetne infrastrukture na selu (putevi sa asfaltnom podlogom, vodovodi, stabilno napajanje elektroenergijom, pružanje zdravstvenih usluga u seoskim ambulantama gdje je to neophodno, internet povezivanje sa okolinom, rekonstrukcija ili adaptacija prostorija za društveni život na selu i izgradnja sportskih terena u naseljenijim područjima. Živimo u vremenu kada postoje sve interesatniji neki elementi života na selu : mir, okruženje prirodom, fizičke aktivnosti, neposrednost u kontaktima ljudi, pa će posao na vlastitom gazdinstvu postati nešto što donosi ne samo materijalne koristi, već i neka druga zadovoljstva u vremenu globalizacije i urbanizacije društva.

Šumarstvo na koje se oslanja drvoprerađivačka djelatnost, kao jedan od prioritetnih komponenti razvoja prerađivačke djelatnosti, biće orijentisano na obnavljanje šuma kroz opsežno prirodno i vještačko pošumljavanje, sprovođenje

šumsko uzgojnih radova i održavanje šumskog reda, bez koncesionih ugovora, sprovođenje zakonitosti bez privilegovanih, uz tržišni pristup i dostupnost sirovini bez diskriminacije. Pored toga podrazumijeva se brižljivije čuvanje šuma od požara i bespravnih sječa.

4.2.2 Razvoj prerađivačkih privrednih djelatnosti

U prerađivačkoj privrednoj djelatnosti će se nastaviti sa dinamikom rasta broja prerađivačkih kapaciteta. Može se očekivati da će uz dinamiku registrovanih i objavljenih privrednih društava u periodu 2018-2021 god., na kraju perioda 2022-2026 god. biti registrovano 64 novih preduzeća, po veličini iste strukture.

Na osnovu trendova u planskom periodu koji su bili dinamični do 2019. godine a bili korigovani uticajem pandemije nakon toga do kraja planskog perioda može se planirati rast ukupnog prihoda od 5% u ovoj djelatnosti uzimajući kao osnovicu ostvareni ukupan prihod u 2020. godini. Tako planiranom dinamikom, u 2026. godini može se očekivati ukupan prihod od 150 miliona € a neto dobitak 5,1 milion €.

Prioritetne prerađivačke djelatnosti u periodu 2022-2026 godina treba da budu prerada poljoprivrednih proizvoda i prerada drveta sa većim učešćem finalne proizvodnje.

Po preporukama Savjeta za ekonomski razvoj Opštine sagledat će se mogućnost izmjena i dopuna Odluke o biznis zonama u pravcu uvođenja dodatnih stimulativnih mjera za privlačenje stranih i domaćih investitora.

Nastaviće se sa podrškom ženskom i omladinskom preduzetništvu putem dodjele bespovratnih finansijskih sredstava povećati broj budžetskih linija.

4.2.3. Razvoj turizma

Pored poljoprivrede i prerađivačke industrije turizam je bio i ostao prioritetna privredna djelatnost. Na osnovu aktivnosti koje su vođene u planskom periodu 2017-2021. god. realno se može planirati veća konkretizacija aktivnosti na planu realizacije strateških opredjeljenja u ovoj djelatnosti.

Ski centar „Bjelasica“ je kao državni projekat nakon investicionih aktivnosti u 2017-2021. god. Nalazi se i u strateškom planu razvoja opštine Bijelo Polje 2022-2026. god. kao prioritetni projekat. Na ovom projektu pored realizacije do 2021. godine ostalo je da se realizuje sledeće :

- Izgradnja prve faze objekta bazne stanice koja podrazumijeva izgradnju i opremanje ugostiteljskog objekta ;
- Izgradnja parkirališta sa pristupnom saobraćajnicom i uređenje terena;
- Izgradnja dalekovoda 35Kv Ribarevine-Cmiljača;
- Rekonstrukcija postojeće trafostanice 110/35 kV na Ribarevinama;
- Izgradnja sistema vodosnabdijevanja objekata bazne stanice.

Đalovića pećina takođe kao državni projekat odmakao je u realizaciji u periodu 2017-2021. god. Ostalo je da se realizuje sledeće :

- Nastavak izgradnje žičare-gondole;
- Nastavak izgradnje objekta vizitiring centra;
- Nastavak izgradnje servisnog objekta i platoa ispred pećine ;
- Uređenje unutrašnjosti pećine;
- Izgradnja sistema vodosnabdijevanja servisnih objekata i
- Regulacija rijeke Bistrice.

Od turističkih objekata lokalnog značaja za razvoj turističke djelatnosti usmjeriće se aktivnost na :

- Rehabilitaciju prostora u reonu Kisjelih voda u Nedakusima ;
- Nastavak istražnih radova na bušotini radi korišćenja termalnih voda (u skladu sa projektom sanacije kojom se ranije stiglo do dubine 420 metara i temperaturom vode od 27°C. Namjera je da se sazna konačna izdašnost i temperatura. Prostor je zaštićen i rezervisan za izgradnju hotelsko-banjskog turističkog kompleksa sa termalnim bazenima i namijen kredibilnom investitoru).
- Sanaciju hotela „Bijela Rada“ radi proširenja smještajnih kapaciteta za povećanje broja posjetilaca i noćenja kao i korišćenja prostora bivše terase.
- Adekvatno održavanje sportske hale u Nikoljcu za čije korišćenje su zainteresovane mnoge reprezentacije zbog korektne publike i povoljnih sportsko – tehničkih uslova za vrhunska takmičenja, čime se stvaraju uslovi za razvoj sportskog turizma kao značajne dopune ostalih oblika turističke djelatnosti.
- Vjerski i kulturni turizam koji imaju preduslove za razvoj ako se posveti odgovarajuća pažnja organizaciji posjeta kulturnim i vjerskim objektima : Crkvi Sv. Petra, Sv. Nikole, Sv. Jovana u Zatonu, Sv. Trojice u Majstorovini, Sv. Tome u Brzavi, arheološkom lokalitetu Samograd, Vavedenju presvete Bogorodice u Bliškovu, Bogorodičinoj crkvi u Voljavcu, ruševini Hajdarpašine džamije u Radulićima, gradskoj (Jusuf) džamiji, džamijama u Sutivanu i Bistrici.

- Muzej koji će, uz planiranu rekonstrukciju, predstavljati specifičan i raznovrstan kulturni i vjerski sadržaj.
- Brojne rječni tokove koji omogućavaju razvoj ribolovnog turizma, rijeka Lim za rafting, a brdo Obrov za paraglajding, lovište Novovića u Bistrici za razvoj lovnog turizma.
- Smještajne kapacitete u centru grada u hotelu „Franca“ sa kongresnom salom predstavlja povoljan uslov za kongresni turizam;

Lokalna turistička organizacija biće i dalje većinski nosilac u saradnji sa turističkom organizacijom „Rams“ i drugim agencijama u organizaciji turističko-ugostiteljskih manifestacija.

X X X

Indikatori razvoja prioritetnih privrednih djelatnosti su :

- Broj novoosnovanih privrednih društava i preduzetnika ;
- Stopa rasta bruto i neto rezultata poslovanja;
- Kretanje broja zaposlenih u prioritetnim privrednim djelatnostima;
- Broj posjetilaca i broj noćenja u turističkim smještajnim objektima.

SPECIFIČAN CILJ 3

4.3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

Kvalitetniji život lokalnog stanovništva, pored ličnog, podrazumijeva veći društveni standard koji se obezbeđuje kvalitetnijom zdravstvenom i socijalnom zaštitom, obrazovanjem, poboljšanjem uslova za kulturne i sportske aktivnosti. Redosled istaknutih potreba predstavlja redosled prioriteta ovog specifičnog cilja.

4.3.1. Unapređenje zdravstvene zaštite

Unapređenje zdravstvene zaštite sastojace se iz sledećih aktivnosti :

- Očuvanje i unapređenje zdravlja stanovništva uz prevenciju, pravovremeno otkrivanje, liječenje i suzbijanje bolesti, adekvatnu zdravstvenu zaštitu osjetljivih kategorija i podizanje nivoa mentalnog zdravlja.

- Unapredjenje i očuvanje zdravlja djece do 15 godina smanjenjem smrtnosti odojčadi ispod 8 % i smanjenjem smrtnosti djece do 5 godina 8,5 % i dr.
- Sprovođenje posebnih strategija zdravstvene zaštite odraslih povećanjem preventivnih pregleda na 0,46 po jednom osiguraniku a žena na 0,66 po jednom osiguraniku;
- Povećanje broja patronažnih posjeta bolesnicima sa raznim vrstama bolesti;
- Unapredjenje pneumofiziološke zaštite, zaštite, reproduktivnog zdravlja i stomatološke zaštite uz inteziviranje rada savjetovališta za djecu i mlade;
- Organizovanje rada savjetovališta za borbu protiv bolesti zavisnosti;
- Rad na razvoju stručnih standarda, izgradjivanju informacionog sistema, prikupljanju, korištenju i čuvanju podataka;
- Usklađivanje kadrovske strukture sa kadrovskim potrebama nastalim od najčešćih uzročnika bolesti i smrtnosti;
- Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta ljekara specijalista i ugovaranje prava na minimum, zadržavanje tih kadrova u radnom odnosu;
- Poboljšanje tehničkih uslova za rad, stručno usavršavanje i edukacija zdravstvenih radnika;
- Afirmacija rada zaštitnika prava pacijenata i komisije za kontrolu kvaliteta zdravstvene zaštite;
- Otvaranje ambulanti na ruralnom području u skladu sa potrebama i mogućnostima;
- Promocija zdravih stilova života;

Radi unaprjeđenja uslova za rad zdravstvenih službi u periodu 2022-2026. godine izvršiće se :

- Uređenje prostora u nedovršenoj zgradi Opšte bolnice radi premještanja internog odjeljenja u taj prostor;
- Renoviranje prostorija dječijeg odjeljenja i izmještanje fizikalne terapije i laboratorije iz prostorija dječijeg odjeljenja ;
- Obezbjedenje lokacije za izgradnju stambene zgrade za medicinski kadar.

Indikatori uspješnosti na unaprjeđenju zdravstvene zaštite su :

- Smanjenje smrtnosti odojčadi i djece do 5 godina starosti ispod 8%;
- Povećanje broja preventivnih pregleda
- Povećanje broja patronažnih posjeta bolesnicima sa raznim vrstama bolesti;

4.3.2. Unaprjeđenje vaspitno obrazovnog sistema

Visok stepen prolaznosti u osnovnim i srednjim školama nije apsolutni pokazatelj da u djelatnosti vaspitanja i obrazovanja ne bi bilo potrebe za raznim aktivnostima u pravcu poboljšanja i unaprjeđenja. Stoga se u periodu 2022-2026. godine planiraju sledeće aktivnosti :

- Proširenje obuhvatnosti predškolskim obrazovanjem i vaspitanjem. U cilju realizacije ovog zadatka izgradiće se dječiji vrtići na Zajmovića livadama, Rasovu, Ravnoj Rijeci;
- Promovisanje karijerne orijentacije u školama, obuka za poznate poslodavce, obuka za sticanje ključnih vještina, promovisanje informisanja, savjetovanja i cjeloživotnog učenja;
- Ostvarivanje saradnje izmedju nadležnog Ministarstva, Unije poslodavaca, škola, Centra za stručno obrazovanje i Lokalne samouprave u cilju sagledavanja potreba za kadrovima i definisanje upisne politike u skladu sa potrebama tržišta rada i Strateškim planom razvoja opštine;
- Razmatranje potrebe uvođenja novih predmeta u programe obrazovanja srednjih stručnih škola kako bi se kroz obrazovni sistem dala podrška razvoju zelene ekonomije i onih privrednih sektora kojima su potrebni deficitarni kadrovi;
- Intezivnija inkluzija marginalizovanih grupa u obrazovni proces;
- Stipendiranje studenata za deficitarne kadrove u osnovnom i srednjem obrazovanju;
- Utvrđivanje uzroka opadanja broja učenika u osnovnim i srednjim školama znatno više od opadanja broja stanovnika i otklanjanje tih uzroka.

Radi unaprjeđenja uslova za rad školskih objekata u periodu 2022-2026. godine planira se :

- Završetak školskog objekta osnovne škole „Dušan Korać“ sa muzičkom školom;
- Izgradnja sportske sale uz školski objekat OŠ Pavle Žižić;
- Izgradnja sportske sale uz školski objekat OŠ Nedakusi;
- Rekonstrukcija fiskulturne sale u Srednjoj stručnoj školi;
- Rekonstrukcija školskih objekata koja je planirana za planski period 2017-2021. godine koja nije izvršena, prenosi se u spisak projekata 2022-2026. godine;

Indikatori uspješnosti u unapređenju obrazovnog sistema su:

- Povećanje obuhvatnosti djece vaspitanjem i obrazovanjem;
- Povećanje prosječne ocjene u školama osnovnog i srednjeg obrazovanja;
- Povećanje stepena prolaznosti od srednjih ka višim i visokim školama;
- Povećanje broja svršenih studenata na svim visokim i višim školama.

4.3.3. Unaprijeđenje uslova za razvoj kulture

Aktivnosti u oblasti kulture su uglavnom ustanovljene kao tradicionalne i kao takve se održavaju i gaje i slave jubileji. Njeni akteri u ovoj sredini uspijevaju da u svojim predstavama odraze njene mentalitete i aspiracije a na strani gdje god stignu, a dobijaju brojne pozive, svojim ukupnim ponašanjem uspijevaju da budu pravi ambasadori svog grada. Takvim odnosom zaslužuju da im se, uz već dostignuto što će se dalje njegovati, unaprijede uslovi rada realizacijom projekata planiranih za period 2017-2021. godine a koji su ostali nerealizovani, da se realizuju u periodu 2022-2026. godine. To su :

- Rekonstrukcija biskopa, galerije, biblioteke;
- Izgradnja spomen doma Avdu Međedoviću;
- Adaptacija i valorizacija kuće Miodraga Bulatovića;
- Završetak rekonstrukcije zgrade Muzeja;
- Uspostavljanje Kreativnog haba na lokaciji „Cerovo“ u Rakonjama.

Aktivnosti koje će se realizovati u periodu 2022-2026. godine i dalje su :

- Festival dramskih amatera Crne Gore;
- Festival džeza;
- Festival tamburaških orkestara;
- Ratkovićeve večeri poezije;
- Promocija književnih dostignuća organizovanjem književnih večeri;
- Pozorišne i filmske predstave aktuelizovane sa vremenom održavanja;
- Zaštita spomenika kulture.

Indikatori uspješnosti ostvarivanja uloge promotera kulturnih aktivnosti :

- Broj kulturnih manifestacija ;
- Broj održanih predstava;
- Broj književnih večeri;
- Broj dobijenih plaketa i priznanja ;
- Broj posjeta i gostoprimstava;

4.3.4. Unaprjeđenje uslova za razvoj sporta

Bjelopoljski sport u periodu 2022-2026. god. je na putu ostvarivanja boljih rezultata i uspjeha u više sportskih disciplina. Bjelopoljska publika je spremna da se vrati na sportske terene, borilišta, sportsku halu i stadion nakon svakog uspjeha. Kao takva zaslužuje ugodniji tretman posmatrača sportskih zbivanja i pristojnog navijača.

Imajući u vidu socijalni značaj i ulogu sporta u društvu, kao i očekivanje javnog mnjenja za postizanje boljih rezultata potrebno je povećati finansijska sredstva koja se izdvajaju za sport kako bi sportski klubovi mogli unaprijediti svoju aktivnost, naročito izgradnjom sportske infrastrukture i njenim prilagođavanjem takmičarskim aktivnostima. Prioritet u osavremenjavanju sportske infrastrukture u periodu 2022-2026. godine biće :

- Izgradnja pomoćnog fudbalskog terena;
- Rekonstrukcija zapadne tribine gradskog stadiona sa natkrivanjem;
- Adaptacija atletske staze na gradskom stadionu;
- Adaptacija terena za mali fudbal na gradskom stadionu prekrivanjem tartanom postojeće asfaltne podloge;
- Izgradnja bazena za plivanje;
- Izgradnja sportskog poligona u užem gradskom jezgru za : stoni tenis, basket, gimnastiku, šah itd.;
- Kultivisanje javne površine na „Otoci“ i prilagođavanje sportsko rekreativnim potrebama;
- Izgradnja trim staze i pratećih sadržaja za rekreaciju na Obrovu;
- Izgradnja sportskih terena u mjesnim zajednicama sa većom naseljenošću;

Uz intervencije na infrastrukturi potrebno je obaviti i sledeće aktivnosti :

- Korišćenje sportskih hala pri školama u gradu u nedostatku termina u sportskoj hali u Nikoljcu;
- Podsticaj sportskih aktivnosti djece i učenika, odnosno školskog sporta;
- Podsticaj kompletne populacije stanovništva na sportske i rekreativne aktivnosti, odnosno razvoja masovnog sporta;
- Unaprjeđenje istraživačko-razvojnog i edukativnog posla u sportu;
- Promocija i podsticaj vrhunskog sporta.

Indikatori ostvarivanja sportskih aktivnosti su :

- Povećanje broja klubova;
- Ostvareni rezultati klubova u takmičarskom sportu;
- Broj stanovnika koji se bave rekreativnom aktivnošću u objektima sportske infrastrukture;
- Broj talenata koji se iz školskih ustanova angažuju u sportskim takmičenjima;
- Broj sportskih aktivista u mjesnim zajednicama u kojima su izgrađeni sportski tereni.

4.3.5. Unaprjeđene socijalne i dječije zaštite

Unaprjeđenje socijalne i dječije zaštite sastojće se iz sledećih aktivnosti :

- Reforma sistema socijalne i dječje zaštite u pravcu pravednije raspodjele sredstava za socijalnu zaštitu;
- Izrada objektivne anamneze lica koje zahtijevaju socijalnu zaštitu;
- Ažuriranje evidencija i podataka na osnovu kojih se utvrđuje pravo na određeni vid socijalne i dječje zaštite i striktno poštovanje uslova koje Zakon propisuje;
- Uspostavljanje tješnje saradnje ustanova za socijalnu i dječju zaštitu sa Zavodom za zapošljavanje radi kvalitetnijeg donošenja odluka o mogućnostima radnog angažovanja lica koja zahtijevaju socijalnu zaštitu;
- Pобољшanje uslova za radno angažovanje lica sa posebnim potrebama i invalidnih lica, kroz razvoj socijalnog preduzetništva;
- Podrška razvoju raznih socijalnih servisa;
- Podrška porodicama pacijenata oboljelih od onkološke bolesti.
- Podrška porodicama osoba sa invaliditetom.

Indikatori uspjehnosti na unaprjeđenju socijalne zaštite :

- Povećanje iznosa naknada po jednom korisniku ;
- Povećanje obuhvatnosti stanovništva u stanju socijalne potrebe socijalnim davanjima;
- Povećanje broja zaposlenih lica sa invaliditetom.

SPECIFIČNI CILJ 4

4.4. UNAPREĐENJE TEHNIČKE INFRASTRUKTURE

Tehnička infrastruktura predstavlja uslov za ostaviravnje osnovnog cilja razvoja. Ona određuje nivo društvenog standarda stanovništva a takođe uslovljava normalno odvijanje poslovanja od kojeg zavisi i lični standard pojedinca.

Unapređenje poslovnog ambijenta podrazumijeva unapređenje tehničke infrastrukture.

Proglašavanje biznis zona pretpostavlja izgrađenu tehničku infrastrukturu i već stvorene uslove za privlačenje domaćih i stranih investitora. Proglašene biznis zone na teritoriji Opštine zasnovane su na relativno zadovoljavajućem stanju infrastrukture naročito u industrijskoj zoni.

Sistem mjera u pogledu olakšica koje su krajem prošlog perioda korišćene od strane investitora zadržaću se i u periodu 2022-2026 uz mogućnost proširenja.

4.4.1. Revitalizacija, rekonstrukcija i izgradnja elektroenergetskih objekata

Za period 2022-2026. god. mnoga područja Opštine iskazala su potrebu za sigurnijim snadbijevanjem električnom energijom tako da će biti potrebno jedan broj objekata revitalizovati, jedan rekonstruisati, a nedostajuće izgraditi. Stoga se ovim Planom predviđa:

1. Revitalizacija :

- DV 10 kV "Rasovo";
- TS 10/04 kV "Negobratina";
- TS 10/04 kV "Loznice 3";
- TS 10/04 kV "Rasovo-Franca";
- TS 10/04 Kv "Strojtanica";
- TS 10/04 Kv "Zminac";
- TS 10/04 kV "Kurilo".

2. Rekonstrukcija :

- DV 35 kV "Ribarevine – Šćepanića";

- Rekonstrukcija nadzemnog voda Crnča -Ivanje
- ZTS "Nedakusi" ;
- BTS "Bole Načić";
- BTS "Pošta";
- ZTS "Rasovo";
- TS 35/10 kV "Medanovići";
- DV 35kV Medanovići – Vrelo;
- DV 35kV Vrelo – Čokrlije;
- BTS OŠ "Rasovo";
- BTS "Solidarnost";
- STS 160 kV "Žaljevo 2";
- ZTS "Gubavač";
- ZTS "Pruška";
- ZTS "Kovren";
- ZTS "Lozna";
- ZTS "Pavino Polje";
- ZTS "Čokrlije";
- NNM "Centar grada"
- NNM na selu.

3. Izgradnja :

- DTS 10/04 kV "Rasovo-Rastoka";
- DTS 10/04 kV "Loznice";
- STS 10/04 kV "Majstorovina";
- 10 kV vod od ZTS "Gubavač" do otcjepa za "Orahovicu BP";
- 10 kV vod MBTS "Potkrajci-Čabarkape";
- TS 630 kVA „Šurevice" sa priključnim vodom (200 m) i uklapanjem u NN mrežu;
- Izgradnja MBTS 10/0,4 kV -630 kVA Sportski centar;
- STS 10/04 (250 kVa) "Rastoka" sa priključnim DV vodom "Majstorovina" (1500 m);
- TS 10/04 kV "Cmiljača" 1x630 kVa;
- 10 kV vod MBTS "Sutivan"- STS "Sutivan";
- TS 10/04 kV 1000 kVa žičara-Cmiljača sa 10 kV kablom;
- 10 kV vod od TS 35/10 kV "Nedakusi" (10 kV izvod "Gubavač") do AB stuba dužine 500 m;

- 10/04 kV vod od STS "Strojtanica" do STS "Njegnjevo" 1 km;
- 10 kV vod portalni stub "Konatari" i TS "Lukoil";
- 10 kV vod od KZ stuba kod "Bećirovca" AB stuba preko pruge dužine 200m;
- 10/04 kV vod veza MBTS "Rasadnik" NDTS "Klanac" (dio kabla od magistralnog puta do MBTS "Klanac") 200m;
- NN priključni kabl za Vodovod PPOO A4x50 mm² - 430 m direkcija;
- NN mreža x POO 4X240 mm²-150 NN mreža PPOO – A 4x70 mm² - 200m i NKRO 6 - HAN;
- NN mreža x POO 4x240 mm² - 60m; NN mreža x OO/A 4x70 mm²-900m i NKRO3-Kukulje – Sutivan;
- TS 10/04 kV "Vizitoring" 1x250 kVA;
- TS 10/0,4 (630 kVA) „Kruševo" sa priključnim vodom 1000 m i uklapanjem u NN mrežu;
- NDTS Sutivan sa priključnim kablovskim vodom dužine 1km;
- STS "Čeoče" sa priključnim 10 kV vazdušnim vodom dužine 1.5 km;
- STS 10/0,4 kVA (250 kVA) „Bioča" sa priključnim DV (200 m) i uklapanjem u NN mrežu;
- STS 10/0,4 kVA(250 kVA) „Šljepašnica" sa priključnim DV (1500 m);
- DTS 630 kVA "Nikoljac – S gradnja komerc";
- DTS kVA „Lješnica";
- STS 10/0,4 kVA „Kanje";
- STS 10/0,4 kVA „Milovo";
- STS kVA „Bistrica-Žiljak";
- STS kVA „Ponikvice";
- STS 10/0,4 kVA „Slijepač Most";
- NN mreže na selu.

Indikator : Procenat izvršenja Plana izraženog na osnovu ostvarenja planirane vrijednosti.

4.4.2. Rekonstrukcija i izgradnja vodovodne mreže

Za kvalitet savremenog načina snabdijevanja u određenim područjima ima izvesnih problema i nedostataka pa zahtjevi koji odražavaju realne potrebe rezultiraju projektima za realizaciju u periodu 2022-2026. godine. Radi toga potrebno je izvršiti :

1. Rekonstrukciju :

- Glavnog cjevovoda ACC Fi 300 od hlorne stanice u Ravnoj Rijeci do starog bazena na Kulini;
- Čeličnog cjevovoda ACC Fi 300 mm od Ravne Rijeke do restorana Dolina mira dužine 100m u sklopu rekonstrukcije puta "Ribarevine-Slijepač most";
- Vodovoda u Sokocu;
- Vodovoda na "Bjelasici";
- Tranzitnih cjevovoda i vodovodne mreže u mjesnim centrima Opštine;
- Izmještanje vodovodne mreže (ujedno kanalizacione) od objekta "Voli" do "Dobrakova" ispod magistralnog puta u dužini 6 km;
- Zamjenu dotrajalog vodovoda ACC Fi 100 mm u Lješnici u dužini 450 m sa ugradnjom cjevovoda PEVG Fi 200 mm.

2. Izgradnju :

- Glavnog cjevovoda Fi 500 mm od izvorišta Bistrice (nove kaptaže) do nove hlorne stanice u Ravnoj Rijeci (prekidne komore) radi obezbjeđenja dovoljne količine vode za gradsko područje Zaton dužine 4,1 km;
- Dva rezervoara za skladištenje vode na Babića Brijegu 2x5000 m³ radi izravnivanja potrošnje u toku ljetnjih mjeseci;
- Pumpnog postrojenja, bazena i razvodne mreže vodovoda za naselje Babića Brijeg;
- Vodovoda za Babića Brijeg;
- Vodovoda u Bistrici sa izvorišta "Banjica";
- Nastavak izgradnje vodovoda Pavino Polje – Mahala;
- Završetak vodovoda za Boljaninu-Crvioče-Zminac;
- Završetak vodovoda u Gubavču sa izvorišta „Bijela voda“;
- Nastavak izgradnje vodovoda u Negobratini;
- Nastavak izgradnje vodovoda na Trumbarinama;
- Nastavak vodovoda za Poda , Srđevac, Laholo i Kostiće sa gradskog vodovoda;
- Izgradnja vodovoda za Obrov sa gradskog vodovoda;
- Vodovoda u Pisanoj jeli i Baricama;
- Vodovoda u Loznoj;
- Cjevovoda DN 500 u dužini 4,1 km oštećenog poplavama 1992. godine.

3. Radi poboljšanja sigurnosti snabdijevanja potrebno je izvršiti :

- Zaštitu cjevovoda od bujičnih nanosa regulacijom Bistrice, Ljuboviđe, Lješnice i Boljanske rijeke;
- Podjelu distributivnog sistema na odgovarajuće visinske zone kako bi pritisci u distributivnoj mreži bili manji, što se može postići izgradnjom odgovarajućih rezervoara.

Indikator : Procenat izvršenja Plana izraženog na osnovu ostvarenja planirane vrijednosti ulaganja.

4.4.3. Rekonstrukcija i izgradnja saobraćajne infrastrukture

Saobraćajna infrastruktura predstavlja jedan od najznačajnijih prioriteta u strukturi standarda stanovništva. Zapostavljanje ovog elementa standarda opredjeljivalo je značajan dio populacije za promjenom sredine sa onom koja nema izazov ove vrste. Stanovnik bilo kojeg naselja podrazumijeva pristojniju komunikaciju sa urbanim sredinama samo ako ima puteve sa asfaltnom podlogom i širinom koja omogućava mimoilaženje vozila.

Procenat takvog kvaliteta puteva nije još zadovoljavajući pa se u periodu 2022-2026. godine od strane mjesnih zajednica sa ruralnih područja očekuje veća pažnja od lokalne zajednice za osavremenjavanje putne mreže. Samo od 8 mjesnih zajednica koje su podnijele prijedloge srednjoročnih planova zatraženo je asfaltiranje 38 km puteva. Ostale mjesne zajednice sa ruralnog područja ili nijesu imale nikakve prijedloge ili nijesu konstituisale organe upravljanja pa su ostale za ovaj posao bez inicijativa.

Na osnovu usvojenog Plana uređenja prostora za 2022. godinu za koju je predviđeno asfaltiranje 13 km seoskih puteva petogodišnji plan bi mogao sadržati planski zadatak od 65 km puteva za asfaltiranje, ne računajući u to put Srđevac-Sušica i Gubavač-Bistrica. Investiciono održavanje nije bio predmet zahtjeva mjesnih zajednica, što ne znači da je to i odustajanje od nasipanja putnih pravaca.

Programom uređenja prostora svake godine se planira nasipanje puteva tamponom u mjesnim zajednicama. Raspored globalnih planova na pojedinačne planove mjesnih zajednica vršiće se u koordinaciji mjesnih zajednica sa Sekretarijatom za komunalno stambene poslove i saobraćaj i koordinatorom za mjesne zajednice, uz uvažavanje broja stanovnika naselja čiji se putevi finansiraju iz kapitalnog Budžeta i donatorskih fondova krajem svake godine za narednu godinu.

➤ Projekti koji se predviđaju Planom su :

- Rekonstrukcija glavne željezničke stanice sa stajalištem u Lješnici;
- Rekonstrukcija autobuske stanice u Nedakusima;
- Rekonstrukcija magistralnih puteva M-2.1. i M-2 ,Lepenac-Ribarevine-Poda – Berane;
- Nastavak izgradnje puta Srđevac-Sušica;
- Rekonstrukcija puta sa vodovodom Ø300 Bijelo Polje-Rasovo-Njegnjevo-Gubavač-Bistrica. 18,00 km;
- Izgradnja puta Ribnik-Pripčice-Ribarevine 5,00 km;
- Rekonstrukcija puta Rasovo-Boljanina-Zminac za uključenje na auto put Bar-Boljare;
- Rekonstrukcija puta Šćepanica-Godijevo 8,2 km;
- Asfaltiranje 65 km lokalne putne mreže;
- Rekonstrukcija i adaptacija makadamskih puteva nasipanjem i valjanjem tamponom u dužini od 150,00 km.

Indikatori :

- Broj kilometara asfaltiranih puteva;
- Broj kilometara puteva nasutih tamponom;
- Procenat izvršenja Plana izraženog na osnovu ostvarenja planirane vrijednosti ulaganja u rekonstrukciju željezničke i autobuske stanice.

4.4.4. Rekonstrukcija i izgradnja stambenih i komunalnih objekata

Objekti od lokalnog značaja koji nisu obuhvaćeni ostalim prioritetima od kojih su neki bili planirani i u prethodnim srednjoročnim periodima zaslužuju da se nađu i u Strateškom planu razvoja za 2022-2026. godinu. To su :

- Uređenje lijeve obale rijeke Lim (šetalište sa biciklističkom stazom) od Vatrogasne jedinice do ulice „Limska“ (Dom zdravlja);
- Uređenje desne obale rijeke Lim od pješačkog mosta u Loznicama do gradskog mosta-Nikoljac;
- Izgradnja 113ost ana Ljubovići u Ravnoj Rijeci prema Dvorištima;
- Nabavka, transport i ugradnja autobuskih stajališta;
- Adaptacija, rekonstrukcija ili izgradnja prostorija za društveni život na selu;
- Izgradnja stambenih objekata u naselju Ribarevine (20 stambenih jedinica za penzionere);

- Regulisanje stambenih pitanja socijalno ugroženih građana RAE populacije u Bijelom Polju;
- Adaptacija prostora Službe zaštite i spašavanja;
- Izgradnja gradskog toaleta.

Indikator: Procenat izvršenja Plana izražen na osnovu ostvarenja planirane vrijednosti ulaganja.

4.4.5. Rekonstrukcija i izgradnja objekata zaštite životne sredine

Rekonstrukcija i izgradnja objekata zaštite životne sredine predstavlja dugoročan prioritet u ostvarivanju specifičnog cilja "unaprjeđenje tehničke infrastrukture". Ovaj prioritet je pri postojećem stanju zaštite životne sredine i raspoloživim sredstvima za njegovu realizaciju bilo moguće ostvarivati samo u jednom dugoročnom periodu. Ipak, problem u ovoj oblasti i saglasno tome, zahtjevi koji se postavljaju od strane Evropske Unije čije ispunjavanje je uslov za korišćenje benefita od ulaska Crne Gore u EU, zahtijevaju brže ostvarivanje ovog prioriteta. Zato se u prethodnom i nastupajućem srednjoročnom planskom periodu ubrzanije i planira i ostvaruje ovaj prioritet.

Polazeći od projekta izgradnje glavnog gradskog kolektora i kanalizacione mreže koji se realizuje u tri faze (od kojih je završena prva faza) i projekta izgradnje kolektora koji će se realizovati u dvije faze za nastupajući planski period preostalo je :

- Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV);
- Rekonstrukcija gradske sekundarne kanalizacione mreže za odvod otpadnih voda do glavnog gradskog kolektora;
- Izgradnja glavnog kanalizacionog kolektora 541 m od zgrade „Petoljetka“ do rijeke Lješnice.

Obim i intezitet radova na kanalizacionoj mreži koji se uglavnom povjeravaju Vodovodu "Bistrica", iziskuje povećanje njegove tehničke opremljenosti, odnosno nabavku :

- Rovokopača gusjeničara;
- Kamiona kiper od 7 tona;
- Kombi za prevoz materijala;
- Vozila za prevoz radnika;
- Vozila sa kamerom za pregled kanalizacione mreže;

- Aparata za odmrzavanje vodovodnih cijevi;

- Mjerača protoka vode;

za šta je potrebna pomoć u opremanju iz kapitalnog budžeta od oko 392.000 €.

Radi unaprjeđenja upravljanja otpadom realizovaće se projekti :

- Izgradnje reciklažnih dvorišta;

- Izgradnje pristupnog puta do lokacije određene za izgradnju sanitarne deponije za odlaganje komunalnog otpada;

- Izgradnje sanitarne deponije za odlaganje komunalnog otpada;

- Otkupa zemljišta za objekte zaštite životne sredine;

- Izgradnje azila za napuštene životinje.

Obim i raznovrsnost radova koji se povećavaju sa stavljanjem u funkciju objekata kojima se upravlja otpadom zahtijeva povećanje tehničke opremljenosti DOO "Komunalno Lim" kojem se uglavnom povjeravaju poslovi upravljanja otpadom, odnosno nabavku :

- Bagera točkaš od 15 tona;

- Kamiona kiper za otpad;

- Utovarivača-rovokopača;

- Hidraulične dizalice sa korpom;

- Komunalnih posuda-koševa, plastičnih kanti za odlaganje komunalnog otpada ; i

- Rekonstrukciju građevinskog objekta u ulici „Voja Lješnjaka” za šta je potrebna pomoć u tehničkom opremanju iz Kapitalnog budžeta u iznosu od 382.450 €.

Indikator : Procenat izvršenja Plana izražen na osnovu ostvarenja planirane vrijednosti ulaganja.

4.5. Projekti Strategije razvoja opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. god.

Tabela br. 41: Spisak projekata

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja Privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
2. Specifični cilj 2 : Prioritetne privredne djelatnosti									
2.1.	Razvoj poljoprivrede								
2.1.1.	Izgradnja otkupnog centra poljoprivrednih proizvoda-faza 1 (procijenjena vrijednost)	2022-2024	3.500.000				3.500.000		Poljoprivredni proizvođači, OBP
2.1.2.	Podsticajne mjere iz agro budžeta i budžeta opštine za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja po projektima individualnog sektora	2022-2026	2.500.000	1.500.000	1.000.000				Poljoprivredni proizvođači, OBP
	Svega 2.1.1.- 2.1.2.		6.000.000	1.500.000	1.000.000		3.500.000		

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja Privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
2.3.	Razvoj turizma								
2.3.1.	Nastavak radova na valorizaciji planine Bjelasice (procij. vrijedn.)	2022-2024	5.500.000	5.500.000					UJR i OBP
2.3.2.	Nastavak radova na valorizaciji Đalovića pećine (procij. vrijedn.)	2022-2024	6.692.000	6.692.000					UJR i OBP
2.3.3.	Izgradnja, obilježavanje i mapiranje turističkih pješačkih planinskih staza na Bjelasici i u reonu Đalovića klisure (dužine 40+40 km)	2022-2024	200.000 (procij. vrijedn.)		100.000	100.000			
2.3.4.	Uređenje Izletišta "Kisjele vode" sa sportskim sadržajima	2022-2025	500.000 (procij. vrijedn.)	350.000		150.000			UJR i OBP
	Svega 2.3.1.- 2.3.4.		12.892.000	12.692.000	100.000	100.000			

3.

Specifičan cilj 3 : Unaprjeđenje društvenih djelatnosti

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja Privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
3.1.	Unapređenje zdravstvene zaštite								
3.1.1.	Rekonstrukcija prostorija nove bolnice za smještaj internog odjeljenja	2022-2023	1.400.000	1.400.000					Ministarstvo zdravlja CG
3.1.2.	Nabavka magnetne rezonance	2022-2023	800.000	800.000					Ministarstvo zdravlja CG
3.1.3.	Revitalizacija dječijeg odjeljenja Opšte bolnice	2022	300.000			300.000			Ministarstvo zdravlja CG
	Svega 3.1.1.-3.1.3		2.500.000	2.200.000		300.000			

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja Privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
3.2.	Unapređenje vaspitno obrazovnog sistema								
3.2.1.	Nastavak radova na izgradnji OŠ "Dušan Korać" u Pruškoj	2022-2022	1.825.200	1.825.200					MPNKS CG, OBP
3.2.2.	Izgradnja predškolske ustanove gornji grad (jaslice i vrtić)	2022-2024	2.100.000 (procij. vrijedn.)	1.829.800	200.000			70.200	MPNKS CG, OBP
3.2.3.	Izgradnja zgrade dječijeg vrtića u Rasovu	2023-2026	150.000	125.000	25.000				MPNKS CG, OBP
3.2.4.	Izgradnja zgrade dječijeg vrtića u Ravnoj Rijeci	2023-2026	100.000 (procij. vrijedn.)	75.000	25.000				MPNKS CG, OBP
3.2.5.	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Marko Miljanov"	2023-2026	280.000 (procij. vrijedn.)	210.000	70.000				MPNKS CG, OBP

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja Privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
3.2.6.	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Krstoradojević" u Tomaševu	2023-2026	40.000 (procij. vrijedn.)	30.000	10.000				MPNKS CG, OBP
3.2.7.	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Rifat Burdžović Tršo" u Loznoj i izgradnja zgrade područnog odjeljenja u Trubini	2023-2026	134.000 (procij. vrijedn.)	100.000	34.000				MPNKS CG, OBP
3.2.8.	Rekonstrukcija zgrade OŠ "21 Maj" u Goduši i uređenje sale u Crhlju.	2023-2026	54.000 (procij. vrijedn.)	40.000	14.000				MPNKS CG, OBP
3.2.9.	Izgradnja zgrade područnog odjeljenja Pripčići-OŠ „Risto Ratković“	2023-2024	160.000 (procij. vrijedn.)	160.000					MPNKS CG, OBP
3.2.10.	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Mladost" Kanje	2022-2026	53.000 (procij. vrijedn.)	40.000	13.000				MPNKS CG, OBP

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja Privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
3.2.11.	Izgradnja sportske sale u zgradi OŠ "Nedakusi" (procij. vrijedn.)	2023-2026	300.000	270.000	30.000				MPNKS CG, OBP
3.2.12.	Rekonstrukcija zgrade OŠ "Pavle Žižić" u Njegnjevu (procij. vrijedn.)	2023-2026	193.000	145.000	48.000				MPNKS CG, OBP
3.2.13.	Izgradnja fiskulturne sale u OŠ "Pavle Žižić" Njegnjevo (procij. vrijedn.)	2022-2024	300.000	270.000	30.000				UJR
3.2.14.	Rekonstrukcija fiskulturne sale Srednje stručne škole (procij. vrijedn.)	2023	200.000	200.000					MPNKS CG, OBP
	Svega: 3.2.1.- 3.2.14.		5.889.200	5.320.000	499.000			70.200	

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja Privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
3.3.	Unaprjeđenje uslova za razvoj kulture								
3.3.1	Završetak rekonstrukcije zgrade Muzeja – II faza – ljetnja pozornica i uređenje platoa	2023-2025	250.000	250.000					MPNKS CG, OBP
3.3.2.	Rekonstrukcija bioskopa, galerije i prostora za biblioteku	2023-2025	200.000 (procij. vrijedn.)		200.000				CZK, OBP
3.3.3.	Uspostavljanje Kreativnog haba u Bijelom Polju	2022-2024	1.535.000	1.535.000					MPNKS CG, OBP
3.3.4.	Izgradnja spomen doma Avdu Međedoviću	2022-2025	200.000	50.000	100.000	50.000			OBP
3.3.5.	Valorizacija Spomen kuće Miodraga Bulatovića	2022-2025	100.000 (procij. vrijedn.)	-	50.000	50.000			CZK, OBP
	Svega:3.3.1.-3.3.5.		2.285.000	1.835.000	350.000	100.000			

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja Privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
3.4.	Unaprjeđenje uslova za razvoj sporta								
3.4.1.	Rekonstrukcija Gradskog stadiona - zapadna tribina sa krovom	2022-2024	500.000 (procij. vrijedn.)			500.000			FSCG i OBP
3.4.2.	Rekonstrukcija atletske staze	2023-2025	200.000		100.000	100.000			CZSiR i OBP
3.4.3.	Zamjena busena i drenažnih cijevi na stadionu	2023-2025	100.000		100.000				CZSiR i OBP
3.4.4.	Izgradnja sportsko-rekreativnog centra "Otoka"- Faza 1 (procijenjena vrijednost)	2023-2026	350.000		175.000	175.000			CZSiR i OBP

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
3.4.5.	Izgradnja bazena za plivanje (procijenjena vrijednost)	2023-2026	3.000.000				1.500.000	1.500.000	JPP
3.4.6.	Izgradnja trim staze na Obrovu	2022-2024	100.000		100.000				OBP
3.4.7.	Izgradnja sportskih terena na ušću Bistrice	2023-2026	100.000		50.000	50.000			ŽLTO, CZSiR, OBP
3.4.8.	Izgradnja sportskog terena u Lješnici	2023-2026	100.000		100.000				CZSiR, OBP
3.4.9.	Izgradnja sportskih terena : Prijelozi, Brzava, Goduša i Cerovo	2023-2026	100.000		100.000				CZSiR, OBP
3.4.10.	Adaptacija sportskih poligona pri gradskim školama	2024-2026	100.000			100.000			
	Svega: 3.4.1-3.4.10		4.650.000		725.000	925.000	1.500.000	1.500.000	

4.

Specifičan cilj 4 : Unaprjeđenje tehničke infrastrukture

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.1.	Revitalizacija, rekonstrukcija i izgradnja elektro-energetskih objekata								
4.1.1.	Revitalizacija dalekovoda 10kV „Rasovo“	2022-2023	121.332				121.332		CEDIS
4.1.2.	Revitalizacija trafostanica 10/0,4 kV : - „Negobratina“ - „Loznice 3“ - „Rasovo Franca“ - „Strojtanica“ - „Zminac“ - „Kurilo“	2022-2023	13.914				13.914		CEDIS

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.1.3.	Rekonstrukcija dalekovod 35 kV - „Ribarevine-Šćepanica“ : -Rekonstrukcija dalekovodo 35 kV,,Vrelo –Čokrlije -Rekonstrukcija dalekovodo 35 kV,,Medanovići-Vrelo“ -ZTS Nedakusi -ZTS „Rasovo -ZTS „Gubavač -ZTS „Pruška“ -ZTS,,Kovren“ -ZTS „Lozna“ -ZTS Pavino Polje -ZTS „Čokrlije“ -ZTS,,Grad“ -ZTS „Gornji grad“ -BTS „Bole Načić -BTS Pošta -BTS „Rasovo“ -BTS,,Solidarnost“ -TS 10/0,4 kV „Rasadnik“	2022-2023	180.000 125.000 160.000 400.000 47.400 47.400 100.000 50.000 50.000 26.000 13.000				180.000 125.000 160.000 400.000 47.400 47.400 100.000 50.000 50.000 26.000 13.000		CEDIS

	-TS 10/0,4 kV „Dom zdravlja“		26.000				26.000		
	-TS 10/0,4 kV „Robna kuća“		26.000				26.000		
	-TS 10/0,4 kV „Konfekcija Jekon“		47.400				47.400		
	-TS 10/0,4 kV „Lipnica“		47.400				47.400		
	-TS 10/0,4 kV „Štamparija“		47.400				47.400		
	-TS 10/0,4 kV „Transservis“		17.000				17.000		
	-TS 10/0,4 kV „Distribucija“								
	-TS 10/0,4 kV „Zgrada 3x12 stanova“		24.400				24.400		
4.1.4.	-Rekonstrukcija nadzemnog voda Crnča-Ivanje	2022-2026	71.585				71.585		CEDIS
	-Zamjena podzemnog kabla na dalekovodu 10 kV „Slijepač Most- Mijatovo Kolo“		16.500				16.500		
	-Zamjena transformatora 4MVA transformatorom 8 MVA UTS 35/10 kV Nedakusi		99.000				99.000		

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.1.5.	Rekonstrukcija NN mreže–centar grada	2022-2023	52.882				52.882		CEDIS
4.1.6.	Rekonstrukcija niskonaponske mreže na selu	2022-2026	500.000				500.000		CEDIS
4.1.7.	Izgradnja DTS 10/04 KV - „Loznice“ - „Rasovo-Rastoka“	2022-2026	119.748				119.748		CEDIS
4.1.8.	Izgradnja STS 10/0,4 kV: „Majstorovina“ ; „Rastoka“ sa priključnim dalekovodom za Majstorovinu; Čeoče sa priključnim 10 kV vazdušnim vodom 1,5 km	2022-2025	254.118				254.118		CEDIS

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.1.9.	Izgradnja TS 10/0,4 kV „Cmiljača“ 1x630 kVA; žičara Cmiljača (1000 kVA) sa 10 kV kablom; vizitoring 1x250 kVA	2022-2023	253.000				253.000		CEDIS
4.1.10.	Izgradnja NDTs „Sutivan“ sa priključnim kablovskim vodom 1,0 km	2022-2024	99.000				99.000		CEDIS
4.1.11.	Izgradnja dalekovoda: 10 kV vod od TS 35/10 kV Nedakusi (10 kV izvod Gubavač) do AB stuba 500 m.; MBTS STS „Sutivan“ ; Od STS „Strojtanica“ do STS „Njegnjevo“ 1,0 km ; Portalni stub Konatari i TS	2022-2023	200.000				200.000		CEDIS

	„Lukoil“ ; Od KZ stuba kod Bećirovća AB stuba preko pruge 200 m ¹ ; Veza MBTS Rasadnik NDTs Klanac (dio kabla od magistralnog puta do MBTS Klanac) 200 m.								
4.1.12.	- Izgradnja NN priključni kabal za vodovod PPOO A4x50 mm²-430 M ; NN mreža x POO 4x240 mm² -150 MNN mreža x 0/A4x70 mm² M NKRO 6-HAN ; NN mreža x POO –A 4x240mm²-60 M ; NN mreža x00/A 4x70 mm²-900 m¹ i NKRO 3-Kukulje-Sutivan. - Izgradnja podzemnog NN kablovskog voda u Industrijskoj zoni.	2022-2023	73.300				73.300		CEDIS
			15.750				15.750		

	-Izgradnja podzemnog NN kablovskog voda ul. „Muniba Kučevića“ -Izgradnja NN izvoda voda „Babića Brijeg“.		10.500 4.000				10.500 4.000		
4.1.13.	Izgradnja STS10/04 kV -„Kanje“ -„Milovo“ -„Bistrica-Žiljak“ 2 -„Slijepač Most“ - Ponikvice -„Šljepašnica“ sa priključnim DV (1500m). -„Bioča“sa priključ. DV (200m ¹) i uklapanjem u NN mrežu.	2022-2026	32.050 39.050 22.000 39.000 39.000 32.000 21.000				32.050 39.050 22.000 39.000 39.000 32.000 21.000		CEDIS
4.1.14.	Izgradnja DTS 10/04 KVA „Lješnica“	2022-2025	59.780				59.780		CEDIS

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.1.15.	Izgradnja TS 10/0,4 kV (630 kVA) „Kruševo“ sa priključnim vodom (1000m) i uklapanjem u NN mrežu	2022-2025	80.000				80.000		CEDIS
4.1.16.	Izgradnja 10 KV voda iz MBTS „Sutivan“- STS Sutivan	2022-2025	45.000				45.000		CEDIS
4.1.17.	-Izgradnja TS 10/0,4 kV (630 kVA) „Šurevice“ sa priključnim vodom (200m) -Izgradnja MBTS 10/0,4 kV -630 kVA Sportski centar	2024	40.000 70.200				40.000 70.200		CEDIS
4.1.18.	Izgradnja STS 160 kVa „Žaljevo 2“ sa priključnim dalekovodom (1,6 km) i NNM (0,3 km) Potrk	2024	76.300				76.300		CEDIS

4.1.19.	Ugradnja reklozera na dalekovodu DV Slijepač most-Žurena	2024	100.000				100.000		
4.1.20.	Nabavka opreme i radovi na uzemljenju 10 KV neutralne tačke transformatora u TS 35/10 KV Nedakusi	2024	95.000				95.000		CEDIS
4.1.21.	Nabavka opreme i radovi na uzemljenju 10 KV neutralne tačke transformatora u TS 35/10 KV Medanovići	2024	95.000				95.000		CEDIS
4.1.22.	Ugradnja glavnog upravljačkog ormara sa RTU uređajem i ožičenje u TS 35/10 kV „Medanovići	2023	89.250				89.250		CEDIS
	Svega:4.1.1-4.1.22.		4.313.659				4.313.659		

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.2.	Rekonstrukcija i izgradnja vodovodne mreže								
4.2.1.	Rekonstrukcija glavnog gradskog vodovoda ACC Ø 300 od Ravne Rijeke (kuća Konatarar) do kružnog toka na Ribarevinama	2022-2025	237.000	200.000	37.000				UJR I OBP
4.2.2.	Rekonstrukcija čeličnog cjevovoda ČC Ø 100 od Ravne Rijeke do restorana „Dolina mira“ L=2000 m u sklopu rekonstrukcije puta „Ribarevina – Slijepač most“	2022-2025	35.000		35.000				OBP

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.2.3.	Izmještanje (rekonstrukcija) vodovodne mreže (zajedno sa kanalizacijom) od objekta „Voli“ do Dobrakova ispod magistralnog puta 6,00km	2022-2026	600.000	300.000	100.000	200.000			Uprava za Saobraćaj I OBP
4.2.4	Rekonstrukcija gradskog cjevovoda ACC 100 mm za naselje Nedakusi (ul. Čamila Sijarića)	2022-2025	150.000	100.000	50.000				UJR I OBP
4.2.5.	Izgradnja vodovodne mreže u mjesnim centrima Opštine (Srđevac, Laholo, Kostiće i Poda).	2022-2025	300.000	200.000	50.000	50.000			UJR I OBP
4.2.6.	Izgradnja glavnog cjevovoda Ø500mm, L=4.115 m, od izvorišta Bistrice (nova	2022-2024	1.650.000			1.650.000			UJR I OBP

	kaptaža) do nove hlorne stanice u Ravnoj Rijeci (nove prekidne komore) zbog obezbjeđenja dovoljnih količina vode za grad i proširenje gradske vodovodne mreže planirane prema naselju Zaton								
4.2.7.	Rekonstrukcija vodovoda u Sokocu	2022-2024	65.000		25.000	40.000			OBP i MZ
4.2.8.	Rekonstrukcija vodovoda na Bjelasici (za Femića rupe i Lokve)	2022-2024	110.000		40.000	70.000			OBP i MZ
4.2.9.	Izgradnja vodovoda Babića Brijeg sa pumpnim postrojenjem i rezervoarima	2022-2024	241.000	141.000	100.000				UJR i OBP
4.2.10.	Izgradnja vodovoda za naselje Bistrica sa izvorišta "Banjica"	2022-2024	200.000		200.000				OBP

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.2.11.	Nastavak radova na izgradnji vodovoda Pavino Polje-Mahala	2022	50.000		50.000				OBP
4.2.12.	Izgradnja vodovoda Pisana Jela	2022-2024	50.000		15.000	35.000			OBP
4.2.13.	Rkonstrukcija vodovoda „Studenac“ Lozna	2022-2024	50.000		15.000	35.000			OBP
4.2.14.	Izgradnja rezervoara sa potisnom pumpom za visoke zone u Dobrakovu-V faza	2022-2024	100.000 (Procijenjena vrijednost)		35.000	65.000			OBP
4.2.15.	Završetak vodovoda za Boljaninu, Crvioče i Zminac	2022-2024	173.000		58.000	115.000			OBP i MZ
4.2.16.	Izgradnja vodovoda u Baricama	2022-2025	20.000		7.000	13.000			OBP i MZ

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.2.17.	Nastavak izgradnje vodovoda za Negobratinu	2022-2024	30.000		10.000	20.000			OBP i MZ
4.2.18.	Izgradnja vodovoda za Obrov sa gradskog cjevovoda	2022-2025	581.000	100.000	100.000	381.000			UJR i OBP
4.2.19.	Izgradnja vodovoda Gubavač-Bijela voda	2022-2024	11.000		11.000				OBP i MZ
4.2.20.	Nastavak izgradnje vodovoda na Trumbarinama	2022-2025	50.000		20.000	30.000			OBP i MZ
4.2.21.	Rekonstrukcija kaptaže u Bioču i završetak bazena u Gojevićima	2023-2024	15.000	-	15.000				OBP i MZ
	Svega:4.2.1-4.2.21.		4.718.000	1.041.000	973.000	2.704.000			

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.3.	Rekonstrukcija i izgradnja saobraćajne infrastrukture								
4.3.1.	Rekonstrukcija željezničke infrastrukture								
4.3.1.1	Rekonstrukcija i adaptacija željezničke stanice Bijelo Polje za potrebe granične stanice	2022-2024	1.927.456	762.456		1.165.000			ŽI CG
4.3.1.2	Rekonstrukcija željezničkog stajališta u Lješnici	2022-2024	200.000				200.000		ŽI CG
	Svega: 4.3.1.1-4.3.1.2.		2.127.456	762.456		1.165.000	200.000		
4.3.2.	Rekonstrukcija i izgradnja putne infrastrukture								

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.3.2.1	Rekonstrukcija autobuske stanice u Nedakusima	2022-2024	500.000 (Procij. vrijedn.)	300.000	200.000				UJR I OBP
4.3.2.2	Rekonstrukcija magistralnih puteva M-2.1. i M-2, Lepenac-Ribarevine-Poda-Berane	2022-2024	2.000.000 (procij. vrijedn. 36 miliona €)	2.000.000					US
4.3.2.3	Rekonstrukcija puta Srđevac-Sušica 19,4 km, I faza L=9,4 km	2022-2024	1.164.000 (Procij. vrijedn.)	1.164.000					UJR I OBP
4.3.2.4.	Rekonstrukcija puta Rasovo-Boljanina-Zminac za uključenje na auto put Bar-Boljare	2022-2024	2.000.000 (Procij. vrijedn.)	2.000.000					UJR I OBP
4.3.2.5.	Rekonstrukcija puta Šćepanica-Godijevo 8,2 km	2022-2024	1.300.000 (Procij. vrijedn.)	1.300.000					UJR I OBP

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.3.2.6.	Rekonstrukcija puta sa vodovodom Ø300 Bijelo Polje-Rasovo-Njegnjevo-Gubavač-Bistrica 18,00 km	2022-2024	4.500.000	4.400.000	100.000				UJR I OBP
4.3.2.7	Izgradnja saobraćajnice od priključka na magistralni put M21 u naselju Ribnik, kroz naselje Pripčiči, sa izgradnjom priključka na magistralni put M2 u mjestu Ribarevine	2022-2024	3.000.000 (Procij. vrijedn.)	3.000.000					UJR I OBP
4.3.2.8	Izgradnja mosta na Ljubovići u Čokrlijama	2022-2024	50.000		50.000				OBP

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.3.2.9	Izgradnja mosta na Ljubovići kod restorana „Dolina mira“ prema Dvorištima	2022-2024	40.000		40.000				OBP
4.3.2.10	Rekonstrukcija mosta na rijeci Ljubovići na lokalnom putu Babajići - Rajkovići	2022-2025	50.000		50.000				OBP
4.3.2.11	Rekonstrukcija puteva asfaltnim zastorom u mjesnim zajednicama u dužini od 65,00 km	2022-2026	5.200.000	3.000.000	2.200.000				UJR I OBP
4.3.2.12	Rekonstrukcija i adaptacija makadamskih puteva sa tamponom L=150 km	2022-2026	2.000.000		2.000.000				OBP
	Svega: 4.3.2.1-4.3.2.12.		21.804.000	17.164.000	4.640.000				

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.4.	Rekonstrukcija i izgradnja stambenih i komunalnih objekata								
4.4.1.	Uređenje lijeve obale rijeke Lim (šetalište sa biciklističkom stazom) od vatrogasnog doma do ulice „Limska“ – Dom zdravlja	2022-2025	2.300.310					2.300.310	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede CG-Uprava za vode I OBP
4.4.2.	Uređenje desne obale rijeke Lim od pješačkog mosta u Loznicama do gradskog mosta-Nikoljac	2023-2026	3.862.900					3.862.900	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede CG-Uprava za vode I OBP

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.4.3.	Izgradnja autostajališta od Dobrakova do Sl. Mosta	2022-2024	200.000		200.000				OBP
4.4.4.	Izgradnja objekta za mjesni centar Potkrajci	2020-2021	100.000 (Procij. vrijedn.)		50.000	50.000			OBP i MZ
4.4.5.	Izgradnja omladinskog doma u Mjesnom centru Tomaševo	2020-2021	100.000 (Procij. vrijedn.)		50.000	50.000			OBP i MZ
4.4.6.	Izgradnja omladinskog doma u Mjesnom centru Lozna	2020-2021	100.000 (Procij. vrijedn.)		50.000	50.000			OBP i MZ
4.4.7.	Rekonstrukcija omladinskog doma u Mjesnom centru Ravna Rijeka	2022-2025	20.000		20.000				OBP i MZ

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.4.8.	Rekonstrukcija omladinskog doma u Pavinom Polju	2022-2025	30.000		30.000				OBP i MZ
4.4.9.	Adaptacija prostorija za društveni život u Gubavču	2022-2025	30.000		30.000				OBP i MZ
4.4.10.	Izgradnja stambenih objekata u naselju Ribarevine (20 stambenih jedinica za penzionere)	2022-2024	400.000			400.000			Fond PIO
4.4.11.	Regulisanje stambenih pitanja socijalno ugroženih građana RAE populacije u Bijelom Polju	2022-2024	320.000		160.000	160.000			Organizacija HELP i OBP
4.4.12.	Rekonstrukcija građevinskog objekta DOO „Komunalno-Lim“ ul. „Voja Lješnjaka“ Pruška	2022-2024	382.450		382.450				OBP

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.4.13.	Zamjena rasvjete sa led sijalicama	2022-2024	1.000.000		200.000	800.000			OBP
4.4.14.	Izgradnja javne rasvjete u - Pavinom Polju, Kovrenu i Bliškovu - Ribarevinama i do škole u Ravnoj Rijeci - Javne rasvjete uz magistralni put u Zatonu i MZ Cerovo	2022-2024	50.000 30.000 100.000		25.000 15.000 50.000		25.000 15.000 50.000		OBP i MZ
4.4.15.	Adaptacija prostora Službe zaštite i spašavanja	2022	135.100	135.100					MUP CG
4.4.16.	Izgradnja gradskog toaleta		50.000		50.000				OBP
	Svega: 4.4.1-4.4.16		9.210.760	135.100	1.312.450	1.510.000	90.000	6.163.210	

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.5.	Rekonstrukcija i izgradnja objekata zaštite životne sredine								
4.5.1.	Projektovanje Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i izgradnja I faze	2022-2025	6.045.800			2.993.000		3.052.800	OBP (kredit) EIB i WBIF (donacija)
4.5.2.	Izgradnja glavnog kanalizacionog kolektora 541 metar od zgrade „Petoljetka“ do rijeke Lješnice	2022-2025	109.000		109.000				OBP
4.5.3.	Rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove sekundarne kanalizacione mreže u centralnoj i industrijskoj zoni prema Idejnom projektu	2022-2026	3.067.532			3.067.532			UJR i OBP

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.5.4.	Projektovanje i izgradnja Regionalnog centra za čvrsti komunalni otpad (prema Državnom planu za upravljanje otpadom) i Postrojenja za neškodljivo uklanjanje nusproizvoda životinjskog porijekla - Sjeverni region CrneGore	2022-2026	22.340.734 (Procij. vrijedn.)			14.340.734		8.000.000	UJR I OBP
4.5.5.	Projektovanje i izgradnja atmosferske kanalizacije, faza 1 - centralna zona grada	2023-2026	3.816.746			3.816.746			UJR I OBP
4.5.6.	Otkup zemljišta za izgradnju obj.-Reg. cent. za uprav. otpadom	2022-2026	201.795	201.795					OBP

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

R.b.	Naziv projekta/aktivnost	Vremenski okvir faza realizacije	Planirana investicija ulaganje za 2022-2026 godinu u €	Izvor finansiranja Budžet CG u €	Izvor finansiranja JLS u €	Izvor finansiranja Donacija EU i dr. fondovi u €	Izvor finansiranja privatni i dr. kapital u €	Izvor finansiranja Kredit u €	Nadležna institucija
4.5.7.	Izgradnja reciklažnih dvorišta	2024-2026	150.000		150.000				OBP i doo „Komunalno-Lim“
4.5.8.	Izgradnja pristupnog puta do Regionalnog centra za upravljanje otpadom	2022-2025	5.000.000 (Procij. vrijedn.)	5.000.000					UJR I OBP
4.5.9.	Izgradnja azila za napuštene životinje	2022-2025	400.000 (Procij. vrijedn.)	200.000	200.000				OBP
	Svega: 4.5.1-4.5.9.		41.131.607	5.401.795	459.000	24.218.012		11.052.800	
	Ukupno		117.521.682	48.051.351	10.058.450	31.022.012	9.603.659	18.786.210	

Polazeći od kretanja ukupnog prihoda privrede Bijelog Polja (rast 5% godišnje), Programa „Evropa sad“ po kojem se zarade povećavaju 17% a prihodi opštinskog budžeta smanjuju 74% po osnovu poreza na promet fizičkih lica i poreza na prirez kao i naknade gubitka po tom osnovu iz državnog budžeta, daje se pregled projekcije budžetskih prihoda i mogućnosti finansiranja kapitalnih projekata iz lokalnog budžeta :

Tabela br. 42: Struktura budžeta prema namjenama

Godina	Operativni budžet	Kapitalni budžet	Ukupno
2021	11.504.229	2.968.199	14.472.428 (rebalans)
2022	11.208.701	4.387.299	15.596.000
2023	12.817.000	3.183.000	16.000.000
2024	13.330.000	3.310.000	16.640.000
2025	13.865.000	3.440.000	17.305.000
2026	14.557.000	3.613.000	18.170.000

Odnos između operativnog i kapitalnog Budžeta planiran je jednako u svim godinama 79,5% prema 20,5% na bazi odnosa uspostavljenih 2021. godine.

Tabela br. 43: Struktura primitaka prema izvorima finansiranja

Godina	Sopstveni prihodi	Ustupljeni prihodi	Naknada po osnovu preraspodjele ustupljenih prihoda i egalizacioni fond	Ukupno
2021	4.067.428	4.655.000	5.750.000	14.472.428 (rebalans)
2022	4.236.000	5.860.000	5.500.000	15.596.000
2023	4.732.000	1.200.000	10.068.000	16.000.000
2024	4.921.000	1.248.000	10.471.000	16.640.000
2025	5.118.000	1.298.000	10.889.000	17.305.000
2026	5.333.000	1.395.000	11.442.000	18.170.000

Odnosi između sopstvenih prihoda, ustupljenih prihoda i donacija uspostavljeni su na odnosima uspostavljenim u 2021. godini s tim što su od 2022-2026. god. korigovani sa intencijama Programa „Evropa sad“ (7,6% prema 29,4% i prema 63,0%).

SPECIFIČNI CILJ 5

4.6. DALJI RAZVOJ DEMOKRATSKIH ODNOSA, DIJALOGA I TOLERANCije

4.6.1. Razvoj demokratskih odnosa

Demokratija je oblik vladavine ali i način društvenog življenja i odnosa u društvu. To je sistem vladavine većine naroda ali koji ima izvjesne principe iz kojih izvire princip većine. U istoriji postoji mnogo primjera u kojima "tiranija većine" nije bila ništa bolja od "tiranije manjine". Nema demokratije bez demokrata. Demokratijom se naziva onaj politički sistem u kojem svi građani imaju slobode, politička prava i svi su jednaki pred Zakonom.

Demokratske vrijednosti i načela treba da budu osnovni princip i vladajućih stranaka i opozicije, kako u izbornoj utakmici tako i u odnosu na biračko tijelo. Izborni raspleti u demokratijama pretpostavljaju tolerantan odnos većine prema manjinama uz racionalno uvažavanje manjinskih prava i interesa.

Politička mudrost demokratije je u tome da svi učestvuju u upravljanju državom. Međutim, i u politici kao i drugdje važi pravilo da odluke donose sposobni stručnjaci. Bez obrazovanja i prosvjeđivanja demokratija postaje opasna stvar i sredstvo u rukama vještih agitatora.

Demokratija kao politički sistem štiti i prava manjinskih grupa, bilo političke, vjerske, etničke ili neke druge prirode. Zato je zadatak demokratije ne samo da štiti pravo na izražavanje slobodnog mišljenja već i da Zakonski sankcioniše i uskraćuje pravo javnog govora svima onima koji šire govor mržnje i na taj način otvoreno pokazuju da ne poštuju prava drugih i pravo na različito mišljenje. Suština demokratije jeste u razgovoru (dijalogu) i uzajamnom razumijevanju i poštovanju. Pružena ruka je znak odricanja od svoje premoći.

Indikator razvoja demokratskih odnosa je stepen decentralizacije funkcije upravljanja.

4.6.2. Unapređenje dijaloga i tolerancije

Dijalog je istinska potreba slobodnog čovjeka i njegovih demokratskih uvjerenja da se do rješenja problema jedino dolazi uvažavanjem nužne mjere kulture razlika i posebnosti.

Prisustvo svijesti o dijalogu je potreba za razgovorom a ne naređenjem kojim se uskraćuje pravo na različitost misli. Dijalog je kontinuirano traganje za bliskošću mogućeg i objektivnog koje ljude okuplja oko zajedničkih interesa i potreba. U dijalogu

se traži i dolazi do istine i to otvorenim procesom i stalnom provjerom svojih stavova i mišljenja. Partnerstvo u dijalogu podrazumijeva kulturu, racionalnost, toleranciju i kompromis. Dijalog je formula za rješavanje sporova i sukoba, pronalaženje mogućih rješenja u različitosti.

Njegujući i poštujući dijalog uz spremnost i strpljenje da se sasluša drugi, demokratske civilizacije afirmišu zajednički život, multikulturu i bogastvo potreba uz uvažavanje razlika, bez potresa i sukoba u traganju za zajedničkim dobrom.

Kultura i kvalitet dijaloga podrazumijevaju ravnopravne sagovornike odnsono partnere koji će uz međusobno uvažavanje, toleranciju i argumente, dijalog učiniti civilizacijskom potrebom. Neprijateljstvo u dijalogu je nedostatak kulture, tolerancije, kompromisa, nezrelosti za javno sučeljavanje suprotnosti u cilju pronalaženja novih, boljih, mogućih i realnih rješenja. Dijalog sa prisustvom neprijateljstva je korak ka sukobu i novim udaljavanjima od otvorene komunikacije. Put do civilizacionog i demokratskog društva nemoguć je bez javne debate i bez dijaloga, a bježanje od argumentovne rasprave i međusobnog uvažavanja put je ka napuštanju demokratskih sloboda.

Istorijsko iskustvo mnogih naroda pokazuje da je uvažavanje različitosti i izgradnje tolerantnog društva vrlo složen proces, te da zajednica treba da dostigne zrelost da bi te vrijednosti usvojila. Obaveza na toleranciju je prevashodno obaveza većine. Multikulturalizam je karakteristika savremenih društava koju odlikuje postojanje više zajednica od kojih svaka ima posebnu kulturu. Njegovanje svih kultura u multinacionalnim zajednicama znači mogućnost njihovog međuticaja, prožimanja i zajedničkog napredovanja. U suprotnom kao posledica javlja se agresivni nacionalizam i monokulturalnost.

Indikator unapređenja dijaloga i tolerancije jeste povećanje učešća većine u donošenju Odluka u SO-e i njenim tijelima.

V POGLAVLJE – Akcioni planovi za sprovođenje Strateškog plana razvoja 2022-2026. god. za 2022. god. i 2023. god.

U skladu sa procjenom mogućnosti finansiranja iz raspoloživih izvora, već započetom realizacijom određenih prioritetnih projekata, tehničkom pripremljenošću projekata planiranih za realizaciju u periodu 2022-2026 godine, kao i njihovom aktuelnošću sa stanovišta potreba lokalnog stanovništva donosi se sledeći Akcioni plan za sprovođenje strateškog plana razvoja 2022-2026 u 2022 godini.

5.1. AKCIONI PLAN ZA SPROVOĐENJE STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA 2022-2026 U 2022. GODINI

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Izgradnja otkupnog centra poljoprivrednih proizvoda-faza 1	Otkup poljoprivr. proizvoda	2022-2024	DOO Mesopromet, Hilmija Franca	DOO Put Gros, Hasan Ramović	500.000			500.000	Količina otkupljenih proizvoda u tonama
Podsticajne mjere iz agro budžeta i budžeta opštine za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja	Povećanje proizvodnje	2022	Sekretarijat za preduzet. i ekon. razvoj, Slobodan Jelić	Sekretarijat za održivi i ruralni razvoj, Jasmin Čorović	700.000	500.000	200.000		Procenat rasta broja korisnika
Nastavak radova na valorizaciji planine Bjelasice	Povećanje broja posjetilaca i noćenja	2022-2024	UJR	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić	3.000.000	3.000.000			Broj korisnika/turista

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Nastavak radova na valorizaciji Đalovića pećine	Povećanje broja posjetilaca i noćenja	2022-2024	UJR	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić	3.000.000	3.000.000			Broj korisnika/turista
Izgradnja, obilježavanje i mapiranje turističkih pješačkih planinskih staza na Bjelasici i u reonu Đalovića klisure (dužine 40+40 km)	Afirmacija rekreativnih aktivnosti	2022-2023	Turistička organizacija, Violeta Obradović		100.000		50.000	50.000 Donacija	Broj korisnika/turista
Uređenje Izletišta "Kisjele vode" sa sportskim sadržajima	Povećanje broja posjetilaca i noćenja	2022-2023	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić		200.000	100.000		100.00	Godišnji prihod
Rekonstrukcija prostorija nove bolnice za smještaj internog odjeljenja	Bolji uslovi rada	2022	Opšta bolnica, Dr Kenan Erović	MZ CG	1.400.000	1.400.000			Anketa o poboljšanju uslova
Revitalizacija dječijeg odjeljenja Opšte bolnice	Bolji uslovi rada	2022	Opšta bolnica, Dr Kenan Erović	Hemias, Hajriz Brčvak	300.000			300.000 Donacija	Anketa o poboljšanju uslova

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Nabavka magnetne rezonance	Osavremenja dijagnostike	2022	Opšta bolnica, Dr Kenan Erović	MZ CG	800.000	800.000			Broj korisnika
Nastavak radova na izgradnji OŠ "Dušan Korać" u Pruškoj	Bolji uslovi rada	2022	UJR	MPNKS CG	500.000	500.000			Anketa o poboljšanju uslova
Izgradnja predškolske ustanove (jaslice i vrtić) gornji grad	Upis novih 230 vaspitanika	2022-2024	UJR	MPNKS CG	200.000	200.000			Broj vaspitanika
Izgradnja fiskulturne sale u OŠ "Pavle Žižić" Njegnjevo	Obezbjed. uslova za fizičko vaspitanje	2022-2024	UJR	MPNKS CG	200.000	200.000			Obezbjeden je uslova za fizičko vaspitanje
Rekonstrukcija zgrade OŠ "Krstoradojević" u Tomaševu	Poboljšanje uslova rada	2022	MPNKS CG		40.000		40.000		Anketa o poboljšanju uslova
Rekonstrukcija zgrade OŠ "Mladost" Kanje	Poboljšanje uslova rada	2022	MPNKS CG		53.000	53.000			Anketa o poboljšanju uslova

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Završetak rekonstrukcije zgrade Muzeja – II faza – ljetnja pozornica i uređenje platoa	Poboljšanje uslova rada	2022	MPNKS CG		150.000	100.000	50.000		Porast broja posjetilaca
Uspostavljanje Kreativnog haba u Bijelom Polju	Poboljšanje uslova za razvoj umjetnosti	2022-2024	UJR	MPNKS CG	130.200	130.200			Broj kreacija
Rekonstrukcija Gradskog stadiona - zapadna tribina sa krovom	Poboljšanje uslova za razvoj sportskih aktivnosti	2022-2024	FSCG		300.000			300.000	Broj posjetilaca na stadionu
Izgradnja sportskih terena : Prijelozi, Brzava, Goduša i Cerovo	Stvaranje uslova za razvoj sportskih aktivnosti	2022-2025	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić		25.000		25.000		Broj sportista

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Revitalizacija trafostanica 10/0,4 kV - „Negobratina“ - „Loznice 3“ - „Rasovo Franca“ - „Strojtanica“ - „Zminac“ - „Kurilo“	Unaprijeđenje snabdijevanja električnom energijom	2022	CEDIS		13.914			13.914	Povraćaj na kvalitet funkcionisanja prema tehničkim mogućnostima
Revitalizacija dalekovoda 10kV „Rasovo“	Stabilnost prenosa električne energije	2022	CEDIS		121.332			121.332	Povraćaj na kvalitet funkcion. prema tehničkim mogućn.
Rekonstrukcija dalekovod 35 kV - „Ribarevine-Ščepanica“	Stabilnost prenosa električne energije	2022	CEDIS		180.000			180.000	Povraćaj na kvalitet funkcion. prema tehničkim mogućn.

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Rekonstrukcija -TS 10/0,4 kV „Dom zdravlja“ -TS 10/0,4 kV „Robna kuća“ -TS 10/0,4 kV „Konfekcija Jekon“ -TS 10/0,4 kV „Distribucija“ -TS 10/0,4 kV „Zgrada 3x12 stanova“	Unaprijeđenje snabdijevanja električnom energijom	2022	CEDIS		132.400			132.400	Povraćaj na kvalitet funkcionisanja prema tehničkim mogućnostima
Rekonstrukcija ZTS „Gornji grad“	Unaprijeđenje snabdijevanja električnom energijom	2022	CEDIS		47.400			47.400	-II-
Rekonstrukcija nadzemnog voda Crnča-Ivanje	Stabilnost prenosa električne energije	2022	CEDIS		71.585			71.585	-II-

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Zamjena podzemnog kabla na dalekovodu 10 kV "Slijepač Most-Mijatovo Kolo"	Stabilnost prenosa električne energije	2022	CEDIS		16.500			16.500	-II-
Rekonstrukcija NN mreže—centar grada	Stabilnost prenosa električne energije	2022	CEDIS		52.882			52.882	-II-
Izgradnja DTS 10/04 KV - „Loznice“ - „Rasovo-Rastoka“	Stabilnost snabdijevanja električne energije	2022	CEDIS		119.748			119.748	Obezbjeđ. stabilnosti snabdijev. električne energije
Izgradnja STS 10/0,4 kV: „Majstorovina“ ; „Rastoka“ sa priključnim dalekovodom za Majstorovinu; Čeoče sa priključnim 10 kV vazdušnim vodom 1,5 km	Stabilnost snabdijevanja električne energije	2022	CEDIS		254.118			254.118	Obezbjeđ. stabilnosti snabdijev. električne energije

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Izgradnja NDTs „Sutivan“ sa priključnim kablovskim vodom 1,0 km	Stabilnost snabdijevanja električne energije	2022	CEDIS		99.000			99.000	Stabilnost snabdijev. električne energije
Izgradnja NN priključni kabal za vodovod PPOO A4x50 mm ² -430 M ; NN mreža x POO 4x240 mm ² -150 MNN mreža x 0/A4x70 mm ² M NKRO 6-HAN ; NN mreža x POO –A 4x240mm ² -60 M ; NN mreža x00/A 4x70 mm ² -900 m ¹ i NKRO 3-Kukulje-Sutivan	Stabilnost snabdijevanja električne energije	2022	CEDIS		73.300			73.300	Stabilnost snabdijev. električne energije
-Izgradnja podzemnog NN kablovskog voda u Industrijskoj zoni	Stabilnost snabdijevanja električne energije	2022	CEDIS		32.250			32.250	Stabilnost snabdijev. električne energije

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

-Izgradnja podzemnog NN kablovskog voda ul. „Muniba Kučevića“ -Izgradnja NN izvoda voda „Babića Brijeg“									
Izgradnja TS 10/0,4 kV (630 kVA) „Kruševo“ sa priključnim vodom (1000m) i uklapanjem u NN mrežu	Stabilnost snabdijevanja električne energije	2022	CEDIS		80.000			80.000	Stabilnost snabdijev. električne energije
-Izgradnja TS 10/0,4 kV (630 kVA) „Šurevice“ sa priključnim vodom (200m) i uklapanjem u NN mrežu	Stabilnost snabdijevanja električne energije	2022	CEDIS		40.000			40.000	Stabilnost snabdijev. električne energije
Izgradnja vodovoda Babića Brijeg sa pumpnim postrojenjem i rezervoarima	Obezbjed. dovoljnih količina vode Babića Brijega	2022	UJR		50.000		50.000		Broj potrošača

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja	Budžeta Crne Gore	Budžeta JLS	Ostali izvori	Indikatori
Izgradnja glavnog cjevovoda Ø500mm, L=4.115 m, od izvorišta Bistrice (nova kaptaža) do nove hlorne stаницe u Ravnoj Rijeci (nove prekidne komore) zbog obezbjeđ. dovoljnih kol. vode za grad i proširenje gradske vodovodne mreže planirane prema naselju Zaton	Obezbjeđ. dovoljnih količina vode za grad i prigradska područja	2022	UJR		150.000	100.000	50.000		Obezbjeđ. stabilnog snabdijev. vodom
Izgradnja vodovoda za naselje Bistrica sa izvorišta "Banjica"	Obezbjeđ. dovoljnih količina vode	2022	UJR		200.000		200.000		Broj novih potrošača
Nastavak radova na izgradnji vodovoda Pavino Polje-Mahala	Obezbjeđ. dovoljnih količina vode	2022	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić		50.000		50.000		Broj novih potrošača

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Rekonstrukcija i adaptacija željezničke stanice Bijelo Polje za potrebe granične stanice	Poboljšanje funkcije	2022-2024	ŽICG		500.000			500.000	Poboljšanje uslova funkcion.
Rekonstrukcija magistralnih puteva M-2.1.i M-2, Lepenac-Ribarevine-Poda-Berane (procij. vrijednost 36 miliona €)	Poboljšanje uslova i sigurnosti u saobraćaju	2022-2024	US		1.000.000	1.000.000			Poboljšanje uslova funkcion.
Rekonstrukcija puta Srđevac-Sušica 19,4 km, I faza L=9,4 km	Poboljšanje uslova i sigurnosti u saobraćaju	2022-2024	UJR		500.000	500.000			Poboljšanje uslova funkcion.
Rekonstrukcija puta sa vodovodom Ø300 Bijelo Polje-Rasovo-Njegnjevo-Gubavač-Bistrica 18,00 km	Poboljšanje uslova i sigurnosti u saobraćaju	2022-2024	UJR		1.000.000	1.000.000			Poboljšanje uslova funkcion.

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Rekonstrukcija puteva asfaltnim zatorom u mjesnim zajednicama u dužini od 13,00 km	Poboljšanje uslova i sigurnosti u saobraćaju	2022	UJR	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić	1.040.000	540.000	500.000		Poboljšanje uslova funkcion.
Rekonstrukcija i adaptacija makadamskih puteva sa tamponom u dužini od 150,00 km	Poboljšanje uslova i sigurnosti u saobraćaju	2022	Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove, Duško Ružić		400.000		400.000		Poboljšanje uslova funkcion.
Izgradnja mosta na Ljubovići kod restorana „Dolina mira“ prema dvorištima	Povezivanje sa magistralnim putem	2022	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić		40.000		40.000		Broj korisnika
Izgradnja glavnog kanalizacionog kolektora 541 metar od zgrade „Petoljetka“ do rijeke Lješnice	Zaštita životne sredine	2023	Direkcija za izgradnju i investicije Opštine Bijelo Polje, direktor Milanko Minić	DOO „Vodovod Bistrica“, Izvršni direktor Milan Bulatović	109.000		109.000		Obezbjed. uslova za funkcion. postrojenja

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Uređenje lijeve obale rijeke Lim (šetalište sa biciklističkom stazom) od vatrogasnog doma do ulice „Limska“ – Dom zdravlja	Regulacija rijeke Lim, kanalizacioni kolektor i šetalište sa biciklističkom stazom	2022	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede CG	Direkcija za izgradnju i investicije, direktor Milanko Minić	1.000.000			1.000.000 kredit	Broj korisnika za rekreaciju i zaštita životne sredine
Izgradnja autostajališta od Dobrakova do Sl.Mosta	Čekaonica za putnike	2022	Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove, Duško Ružić		30.000		30.000		Broj putnika korisnika
Izgradnja stambenih objekata u naselju Ribarevine (20 stambenih jedinica za penzionere)	Rješavanje stambenih pitanja penzionera	2022	Fond PIO		400.000			400.000	Broj riješenih stambenih pitanja

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžeta Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Projektovanje i izgradnja Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i izgradnja I faze	Zaštita životne sredine	2022	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić	Ministarstvo ecol., prost. planir. i urban., DOO Procon i DOO „Vodovod Bistrica“	610.000			610.000 Donacija i kredit	Kvalitet prečišćene otpadne vode
Projektovanje i izgradnja Regionalnog centra za komunalni otpad (prema Državnom planu za upravljanje otpadom) i Postrojenja za neškodljivo uklanjanje nusproizvoda životinjskog porijekla - Sjeverni region Crne Gore	Zaštita životne sredine	2022	Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić	500.000		100.000	400.000 kredit Svjetska banka	Dnevne količine recikliranog komunalnog otpada
Svega:					20.511.629	13.123.200	1.894.000	5.494.429	

5.2. AKCIONI PLAN ZA SPROVOĐENJE STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA 2022-2026 U 2023. GODINI

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Izgradnja otkupnog centra poljoprivrednih proizvoda	Otkup poljoprivr. proizvoda	2023-2024	DOO Mesopromet, Hilmija Franca	DOO Put Gros, Hasan Ramović	2.000.000			2.000.000	Količina otkupljenih proizvoda u tonama
Podsticajne mjere iz agro budžeta i budžeta Opštine za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja	Povećanje proizvodnje	2023	Sekretarijat za preduzetništvo i ekonomski razvoj, Slobodan Jelić	Sekretarijat za održivi i ruralni razvoj, Jasmin Čorović	950.000	500.000	450.000		Procenat rasta broja korisnika
Nastavak radova na valorizaciji planine Bjelasice	Povećanje broja posjetilaca i noćenja	2023	UJR	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić	3.000.000	3.000.000		-	Broj korisnika/ turista
Nastavak radova na valorizaciji Đalovića pećine	Povećanje broja posjetilaca i noćenja	2023	UJR	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić	2.000.000	2.000.000		-	Broj korisnika/ turista
Uređenje Izletišta "Kisjele vode" sa sportskim sadržajima	Povećanje broja posjetilaca i noćenja	2023	Direkcija za izgradnju i investicije, Milanko Minić		200.000	100.000		100.000	Godišnji prihod

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Izgradnja predškolske ustanove (jaslice i vrtić) gornji grad	Upis novih 230 vaspitanika	2023-2024	UJR	MPNKS CG -	1.000.000 12.000	1.000.000 -	-	12.000	Broj vaspitanika
Izgradnja sportske sale u zgradi OŠ "Nedakusi"	Obezbjeđ. uslova za fizičko vaspitanje učenika	2023-2024	MPNKS CG	Opština Bijelo Polje	150.000	100.000	50.000		Obezbjeđ. uslova za fizičko vaspitanje
Rekonstrukcija fiskulturne sale Srednje stručne škole	Unaprjeđenje uslova za fizičko vaspitanje učenika	2023	MPNKS CG		200.000	200.000			Obezbjeđ. uslova za fizičko vaspitanje
Rekonstrukcija zgrade OŠ "Rifat Burdžović Tršo" u Loznoj i izgradnja zgrade područnog odjeljenja u Trubini	Unaprjeđenje obrazovanja učenika	2023	MPNKS CG	Opština Bijelo Polje	134.000	100.000	34.000		Poboljšav. uslova funkcion. objekta
Rekonstrukcija zgrade OŠ "21 Maj" u Goduši i uređenje sale u Crhlju	Unaprjeđenje obrazovanja učenika	2023	MPNKS CG	Opština Bijelo Polje	54.000	40.000	14.000		Poboljšav. uslova funkcion. objekta

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Izgradnja zgrade područnog odjeljenja Pripčići-OŠ „Risto Ratković“	Stvaranje uslova za obrazovanje učenika	2023	MPNKS CG		160.000	160.000			Obezbjeđ. uslova za obrazov. učenika
Uspostavljanje Kreativnog haba u Bijelom Polju	Razvoj kreativnih djelatnosti	2023	MPNKS CG	Opština Bijelo Polje	1.404.800	1.404.800			Broj kreacija
Rekonstrukcija Gradskog stadiona - zapadna tribina sa krovom	Poboljšanje uslova za razvoj sportskih aktivnosti	2023	FSCG		200.000			200.000	Broj posjetilaca na stadionu
Izgradnja sportskog terena u Lješnici	Poboljšanje uslova za razvoj sportskih aktivnosti u Lješnici	2023	OBP, Centar za sport i rekreaciju, Marko Maslovarić	CZSiR	100.000		100.000		Broj takmičara i posjetilaca
Zamjena busena i drenažnih cijevi na stadionu	Poboljšanje uslova za razvoj fudbalskog takmičenja	2023	OBP, Centar za sport i rekreaciju, Marko Maslovarić	CZSiR	100.000		100.000		Obezbjeđ. uslova za nastavak funkcion.

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Rekonstrukcija : -BTS „Rasovo škola“ - BTS „Solidarnost“ -ZTS „Rasovo -ZTS „Gubavač -ZTS „Pruška“ -ZTS „Kovren“ -ZTS „Lozna“ -ZTS „Pavino Polje“ -ZTS „Čokrlije“ - TS 10/04 „Lipnica“ - TS 10/04 „Štamparija“ - TS 10/04 „Transservis“	Stabilnost snabdijevanja električnom energijom	2023	CEDIS		542.200			542.200 (CEDIS)	Stabilnost snabdijev. električnom energijom
Izgradnja TS 10/0,4 kV „Cmiljača“ 1x630 kVA; žičara Cmiljača (1000 kVA) sa 10 kV kablom	Obezbjeđ. snabdijevanja električnom energijom	2023	CEDIS		99.000			99.000 (CEDIS)	Obezbjeđ. snabdijev. električnom energijom

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Izgradnja : - 10 KV voda iz MBTS „Sutivan“- STS Sutivan; 10 KV voda od 35/10kV (izvod 10 kV Gubavač) do AB stuba u L= 200m; 10 KV voda od STS „Strojtanica“ do STS „Njegnjevo“ L= 1km; 10kv podzemnog voda portalni stub Konatari – TS „Lukoil“; 10kv kablovskog voda od KZ stuba kod Bećirovića AB preko pruge L= 200 m; Dijela 10kv kablovskog voda veza MBTS Rasadnik-NDTS Klanac (dio kabla od magistralnog puta do MBTS Klanac L= 200 m.)	Obezbjeđ. snabdijevanja električnom energijom	2023	CEDIS		200.000			200.000 (CEDIS)	Obezbjeđ. snabdijev. električnom energijom

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Izgradnja DTS Nikoljac S-gradnja komerc 630 kVa	Obezbeđ. snabdijevanja električnom energijom	2023	CEDIS		90.000			90.000 (CEDIS)	Obezbeđ. snabdijev. električnom energijom
Zamjena transformatora 4MVA transformatorom 8 MVA UTS 35/10 kV Nedakusi	Obezbeđ. snabdijevanja električnom energijom	2023	CEDIS		99.000			99.000 (CEDIS)	Obezbeđ. snabdijev. električnom energijom
Ugradnja glavnog upravljačkog ormana sa RTU uređajem i ožučenje u TS 35/10 kV Medanovići	Unaprjeđ. funkcionis. snabdijevanja električnom energijom	2023	CEDIS		89.250			89.250 (CEDIS)	Unaprjeđ. funkcion. snabdijev. električnom energijom
Rekonstr. glavnog gradskog vodovoda ACC Ø 300 od Ravne Rijeke (kuća Konatara) do kružnog toka na Ribarevinama	Obezbeđ. stabilnosti snabdijevanja vodom	2023	DOO Vodovod „Bistrica“, Izvršni direktor Milan Bulatović		237.000	200.000	37.000		Povećanje broja korisnika Zaton

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Rekonstrukcija čeličnog cjevovoda ČC Ø 100 od Ravne Rijeke do restorana „Dolina mira“ L=2000 m u sklopu rekonstrukcije puta „Ribarevina – Slijepač most“	Obezbjed. stabilnosti snabdijevanja vodom	2023	DOO Vodovod „Bistrica“, Izvršni direktor Milan Bulatović		35.000		35.000		Obezbjed. stabilnosti snabdijev. vodom
Izgradnja vodovoda Babića Brijeg sa pumpnim postrojenjem i rezervoarima	Proširenje vodovoda novim korisnicima	2023	DOO Vodovod „Bistrica“, Izvršni direktor Milan Bulatović		191.000	141.000	50.000		Povećanje broja korisnika vodovodne mreže
Rekonstrukcija vodovoda „Studenac“ Lozna	Poboljšanje sigurnosti snabdijevanja vodom	2023	Mjesna zajednica „Lozna“, predsjednik Savjeta MZ	Sekretarij. za preduzetn. i ekon. razvoj Opštine Bijelo Polje	50.000		15.000	35.000 (donacija)	Poboljš. sigurnosti snabdijev. vodom
Rekonstrukcija vodovoda u Sokocu	Poboljšanje sigurnosti snabdijevanja vodom	2023	Mjesna zajednica „Galica“, predsjednik Savjeta MZ	Sekretarij. za preduzetn. i ekon. razvoj Opštine Bijelo Polje	65.000		25.000	40.000 (donacija)	Poboljš. sigurnosti snabdijev. vodom

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Rekonstrukcija vodovoda na Bjelasici (za Femića rupe i Lokve)	Poboljšanje sigurnosti snabdijevanja vodom	2023	Mjesna zajednica „Brzava“, predsjednik Savjeta MZ	Sekretarij. za preduzetn. i ekon. razvoj Opštine Bijelo Polje	110.000		40.000	70.000 (donacija)	Poboljš. sigurnosti snabdijev. vodom
Izgradnja vodovoda Pisana Jela	Proširenje vodovoda novim korisnicima	2023	Mjesna zajednica „Galica“, predsjednik Savjeta MZ	Sekretarij. za preduzetn. i ekon. razvoj Opštine Bijelo Polje	50.000		15.000	35.000 (donacija)	Povećanje broja korisnika vodovodne mreže
Izgradnja vodovoda Gubavač-Bijela voda	Proširenje vodovoda novim korisnicima	2023	Mjesna zajednica „Gubavač“, predsjednik Savjeta MZ	Sekr. za preduzetn. i ekon. razvoj Opštine Bijelo Polje	11.000		11.000		Povećanje broja korisnika vodovodne mreže
Rekonstrukcija i adaptacija željezničke stanice Bijelo Polje za potrebe granične stanice	Poboljšanje uslova rada i za potrebe granične stanice	2022-2023	ŽICG		1.427.456			1.427.456 (ŽICG)	Poboljš. uslova funkcion.
Rekonstrukcija puta Srđevac-Sušica 19,4 km	Poboljšanje uslova funkcionis. saobraćaja	2022-2023	Direkcija za saobraćaj Crne Gore		664.000	664.000			Poboljš. uslova funkcion. saobraćaja

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Nastavak rekonstrukcije magistralnih puteva M-2.1. i M-2, Lepenac-Ribarevine-Poda – Berane	Poboljšanje uslova funkcionis. saobraćaja	2022-2023	Direkcija za saobraćaj Crne Gore		1.000.000	1.000.000			Poboljš. uslova funkcion. saobraćaja
Rekonstrukcija puta sa vodovodom Ø300 Bijelo Polje-Rasovo-Njegnjevo-Gubavač-Bistrica	Poboljšanje uslova funkcionis. saobraćaja i bolje snabdijev. vodom	2022-2025	Direkcija za saobraćaj Crne Gore		1.000.000	1.000.000			Poboljš. uslova funkcion. saobraćaja i snabdijev. vodom
Izgradnja mosta na Ljubovići u Čokrlijama	Povezivanje naselja Čokrlije sa regionalnim putem	2023		Direkcija za izgradnju i investicije Opštine Bijelo Polje	51.000		51.000		Broj korisnika
Rekonstrukcija puteva asfaltnim zatorom u mjesnim zajednicama u dužini od 13,00 km	Poboljšanje uslova funkcionis. saobraćaja i zaustavljanje iseljavanja stanovništva	2023	Direkcija za izgradnju i investicije Opštine Bijelo Polje, direktor Milanko Minić	Direkcija za saobraćaj Crne Gore	1.040.000	600.000	440.000		Poboljš. uslova funkcion. saobraćaja

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Rekonstrukcija i adaptacija makadamskih puteva sa tamponom u dužini od 30 km	Poboljšanje uslova funkcionis. saobraćaja i zaustavljanje iseljavanja stanovništva	2023	Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj Opštine Bijelo Polje, sekretar Duško Ružić		400.000		400.000		Poboljš. uslova funkcion. saobraćaja
Uređenja lijeve obale rijeke Lim (šetalište sa biciklističkom stazom) od vatrogasnog doma do ulice „Limska“ – Dom zdravlja	Šetalište, biciklistička staza, funkcionis. kanaliz. kolektora	2023	Direkcija za izgradnju i investicije Opštine Bijelo Polje, direktor Milanko Minić		1.300.310			1.300.310 (kredit Svjetska banka)	Broj korisnika
Izgradnja objekta za mjesni centar Potkrajci	Oživljavanje društvenog života na selu	2023	Direkcija za izgradnju i investicije Opštine Bijelo Polje, direktor Milanko Minić	MZ „Potkrajci“	100.000	50.000		50.000 (donacija)	Broj korisnika i skupova

Strateški plan razvoja Opštine Bjelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Rekonstrukcija omladinskog doma u Pavinom Polju	Oživljavanje društvenog života na selu	2023	Direkcija za izgradnju i investicije Opštine Bjelo Polje, direktor Milanko Minić	MZ „Pavino Polje“	30.000		30.000		Broj korisnika i skupova
Rekonstrukcija omladinskog doma u Ravnoj Rijeci	Oživljavanje društvenog života na selu	2023	Direkcija za izgradnju i investicije Opštine Bjelo Polje, direktor Milanko Minić	MZ „Ravna Rijeka“	20.000		20.000		Broj korisnika i skupova
Regulisanje stambenih pitanja socijalno ugroženih građana RAE populacije u Bijelom Polju	Socijalizacija ranjivih grupa stanovništva	2023	Sekretarijat za stambeno komunalne poslove i saobraćaj Opštine Bjelo Polje, direktor Duško Ružić	Kancelarija za rome	320.000		160.000	160.000	Broj stanovnika sa riješenim stambenim pitanjem
Izgradnja javne rasvjete u : - Pavinom Polju, Kovrenu i Bliškovu; - Ribarevinama i do škole u Ravnoj Rijeci	Unaprjeđenje uslova života na selu	2023	Direkcija za izgradnju i investicije Opštine Bjelo Polje, direktor Milanko Minić	Mjesne zajednice	80.000		40.000	40.000	Broj stanovnika koji je obuhvaćen rasvjetom

Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine

Naziv projekta	Očekivani efekti	Vremenski okvir	Nosilac projekta i odgovorna lica	Ostali učesnici u projektu	Ukupno izvori finansiranja u €	Budžet Crne Gore u €	Budžet JLS u €	Ostali izvori u €	Indikatori
Adaptacija prostora Službe zaštite i spašavanja	Stvaranje uslova za funkcionis. službe	2023	Direkcija za izgradnju i investicije Opštine Bijelo Polje, direktor Milanko Minić		135.100	135.100			Broj akcija službe
Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda	Zaštita životne sredine	2023	Dir. za izgr. i inv. OBP, direktor Milanko Minić	DOO „Vodovod Bistrica“, Izvršni direktor Milan Bulatović	3.000.000			3.000.000	Kvalitet prečišćene otpadne vode
Otkup zemljišta za izgradnju objekata-Regionalni centar za upravljanje otpadom	Zaštita životne sredine	2023	Direkcija za imovinu i zaštitu prava opštine, direktor Ljubomir Sošić		201.795		201.795		Cijena otkupa po 1 ha
Izgradnja pristupnog puta do Regionalnog centra za upravljanje otpadom	Zaštita životne sredine	2023	Direkcija za izgradnju i investicije Opštine Bijelo Polje, direktor Milanko Minić	DOO „Komunalno Lim“, Izvršni direktor Radenko Vujošević	1.000.000			1.000.000	Obezbjed. uslova za funkcion. regionalne sanitarne deponije
Svega:					25.302.911	12.394.900	2.318.795	10.589.216	

POGLAVLJE VI

6. PRAĆENJE I KONTROLA SPROVOĐENJA (MONITORING) STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA

Monitoringom se prati ostvarivanje Strateškog plana razvoja u određenim periodima njegove realizacije. Obaveza praćenja se ostvaruje po pravilu jednom godišnje analizom izvršenja Akcionog plana za proteklu godinu tekućeg planskog perioda. Za analizu je potrebno pribavljati podatke od određenih institucija po proceduri definisanoj od strane tih institucija, ali u svakom slučaju podnošenjem zahtjeva tim institucijama.

Informacije koje se pribavljaju moraju biti snabdjevene ovjerom ovlašćenog lica institucije koja ih dostavlja.

Izvori podataka i informacija su oni koji su određeni u samom Strateškom planu ispod svake tabele, pregleda, ili teksta koji iziskuje takvu potrebu. U tekstu zahtjeva se prezentiraju potrebe za određenim podacima, nazivi institucija na koje se adresira zahtjev, kao i svrha korišćenja.

Za praćenje realizacije Strateškog plana razvoja određuju se pokazatelji uspješnosti u određenim segmentima djelovanja u kojima se ispoljavaju rezultati ostvarivanja postavljenih ciljeva.

U daljem tekstu ovog poglavlja prezentiraju se podaci koji su potrebni od određenih institucija za svako poglavlje, tačke i podtačke poglavlja.

• Demografija i demografski trend

Za analizu demografskih kretanja potrebno je pribaviti podatke o :

- Broju rođenih i umrlih
- Broju doseljenih i odseljenih (podaci se uzimaju za vrijeme od prethodne analize za koju su korišćeni do poslednje objave podataka pred analizu koja se vrši).

Podaci treba da kroz trend kretanja stanovništva pokažu da li su mjere koje se preduzimaju za ostvarivanje pozitivnog trenda (većeg nataliteta od mortaliteta i većeg odseljavanja od doseljavanja) dali očekivani rezultat.

Podaci se traže od „Monstata – Uprave za statistiku“.

• Struktura stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti

Za analizu strukture stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti potrebno je pribaviti podatke o :

- Stanovništvu starosti preko 15 godina;
- Broju zaposlenih;
- Broju nezaposlenih.

Upotrebom ovih podataka dobijaju se rezultati o stopi ekonomske aktivnosti stanovništva, stopi zaposlenosti i stopi nezaposlenosti koji u poređenju sa istim pokazateljima iz prethodne analize pokazuju da li je i koliko došlo do povećanja stope aktivnog stanovništva, stope zaposlenosti, a koliko do smanjenja stope nezaposlenosti stanovništva.

Podaci se dobijaju:

- O broju stanovnika preko 15 godina i broju zaposlenih od Monstata – Uprave za statistiku;
- O broju nezaposlenih od Zavoda za zapošljavanje PJ Bijelo Polje.

• **Ranjive grupe stanovništva**

U strukturi ranjivih grupa stanovništva teži se smanjenju broja:

- Lica sa invaliditetom;
- Lica bez obrazovanja;
- Lica nezaposlenih preko 2 godine.

Mjerama i planovima koji se za vrijeme od 5 godina kao i olakšavanjem i unaprjeđivanjem uslova života ostvaruju kroz razne beneficije.

Podatke o broju i standardu ovih grupa pribavljaju se od:

- Zavoda za zapošljavanje – PJ Bijelo Polje za lica bez obrazovanja i lica sa preko 2 godine bez zaposlenja;
- Centra za socijalni rad o primanjima;
- Kancelarije za lica sa invaliditetom.

• **Privredna društva i preduzetnici**

Podaci o broju :

- Privrednih društava;
- Preduzetnika.

Analiza kretanja broja privrednih društava i preduzetnika treba da pokaže da li je došlo do poboljšanja privrednog ambijenta u kojem funkcionišu.

Podatke o broju privrednih društava pribavljaju se od:

Službe Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj (ako se organizuje za nivo potrebne ažurnosti) ili Uprave prihoda i carina – CRPS.

• **Analiza ekonomske situacije**

Analiza treba da pokaže kretanje ukupnog prihoda i dobitka /gubitka iz godine u godinu za vrijeme planskog perioda. Podaci se dobijaju od Centralne banke Crne Gore u 8. mjesecu za prethodnu godinu.

• Uvoz/izvoz

Podaci o uvozu i izvozu treba da pokažu stepen pokrivenosti uvoza/izvozom. Dobijaju se od Uprave prihoda i carina CG u tekućoj godini za prethodnu godinu.

• Poljoprivreda

Uspješnost razvoja poljoprivrede kao prioritetne privredne djelatnosti mjeri se godišnjim podacima o količini proizvodnje u tonama ili podacima o vrijednosti proizvodnje na osnovu tržišnih cijena.

Godišnji podaci o količini proizvodnje pribavljaju se od Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj – Službe za poljoprivredu na kraju godine za tekuću godinu.

• Turizam

Uspješnost razvoja turizma kao prioritetne privredne djelatnosti mjeri se podacima o broju :

- Domaćih posjetilaca;
- Stranih posjetilaca;
- Domaćih noćenja;
- Stranih noćenja;

kao i ukupnog prihoda i dobitka za određeni period.

Podaci o broju posjetilaca i noćenja pribavljaju se od Monstata-Uprave za statistiku, a podaci o ukupnom prihodu – dobitku/gubitku od Centralne banke CG u 8. mjesecu tekuće godine za prethodnu godinu.

• Prerađivačka industrija

Uspješnost poslovanja prerađivačke industrije mjeri se podacima o ukupnom prihodu i dobitku/gubitku koji se dobijaju od Centralne banke CG u 8. mjesecu tekuće godine za prethodnu godinu.

• Unaprjeđenje zdravstvene djelatnosti

Unaprjeđenje zdravstvene djelatnosti mjeri se podacima o :

- Broju izvršenih pregleda;
- Broju vrsta zdravstvenih usluga;
- Broju bolesničkih dana u ustanovi;
- Broju ljekara koji su došli/otišli iz ustanove.

Podaci se dobijaju od zdravstvene ustanove za period za koji je obezbijedena ažurnost.

• Unaprjeđenje vaspitanja, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja

Unaprjeđenje vaspitanja i obrazovanja mjeri se podacima o broju vaspitanika i broju metara kvadratnih poslovnog prostora po jednom vaspitaniku. Podaci se pribavljaju od vaspitne ustanove za period za koji je obezbijeđena ažurnost.

Unaprjeđenje osnovnog i srednjeg obrazovanja mjeri se podacima o prosječnoj ocjeni ustanove i prohodnosti učenika iz razreda u razred, iz osnovne škole u srednju školu, i iz srednje škole u višu ili visoku školu. Podaci se dobijaju od prosvjetnih ustanova u tekućoj školskoj godini za prethodnu školsku godinu.

• Unaprjeđenje kulture

Unaprjeđenje djelatnosti kulture mjeri se podacima o :

- Broju održanih pozorišnih i bioskopskih predstava;
- Broju održanih kulturnih manifestacija;
- Broju korisnika biblioteke;
- Broju posjeta Muzeju radi razgledanja muzejskih eksponata;

Podaci se pribavljaju od Centra za kulturu i Muzeja.

• Unaprjeđenje sporta

Unaprjeđenje sporta mjeri se :

- Podacima o broju sportskih klubova;
- Broju vrsta takmičenja;
- Broju klubova u višim rangovima takmičenja;
- Broju sportskih terena.

Podaci se pribavljaju od Centra za sport i rekreaciju.

• Unaprjeđenje socijalne zaštite

Unaprjeđenje socijalne zaštite mjeri se :

- Brojem socijalnih ustanova;
- Brojem korisnika usluga socijalnih ustanova;
- Brojem vrsta socijalnih davanja i prosječnim iznosima tih davanja po jednom korisniku;
- Brojem akcionih planova za oblast socijalne zaštite.

Podaci se dobijaju od socijalnih ustanova za period za koji je obezbijeđena ažurnost.

• Unaprjeđenje tehničke infrastrukture

Usled veoma različitih vrijednosti među djelovima i vrstama tehničke infrastrukture najbliži pokazatelj uspješnosti u razvoju tehničke infrastrukture je procenat ostvarene vrijednosti adaptacije, revitalizacije, rekonstrukcije i izgradnje objekata planiranih spiskom projekata.

Podaci o vrijednostima ulaganja dobijaju se od učesnika u finansiranju.

Kvalitet izvora finansiranja mjeri se procentom ostvarenog učešća bespovratnih sredstava i povoljnijih kredita u odnosu na planirano.

Podaci o učešću u finansiranju dobijaju se od učesnika.

Neki segmenti uspješnosti unaprjeđenja tehničke infrastrukture mogu se mjeriti i fizičkim pokazateljima kao npr.: Dužina rekonstruisanih odnosno izgrađenih trafostanica, dalekovoda, niskonaponske mreže, brojem kilometara asfaltiranih puteva, brojem kilometara nasutih lokalnih puteva, brojem i dužinom izgrađenih odnosno rekonstruisanih vodovoda, brojem izgrađenih m² stambenog prostora, brojem identičnih komunalnih objekata i sl.

• Budžetsko finansiranje

Uspješnost budžetskog finansiranja mjeri se :

- Procentom izvršenja budžeta;
- Procentom učešća kapitalnog budžeta u ukupnom budžetu;
- Procentom učešća sopstvenih prihoda u ukupnim primicima budžeta;

Na kraju, ostvarenje opšteg cilja može se dati kroz nekoliko indikatora koji se mogu izvesti na osnovu raspoloživih podataka, a za neke se potrebno obratiti još određenim institucijama i to za :

- Prosječnu zaradu u opštini : Monstatu - Upravi za statistiku;
- Prosječnu penziju u opštini : Udruženju penzionera;
- Prosječno socijalno davanje po jednom korisniku socijalnih davanja : Centru za socijalni rad, Zavodu za zapošljavanje PJ Bijelo Polje, Službi za poljoprivredu Sekretarijata za preduzetništvo i ekonomski razvoj;
- Broj riješenih stambenih pitanja : Sekretarijatu za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj;
- Broj mobilnih telefonskih aparata na 1000 stanovnika preko 10 godina starosti : „Telekomu“, „Mtel-u“ i „Telenoru“;
- Broj putničkih vozila na 1000 stanovnika preko 19. godina starosti : MUP-u – PJ Bijelo Polje.

LEGENDA

OBP – Opština Bijelo Polje
SO – Skupština Opštine Bijelo Polje
NVO- Nevladina organizacija
UJR- Uprava javnih radova
PJ – Područna jedinica
JLS – Jedinica lokalne samouprave
JPP – Javno privatno partnerstvo
KLER – Kancelarija za lokalni ekonomski razvoj OBP
BFC – Sertifikat o povoljnom poslovnom okruženju
ICT – Informaciono komunikacione tehnologije
JU – Javna ustanova
LTO – Lokalna turistička organizacija
CZSiR – Centar za sport i rekreaciju
FSCG – Fudbalski savez Crne Gore
MZ – Mjesna zajednica
MZCG – Ministarstvo zdravlja Crne Gore
CEDIS – Crnogorski elektro distributivni sistem
OŠ- Osnovna škola
CRPS – Centralni registar privrednih društava
DOO – Društvo sa ograničenom odgovornošću
AD – Akcionarsko društvo
IFAD - Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede
MPŠiV CG - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
MPNKS – Ministarstvo nauke, kulture i sporta
EIB – Evropska investiciona banka
WBIF – Zapadnobalkanski investicioni razvojni fond
COVID 19 – Koronavirus bolest 2019
ŽICG – Željeznička infrastruktura Crne Gore